

T.C.
BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
ÖZEL EĞİTİM YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÖZEL YETENEKLİLERDE SOSYAL UYUMUN YORDAYICISI
OLARAK ÖZ-YETERLİK VE SOSYAL DESTEK

Öznur İNCE

DANIŞMAN
Doç. Dr. Savaş AKGÜL

Şubat, 2023

T.C.
BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
ÖZEL EĞİTİM YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÖZEL YETENEKLİLERDE SOSYAL UYUMUN YORDAYICISI
OLARAK ÖZ-YETERLİK VE SOSYAL DESTEK

Öznur İNCE

DANIŞMAN
Doç. Dr. Savaş AKGÜL

Şubat, 2023

ONAY SAYFASI

BEYAN

İnce, Ö. (2023), Özel Yeteneklilerde Sosyal Uyumun Yordayıcısı Olarak Öz-Yeterlik ve Sosyal Destek, Biruni Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Doç. Dr. Savaş Akgül).

Bu tezin bana ait olduğunu, tüm aşamalarında etik dışı davranışımın olmadığını, içinde yer alan bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, kullanmış olduğum bütün bilgilere kaynak gösterdiğimi, yine bu tezin yürütülmesi ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Öznur İNCE

ÖNSÖZ

Lisans eğitimimden yüksek lisans eğitimimim tamamlanmasına kadar sabırla ve anlayışla desteğini sunan tez danışmanım Doç. Dr. Savaş Akgül'e minnettarım. Ayrıca eğitim sürecimde yol gösteren ve tecrübelerini bizlere aktaran hocalarıma teşekkür ederim.

Verilerin toplanması sürecinde tüm olanakları ile bana destek sunan Ahmet Yüksel Özemre, Alev Alatlı, İstanbul Fuat Sezgin ve Beşiktaş Bilim ve Sanat Merkezleri öğretmen ve idarecilerine ayrıca araştırmaya katılan öğrencilere teşekkür ederim.

Tez sürecinde bıkmadan beni dinleyen ve cesaretlendiren babama, her ihtiyacım olduğunda yanımda olan anneme ve zorlu anlarda motivasyonumu hep yükselten arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Öznur İNCE

İÇİNDEKİLER LİSTESİ

ONAY SAYFASI.....	iii
BEYAN.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER LİSTESİ.....	vi
TABLOLAR LİSTESİ.....	viii
ÖZET	x
ABSTRACT	xi
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durum	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Önem	4
1.4. Sayıtlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5
2. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR.....	7
2.1. Özel (Üstün) Yetenek	7
2.1.1.Özel Yetenek Kavramı.....	7
2.1.2.Özel (Üstün) Yetenek Modelleri	8
2.1.3.Özel (Üstün) Yetenekli Çocukların Özellikleri	10
2.1.4. Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)	12
2.2.Sosyal Uyum	13
2.2.1.Sosyal Uyumu Etkileyen Faktörler.....	14
2.2.2.Özel Yetenekli Çocuklarda Sosyal Uyum.....	16
2.3.Öz-Yeterlik.....	18
2.3.1. Öz-Yeterlik Bilgi Kaynakları	19
2.3.2.Özel Yeteneklilerde Öz-Yeterlik.....	19
2.4.Sosyal Destek	20
2.4.1.Sosyal Destek Kaynakları	20
2.4.2.Özel Yeteneklilerde Sosyal Destek.....	22
3. BÖLÜM: YÖNTEM.....	24
3.1.Araştırmanın Modeli.....	24
3.2. Evren/Örneklem	24
3.3.Veri Toplama Araçları.....	26
3.3.1.Kişisel Bilgi Formu.....	26
3.3.2.Sosyal Uyum Ölçeği	26
3.3.3.Çocuklar İçin Öz-Yeterlik Ölçeği	27
3.3.4.Çocuk ve Ergenler İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği	27
3.4.Verilerin Analizi	28
4. BÖLÜM: BULGULAR.....	40
4.1.Betimsel İstatistikler	40
4.2.Fark Analizlerine İlişkin Bulgular.....	41
4.2.1. Cinsiyete Göre Fark Analizi Sonuçları	41
4.2.2. BİLSEM’de Geçirilen Yıla Göre Fark Analizi Sonuçları	44
4.2.3. Sınıf Düzeyine Göre Fark Analizi Sonuçları	48
4.2.4. Kardeş Sayısına Göre Fark Analizi Sonuçları	51
4.2.5. Doğum Sırasına Göre Fark Analizi Sonuçları	55
4.2.6. Anne Eğitim Durumuna Göre Fark Analizi Sonuçları	58
4.2.7. Baba Eğitim Durumuna Göre Fark Analizi Sonuçları	61
4.2.8. Anne Mesleğine Göre Fark Analizi Sonuçları	64
4.2.9. Baba Mesleğine Göre Fark Analizi Sonuçları	67
4.3. Korelasyon Analizi Sonuçları.....	70
4.3.1. Öz-yeterlik ile Sosyal Uyum İlişkisi	70
4.3.2. Öz-yeterlik ile Sosyal Destek (Sıklık) İlişkisi	71
4.3.3. Öz-yeterlik ile Sosyal Destek (Önem) İlişkisi	73
4.3.4. Sosyal Uyum ile Sosyal Destek (Sıklık) İlişkisi	74
4.3.5. Sosyal Uyum ile Sosyal Destek (Önem) İlişkisi	75
4.3.6. Akademik Ortalama ile İlişkiler	76
4.4. Regresyon Analizi Sonuçları	78
4.4.1. Öz-yeterliğin Sosyal Uyum Üzerindeki Etkisi	78

4.4.2. Sosyal Desteğin (Sıklık) Sosyal Uyum Üzerindeki Etkisi	80
4.4.3. Sosyal Desteğin (Önem) Sosyal Uyum Üzerindeki Etkisi	81
5. BÖLÜM: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	84
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	84
5.2. Öneriler	93
5.2.1. Araştırma Sonuçlarına Yönelik Öneriler.....	93
5.2.2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	93
KAYNAKÇA	95
EKLER.....	107
EK 1: İzin.....	107
EK 2: Kişisel Bilgi Formu.....	108
EK 3: Sosyal Uyum Ölçeği.....	109
EK 4: Çocuklar için Öz-Yeterlik Ölçeği.....	111
EK 5: Çocuklar ve Ergenler İçin Sosyal Destek Ölçeği (Türkçe Formu).....	112
EK 6: Etik Kurul Onay Sayfası.....	115
EK 7: Ölçek Kullanım İzinleri	116
ÖZGEÇMİŞ.....	117
İNTİHAL RAPORU.....	118

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1: Çalışma Grubu	25
Tablo 3.2: Cinsiyete Göre Normallik İncelemesi.....	28
Tablo 3.3: BİLSEM’de Geçirilen Yıla Göre Normallik İncelemesi.....	29
Tablo 3.4: Sınıf Düzeyine Göre Normallik İncelemesi.....	31
Tablo 3.5: Kardeş Sayısına Göre Normallik İncelemesi	32
Tablo 3.6: Doğum Sırasına Göre Normallik İncelemesi	33
Tablo 3.7: Anne Eğitim Durumuna Göre Normallik İncelemesi	34
Tablo 3.8: Baba Eğitim Durumuna Göre Normallik İncelemesi	35
Tablo 3.9: Anne Mesleğine Göre Normallik İncelemesi.....	36
Tablo 3.10: Baba Mesleğine Göre Normallik İncelemesi	37
Tablo 3.11: Normallik İncelemesi.....	38
Tablo 3.12: Ölçeklere İlişkin Cronbach Alfa İç Tutarlık Katsayıları	38
Tablo 4.1: Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler.....	40
Tablo 4.2: Öz-yeterlik Ölçeği’nin Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	42
Tablo 4.3: Sosyal Uyum Ölçeği’nin Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	42
Tablo 4.4: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği’nin Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	43
Tablo 4.5: Sosyal Destek (Önem) Ölçeği’nin Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	44
Tablo 4.6: Öz-yeterlik Ölçeği’nin BİLSEM’de Geçirilen Yıla Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	45
Tablo 4.7: Sosyal Uyum Ölçeği’nin BİLSEM’de Geçirilen Yıla Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	46
Tablo 4.8: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği’nin BİLSEM’de Geçirilen Yıla Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	46
Tablo 4.9: Sosyal Destek (Önem) Ölçeği’nin BİLSEM’de Geçirilen Yıla Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	47
Tablo 4.10: Öz-yeterlik Ölçeği’nin Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları.....	48
Tablo 4.11: Öz-yeterlik Ölçeği’nin Sınıf Düzeyine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	48
Tablo 4.12: Sosyal Uyum Ölçeği’nin Sınıf Düzeyine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	49
Tablo 4.13: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği’nin Sınıf Düzeyine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	50
Tablo 4.14: Sosyal Destek (Önem) Ölçeği’nin Sınıf Düzeyine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	51
Tablo 4.15: Öz-yeterlik Ölçeği’nin Kardeş Sayısına Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	52
Tablo 4.16: Sosyal Uyum Ölçeği’nin Kardeş Sayısına Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	52
Tablo 4.17: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği’nin Kardeş Sayısına Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	53
Tablo 4.18: Sosyal Destek (Önem) Ölçeği’nin Kardeş Sayısına Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	54
Tablo 4.19: Öz-yeterlik Ölçeği’nin Doğum Sırası Duruma Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları ..	55
Tablo 4.20: Sosyal Uyum Ölçeği’nin Doğum Sırası Duruma Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	56
Tablo 4.21: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği’nin Doğum Sırası Durumuna Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	56
Tablo 4.22: Sosyal Destek (Önem) Ölçeği’nin Doğum Sırası Durumuna Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	57
Tablo 4.23: Öz-yeterlik Ölçeği’nin Anne Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	58
Tablo 4.24: Öz-yeterlik Ölçeği’nin Anne Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	58
Tablo 4.25: Sosyal Uyum Ölçeği’nin Anne Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	59
Tablo 4.26: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği’nin Anne Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	60
Tablo 4.27: Sosyal Destek (önem) Ölçeği’nin Anne Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	61
Tablo 4.28: Öz-yeterlik Ölçeği’nin Baba Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	62
Tablo 4.29 Sosyal Uyum Ölçeği’nin Baba Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	62
Tablo 4.30: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği’nin Baba Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	63

Tablo 4.31 Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Baba Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	64
Tablo 4.32: Öz-yeterlik Ölçeği'nin Anne Mesleğine Göre ANOVA Sonuçları.....	65
Tablo 4.33: Öz-yeterlik Ölçeği'nin Anne Mesleğine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	65
Tablo 4.34: Sosyal Uyum Ölçeği'nin Anne Mesleğine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	65
Tablo 4.35: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Anne Mesleğine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	66
Tablo 4.36: Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Anne Mesleğine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	67
Tablo 4.37: Öz-yeterlik Ölçeği'nin Baba Mesleğine Göre İlişkisiz Örneklem T Testi Sonuçları ...	68
Tablo 4.38: Öz-yeterlik Ölçeği'nin Baba Mesleğine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	68
Tablo 4.39: Sosyal Uyum Ölçeği'nin Baba Mesleğine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	69
Tablo 4.40: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Baba Mesleğine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	69
Tablo 4.41: Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Baba Mesleğine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları	70
Tablo 4.42: Öz-yeterlik- Sosyal Uyum İlişkileri	71
Tablo 4.43: Öz-yeterlik- Sosyal Destek (Sıklık) İlişkileri.....	72
Tablo 4.44: Öz-yeterlik- Sosyal Destek (Önem) İlişkileri	73
Tablo 4.45: Sosyal Uyum- Sosyal Destek (Sıklık) İlişkileri	75
Tablo 4.46: Sosyal Uyum- Sosyal Destek (Önem) İlişkileri	75
Tablo 4.47: Akademik Not Ortalaması ile İlişkileri	77
Tablo 4.48: Öz-yeterlik-Sosyal Uyum Modeli özeti ve ANOVA sonuçları.....	78
Tablo 4.49: Öz-yeterlik-Sosyal Uyum Regresyon Modeli.....	79
Tablo 4.50: Sosyal Destek(Sıklık)-Sosyal Uyum Modeli özeti ve ANOVA sonuçları.....	80
Tablo 4.51: Sosyal Destek (Sıklık)-Sosyal Uyum Regresyon Modeli	80
Tablo 4.52: Sosyal Destek(Sıklık)-Sosyal Uyum Modeli özeti ve ANOVA sonuçları.....	81
Tablo 4.53: Sosyal Destek (Önem)-Sosyal Uyum Regresyon Modeli	82

ÖZET

ÖZEL YETENEKLİLERDE SOSYAL UYUMUN YORDAYICISI OLARAK ÖZ-YETERLİK VE SOSYAL DESTEK

Bu araştırmanın amacı, özel yetenekli öğrencilerin sosyal uyum, öz-yeterlik ve sosyal destek düzeylerinin kişisel bilgi formunda yer alan değişkenler açısından incelemek ve diğer iki değişkenin sosyal uyumu yordama gücünü belirlemektir. Araştırmaya 2021-2022 yıllarında İstanbul'daki Bilim ve Sanat Merkezlerine giden 361 öğrenci dahil edilmiştir. Öğrencilere araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu, Aydoğdu ve Gürsoy'un (2020) geliştirdiği "Sosyal Uyum Ölçeği", Telef'in (2011) Türkçeye uyarladığı "Çocuklar İçin Öz-Yeterlik Ölçeği" ve Cırık'ın (2010) Türkçeye uyarladığı "Çocuk ve Ergenler için Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği" uygulanmıştır. Ölçek ve formlardan elde edilen veriler SPSS 24 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma sonucuna göre sosyal uyum ile kişisel bilgi formundaki demografik özellik değişkenlerine göre anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Öz-yeterlik ile demografik özellik açısından fark analizine ilişkin bulgular incelendiğinde öğrencilerin sosyal öz-yeterlikleri cinsiyet, kardeş sayısı ve anne eğitim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Sosyal destek ile demografik özellik açısından yapılan analizlere ilişkin bulgulara bakıldığında öğrencilerin sosyal desteği (önem) cinsiyet faktörüne göre fark görülürken sosyal desteği (sıklık) BİLSEM'de geçirilen yıl, kardeş sayısı ve doğum sırasına göre farklılık görülmektedir. Yapılan regresyon analizi sonucunda öğrencilerin öz-yeterlik ve sosyal destekleri sosyal uyumun yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Özel yetenek, sosyal uyum, öz-yeterlik, sosyal destek, BİLSEM.

ABSTRACT

SELF-EFFICACY AND SOCIAL SUPPORT AS PREDICTORS OF SOCIAL COHESION IN GIFTED INDIVIDUALS

This study aims to examine the social adaptation, self-efficacy, and social support levels of gifted students in terms of the variables in the personal information form and to determine the predictive power of the other two variables. 361 students who went to Science and Art Centers in Istanbul in 2021-2022 were included in the research. Personal Information Form created by the researcher for the students, the "Social Cohesion Scale" developed by Aydoğdu and Gürsoy (2020), the "Self-Efficacy Scale for Children" adapted to Turkish by Telef (2011), and the "Child Efficiency Scale" adapted to Turkish by Cırık (2010). and Social Support Evaluation Scale for Adolescents" was applied. The data obtained from the scales and forms were analyzed using the SPSS 24 program.

According to the results of the research, it was seen that there was no significant difference between social adaptation and demographic characteristics in the personal information form. When the findings related to the different analyses in terms of self-efficacy and demographic characteristics were examined, a significant difference was found according to the variables of social self-efficacy of the students, gender, number of siblings, and mother's education level. When we look at the findings of the analyzes made in terms of social support and demographic characteristics, there is a difference according to the gender factor of the students' social support (importance), while the social support (frequency) differs according to the year spent in BILSEM, the number of siblings and birth order. As a result of the regression analysis, it was determined that students' self-efficacy and social support were predictors of social cohesion.

Keywords: Gifted and talent, social cohesion, self-efficacy, social support, BILSEM.

1. BÖLÜM: GİRİŞ

1.1. Problem Durum

Toplumun gelişmesi ve ilerlemesi için toplumun geleceği olan çocukların eğitiminde bireysel farklılıklar dikkate alınmalı, bu farklılıklara dayalı olanak ve eğitimler sunulmalıdır. Söz konusu gelişim için dikkat çeken gruplardan biri de özel(üstün) yetenekli çocuklardır. Özel yetenekli bireyler, insanlığın ilerlemesinde önemli bir yer tutar. Özel yetenekli çocuklar, gelişim alanlarının özellikleri ve eğitim ihtiyaçları açısından akranlarına göre bazı farklılıklar göstermektedir. Bu özellikler ve farklılaşan ihtiyaçlarından dolayı farklılaştırılmış eğitim programlarına ve bu alanda eğitim almış öğretmenlere ihtiyaç duymaktadırlar (Renzulli, 1999). Türkiye’de son zamanlarda özel yeteneklilerin eğitimi üzerine birçok araştırma gerçekleştirilmiş olmasına karşın halihazırda eğitim olanakları ve imkanları bu bireylerin ihtiyacına cevap verecek nitelik ve yetkinliğe ulaşamadığından özel yetenekli bireylerin büyük bir bölümü sahip olduğu gerçek potansiyeli ortaya koyamamaktadır (Bakioğlu ve Levent, 2013). Bu doğrultuda öncelikli olarak bu çocukların özellikleri ve ihtiyaçları üzerine durulmalıdır.

Doğumdan itibaren özellikle bilişsel farklılıklarıyla göze çarpan özel yetenekli çocuklar asenkron gelişim gösterdiklerinden dolayı stres, uyum sorunları, yalnızlık gibi sosyal ve duygusal problemler yaşayabilmektedirler (Leana Taşçılar, 2017). Bu problemlerin arasında geçmişten günümüze kadar tartışılmış ve tartışılmakta olan uyum konusu dikkat çekmektedir. Bu konunun dikkat çekmesinin sebebi olarak bu çocukların uyumları hakkında literatürde özel yetenekliler; uyumlu özellikler (Douthitt, 1992) ve uyumsuz özellikler (Peterson, Duncan ve Canady, 2009) sergiler olarak iki farklı savın olduğu ifade edilebilir.

İnsanlar doğumdan itibaren sosyal bir çevrenin içine girer ve bu çevrenin var olan atmosferine uyum sağlaması beklenir (Sadı, 2018). Bireyin yaşamını sürdürdüğü topluma uyum sağlayabilmesi için iş birliği, sorumluluk, özgüven, ilişki kurma ve sürdürme, gruplarla iş yapma, duygularını ifade edebilme gibi sosyal beceriler kazandırılmalıdır (Ceylan, 2009). Özel yeteneklilerin de bu insani beklentiye

karşılması gerekmektedir. Bireylerin yeterli sosyal beceriler kazanması ve sosyal olarak uyumlu olması önemlidir (Kabasakal ve Çelik, 2010). Bu bağlamda özel yeteneklilere diğer birçok beceri gibi sosyal uyum becerileri de kazandırılmalıdır. Özel yetenekliler üstesinden gelinmesi zor olan durumlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Bu zor durumları birey kendisi de yaratabilir ya da toplum tarafından yaratılan engeller de olabilmektedir (Freeman, 2021). Bununla birlikte her bireyde olduğu ya da olabileceği gibi özel yetenekliler de uyum problemleri yaşayabilmektedir. Bunun en temelinde özel yeteneklilerin etrafındaki akranlarıyla bilişsel ve duygusal yönden çok az ortak yönlerinin bulunması gelmektedir (Oğurlu, 2010). Akranlarına göre karşılaştırıldıklarında göze çarpan özellikleri olması bu çocukların farklı etiketlenmesine sebep olabilmektedir.

Her bireyde olduğu gibi özel yeteneklilerin uyum süreçlerinde içinde bulunduğu toplumun büyük etkisi bulunmakta ve içinde bulunduğu mikro sistemin temelinde ailesi, okulu, öğretmeni ve arkadaşları vardır (Doğan, 2021). Çocukların içinde bulundukları mikro sistemdeki kişilerden aldıkları ve algıladıkları sosyal destek önem kazanmaktadır. İnsanların karşılaştıkları sorunlarda etrafındaki bireylerden destek alarak karşılaştığı sorunu çözmeleri sosyal destek olarak ifade edilir (Cırık, 2010). Genel olarak sosyal destek kavramı, olay veya durumlar karşısında bireyin iletişim içinde olduğu kişilerle etkileşime geçerek kişilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik destek verilen bir süreç olarak ifade edebilir. Shumaker ve Brownell (1984) sosyal desteği, alan veya veren kişi tarafından algılanan, en az iki kişinin etkileşimi ile gerçekleşen ve alan kişinin refahını arttırmak için kaynakların değişimi olarak tanımlamışlardır. Diğer bir ifadeyle ‘alınan destek’ bireye sunulan hizmetler, ‘algılanan destek’ ise bireyin kendisine sunulan hizmetleri ne denli anladığı ile ilgilidir. Bu açıklamalar doğrultusunda çocukların içinde bulunduğu çevre ve çevreden algıladıkları destek onların uyumları ile etkileşim içinde olabilmektedir.

Bireylerin sosyalleşme süreci içerisinde kurduğu ilişkiler ve edindiği deneyimler ayrıca aldığı ve algıladığı sosyal desteğin onların öz-yeterliklerine doğrudan veya dolaylı etkileyeceği düşünülmektedir. Öz-yeterlik kavramı hakkında birçok tanım bulunmakla birlikte şu şekilde özetlenebilir; Bireyin edindiği deneyimleri doğrultusunda bir göreve yönelik ne denli başarılı olup olmayacağı konusunda kendisine yönelik yordama gücü ve inancı olarak tanımlanabilir. Burada bahsedilen

öz-yeterlik inancının yani algısının yüksek olması durumunda bireyler yaşamları boyunca karşılaştıkları zorlukları aşmak için çaba gösterirken, bu inancın düşük olması durumunda ise daha az çaba sarf etme hatta vazgeçme eğilimi göstermektedir (Telef, 2011). Buradan şunu çıkartabiliriz; bireylerin yaşamları boyunca belli bir öz-yeterlik inancı düzeyinde olması gerektiği ve bu algıyı dengede tutması gerekmektedir. Bandura (1977) öz-yeterlik algısını, bireyin bir görevi veya performansı gerçekleştirmek için gerekli olan adımları atmaya yönelik bireyin kapasitesi hakkındaki inançları olarak ifade etmiştir. Aslında burada ifade edilen inanç yani algı hakkında bireyin kendisinin oluşturduğu ve toplumun birey hakkındaki düşünceleri, beklentileri şeklinde iki inanç sisteminden bahsedilmektedir. Bu durumda öz-yeterlik kavramında bireyin kendine olan inancı ve çevresi büyük önem taşımaktadır.

Bireyin çevresi hakkında belli başlı algıları söz konusudur. Bu algıların oluşmasında sosyal destek kavramı önem kazanır. Dengeli öz-yeterlik gelişimi ve uygun sosyal desteği sunabilmek için özel yeteneklilerin ihtiyaçlarının belirlenmesi gerekmektedir. Özel yetenekli bireylerin bireysel farklılıklarından dolayı ihtiyaçları da değişim göstermektedir. Öğrencilerin eğitimde farklılaşan ihtiyaçlarının karşılanması için kurumlar bulunmaktadır. Türkiye’de tanı almış özel yetenekli bireylerin eğitim olanaklarından faydalanabildiği en yaygın eğitim kurumu Bilim ve Sanat Merkezleri’dir. BİLSEM’ler, özel yetenekli bireylerin bilişsel, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için geliştirilmiştir. Bu açıklamalar doğrultusunda bu araştırmanın amacını BİLSEM’e devam eden özel yetenek tanısı almış ortaokul öğrencilerinin sosyal uyum, öz-yeterlik ve sosyal desteklerinin incelenmesi oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Bilim ve Sanat Merkezlerinin 5, 6, 7 ve 8. sınıflarına devam eden, genel yetenek, müzik ve resim alanında özel yetenekli olarak tanılanmış olan öğrencilerin sosyal uyum, öz-yeterlik ve sosyal destek düzeylerini; bu değişkenler arasındaki ilişkileri ayrıca öz-yeterlik ve algılanan sosyal desteğin sosyal uyumu yordamasını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada öğrencilerin öz-yeterlik, sosyal uyum ve sosyal destek düzeyleri çeşitli demografik değişkenlere dayalı olarak da incelenmiştir. Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

- 1) BİLSEM'e devam eden özel yetenekli öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri; cinsiyet, BİLSEM'den eğitim alınan süre, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, doğum sırası, anne-baba eğitim durumu, anne babanın mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 2) BİLSEM'e devam eden özel yetenekli öğrencilerin öz-yeterlik düzeyleri; cinsiyet, BİLSEM'den eğitim alınan süre, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, doğum sırası, anne-baba eğitim durumu, anne babanın mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 3) BİLSEM'e devam eden özel yetenekli öğrencilerin sosyal destek düzeyleri; cinsiyet, BİLSEM'den eğitim alınan süre, sınıf düzeyi, kardeş sayısı, doğum sırası, anne-baba eğitim durumu, anne babanın mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 4) BİLSEM'e devam eden özel yetenekli öğrencilerin öz-yeterlik ve sosyal destek düzeyleri ile sosyal uyumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 5) BİLSEM'e devam eden özel yetenekli öğrencilerin öz-yeterlik ve sosyal destek düzeyleri sosyal uyumlarının anlamlı yordayıcıları mıdır?

1.3. Önem

Uyum sağlama süreci sosyal uyumun temelidir. Özel yetenekli öğrenciler asenkron gelişim özellikleri gösterdikleri için toplumda farklı algılanabilmektedirler. Ayrıca toplumun özel yetenekli çocuklar hakkındaki mitler veya bu çocukların bireysel farklılıklarından dolayı özel yetenekli çocuklara karşı önyargı gelişebilmektedir. Dolayısıyla özel yetenekli bireyler sosyal olarak kendilerini çevreden soyutlayabilirler. Sonucunda ise bu çocukları 'uyumsuz çocuk' olarak adlandırmaktadırlar. Diğer yandan özel yetenekli çocukların bilişsel yeterlilikleri yüksek olduğu için çevreden gelen beklentiler artmaktadır. Bu beklentilerde büyük çoğunlukla akademik yeterlik düzeylerine bakılmaktadır. Fakat çocukların akademik öz-yeterlik düzeylerinin artmasının temelinde genel öz-yeterlik algısı bulunmaktadır. Özel yetenekli çocuklar içinde bu kural geçerlidir. Çocukların sosyal uyum ve öz-yeterlik düzeylerinin gelişiminde çekirdek çevresi yani anne-baba, öğretmen ve arkadaşları büyük öneme sahiptir. Sosyal destek, bireylerin öz-yeterliliklerini etkileyen faktörlerden biri olup (Kayhan Yardımcı, 2007) sosyal destek alan öğrencilerin okula olan uyum dolayısıyla sosyal uyum düzeyleri artmaktadır (Cırık,

2010). Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda özel yetenekli bireylerin sosyal uyum sağlayabilmesi için güçlü bir öz-yeterlik algısına sahip olması gerektiği ve öz-yeterlik algısını etkileyen sosyal desteğin önemi ortaya çıkmaktadır. Ülkemizin gelişmesi adına özel yetenekli çocukların ihtiyaçlarını anlamak ve ihtiyaçları doğrultusunda destek sunabilmemiz önemlidir. Ek olarak literatüre bakıldığında özel yetenekli bireyler hakkında sosyal uyum, sosyal destek ve öz-yeterlik ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında genel olarak normal gelişim gösteren bireylerle mukayese etme durumu (Altun ve Yazıcı, 2012; Aksoy, 2014; Öğretici, 2017) söz konusu olduğu için bu çalışmanın alan için yararlı olacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin Sosyal Uyum Ölçeği, Çocuklar için Öz-Yeterlik Ölçeği, Çocuk ve Ergenler için Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu sorularını objektif olarak cevaplamıştır.
2. Uygulanan ölçekler araştırmanın amacına uygun nitelikte bilgiler sağlamaktır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Uygulama aşaması 2021-2022 bahar dönemi ile sınırlıdır.
2. Bu araştırma 2021-2022 yılında İstanbul ilindeki Bilim ve Sanat Merkezleri'ne giden 5., 6., 7 ve 8. Sınıf öğrenciler ile sınırlıdır.
3. Araştırma çalışma grubundaki öğrencilerin Sosyal Uyum, Çocuklar için Öz-Yeterlik Ölçeği, Çocuk ve Ergenler için Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formuna verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Özel Yetenekli Birey: Akranlarına göre daha çabuk öğrenen; yaratıcılık, sanat ve liderlik kapasitesi önde olan, özel akademik yeteneği olan, soyut düşünceleri anlayabilen, ilgi duyduğu alanlarına yönelik çalışma yapmayı seven ve yüksek düzeyde performans gösteren bireydir (MEB, 2022).

Sosyal Uyum: bireyin içinde yaşadığı topluma uyum sağlayabilmesi ve kendisini özgün bir biçimde ifade edebilmesidir (Yavuzer, 2022).

Öz-Yeterlik: Bireyin bir görevi yapabilmek için gerekli beceri ve yeteneklere sahip olduğu konusundaki inancıdır (Bandura, 1977).

Sosyal Destek: Bireylerin karşılaştığı problem durumu çözmek için etrafındaki kişilerden aldığı yardımdır (Cırık, 2010).

2. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Özel (Üstün) Yetenek

Bu bölümde özel yetenek kavramının tarih içerisindeki süreci, uluslararası ve ulusal tanımı incelenecektir. Ayrıca konuyla ilgili modeller ve bu çocukların özellikleri yer almaktadır.

2.1.1.Özel Yetenek Kavramı

Özel yetenek tanımlarını kronolojik olarak incelediğimizde üstün zekâ kavramını daha sınırlı bir çerçeve içerisine sokan daha çok rakamlarla betimlemeye çalışan yaklaşımlardan belirli sınırlar olsa da daha geniş bir açıdan bakmaya çalışan yaklaşımlara doğru bir değişim olduğu görülmektedir (Sak, 2014). Zekâ konusunda bilimsel çalışmalar Galton'un özel yeteneği zekâ düzeyi ile ilişkilendirmesi ve dâhi çocuklarla yaptığı araştırmada zekanın kalıtımla bağlantılı olduğunu ifade etmesiyle başlamıştır. Galton'un (1869) tezleri referans alınarak daha sonrasında gerçekleştirilen bilimsel araştırmalar ile daha kapsamlı bir teorik çerçeve geliştirilmiştir (Sak, 2014). Galton'un zekâ hakkındaki görüşlerine karşı çıkan Binet, zekanın daha kompleks bir yapı olduğunu ileri sürerek Simon ile ilk modern zekâ testini geliştirmişlerdir. Binet ve Simon'ın yaptıkları zekâ testini baz alarak Terman (1921) ABD'de 1523 çocukla boylamsal bir çalışma yapmaya başlamış ve yapılan araştırma sonuçlarına göre; özel yeteneklilerin genel olarak başarılı ve normal gelişim gösteren akranlarına göre daha güvenilir ve sadakatli bir kişilik yapısı olduğu belirtmiştir (Sak, 2014; Bildiren, 2018). Galton'un öncülüğünde gerçekleştirilen araştırmalar aracılığıyla zeka ve yetenek kavramına bakış açısı değişmekle birlikte zeka düzeyi normun üstünde olan bireylere karşı bakış açısı da farklılaşmaktadır.

Özel zekâ kavramı hakkında yapılan çalışmalar doğrultusunda bu yeteneğe sahip olan bireyin tanımları da değişim göstermektedir. Özel yetenekliler hakkında yapılmış en geniş tanımlardan biri olan "Marland Raporu'nda (1972) altı alanda üstün zekalı olunabileceği vurgulanmış; genel zihinsel, özel akademik, yaratıcı-üretken, liderlik, sanat ve psikomotor alanlardan en az birinde olağanüstü potansiyel yeteneğe sahip olan veya bu alanlardan en az birinde olağanüstü başarı gösteren çocuklar " (Sak,

2014) olarak tanımlanırken Türkiye’de ise "Bilim ve Sanat Merkezi Yönergesi’nde (2007) özel yetenek, özel akademik, yaratıcılık, sanat ve liderlik kapasitesi alanlarında akranlarına göre yüksek başarı gösterdiği bilirkişiler tarafından belirlenen çocuk" olarak tanımlanmaktadır.

2.1.2.Özel (Üstün) Yetenek Modelleri

2.1.2.1.Dabrowski’nin Aşırı Duyarlılık Alanları Yaklaşımı

Dabrowski, bireyler farklı zihinsel yeteneklere sahip oldukları gibi farklı duygusal kapasitelere de sahiptirler düşüncesiyle (Yakmacı Güzel, 2002; Davis, 2014) toplumda farklı alanlarda başarı göstermiş kişilerin biyografilerinin analizini yapmış ve bunun sonucunda yaklaşım alanlarını geliştirmiştir (Şahin, 2022). Dabrowski’nin aşırı duyarlık adını verdiği yaklaşımda beş farklı alan gelişimi özel yetenekli bireylerde olabilir (Öğretici, 2017; Bildiren, 2018; Sak, 2021; Şahin, 2022). Bu alanların herhangi birinde aşırı duyarlılığı olan özel yetenekli çocukların o alanla ilgili farkındalıkları yaşitlarına göre daha yüksektir (Davis, 2014; Leana Taşçılar, 2017).

Devinişsel alanda aşırı duyarlılık (psikomotor), hareket etme isteği, hızlı konuşma, yüksek enerjiye sahip olma, bireyin devamlı eylemde bulunma potansiyelidir. *Duyusal alanda aşırı duyarlılık*, duyularla ilgili deneyimlerden fazlasıyla zevk alma, rahatlık ve konfor için istek duyma, duyularla alakalı her türlü meyilli içinde barındırmaktadır. *Hayal gücü alanındaki aşırı duyarlılık*, kendiliğinden hayal kurma, fantezi dünyasında yaşamaktan zevk alma yeteneğidir. Hayal kurma gücü yüksek olan bireylerin üretme, yaratma potansiyelleri de yüksektir. *Zihinsel güç alanında aşırı duyarlılık*, merak duygusuyla hep soru sorma, bilgi ve keşfe aşırı düşkün olma, sürekli bilgiye ve öğrenmeye açık olma halidir. *Duygusal aşırı duyarlılık*, insanın hayat tarzı, bağlılık duyduğu insan ya da yerler olarak tanımlanmaktadır. Duygusal bellek, merhamet, korku gibi insani duyguların açığa çıkmasıdır (Yakmacı Güzel, 2002; Öğretici, 2017; Bildiren, 2018; Sak, 2021; Şahin, 2022).

2.1.2.2.Renzulli’nin Üçlü Halka(Çember) Kuramı

Joseph Renzulli’nin 1978’de oluşturduğu Üç Halka Kuramına göre; ortalama üstü genel/özel yetenek, yaratıcı yetenek ve motivasyonun kesişimi ile üstün zekâ

ortaya çıkmaktadır (Sak, 2014). Bu üç bileşenden birinin eksikliği/yetersizliği üstün zekanın ortaya çıkmasını engelleyebilmektedir (Şahin, 2022). İlk halka, ortalama üstü genel ve özel yetenek olarak ikiye ayrılmaktadır. Genel yetenek; soyut düşünebilme ve bilgi işleme kapasitesi gibi zihinsel özelliklerden oluşurken (Sak, 2014) özel yetenek; resim, dans, müzik ve fen gibi özel spesifik alanları içermektedir (Bildiren, 2018). Motivasyon halkası ise kuramın zihinsel olmayan halkasıdır ve bireydeki istek düzeyi, pozitif enerji ve bunun sürdürülebilirliğini ifade etmektedir (Sak, 2014). Yaratıcılık halkası ise özgün düşünceler oluşturup, bu düşünceleri bir problem üzerinde kullanabilmeyi içermektedir (Bildiren, 2018). Akıcı, esnek ve özgün düşünme, yeni tecrübelerle açık olma gibi bireysel özellikleri kapsamaktadır (Sak, 2014). Renzulli, genel/özel yetenek alanında üst %15-20'lik dilime giren kişiyi üstünlük potansiyelli (Sak, 2014) bu üç halkada akranlarının %85'inden ve en az birinde %98'inden yüksek performans gösteren kişiyi özel yetenekli olarak kabul etmektedir (Bildiren, 2018).

2.1.2.3. Piirto Yetenek Gelişim Piramidi

Jane Piirto'nun (1994) geliştirmiş olduğu bu modele göre yetenek gelişimi bir piramit gibidir ve beş boyutu vardır. Bunlar; gen, duygusal, zihinsel, yetenek ve çevresel boyut olup en tepesinde özel yetenek yer alır (Piirto, 1995). *Genetik boyut*, piramidin en alt tabakasında yer alıp özel yeteneğin temelini oluşturur. Bireyin genetik mirası yatkınlıklarında belirleyicidir. Bireyin yaşı ilerledikçe genlerin özel yeteneğin gelişimindeki etkisi daha da artmaktadır. *Duygusal boyut*, piramidin ikinci tabakasında yer alan merak, öz-disiplin, esneklik, hayal gücü, mükemmeliyetçilik gibi kişilik özelliklerini temsil etmektedir. *Zihinsel boyut*, piramidin üçüncü tabakasında yer alıp bireyin zihinsel yeterliliklerini oluşturur. Yetenek gelişiminin gerçekleşebilmesi için genel bilişsel yeteneğin belirli düzeyin üzerine çıkması zorunludur. *Özel yetenek boyutu*, piramidin tepe noktasında yer alan alana veya disipline göre özelleşen müzik, spor, dans, matematik, tarih gibi akademik ve akademik olmayan alanları kapsamaktadır. *Çevresel boyut* ise modelde piramidin çevresinde ona hayat veren güneş ile imgeleştirilmiştir. Bu değişkenler arasında ev ve ev ortamı, okul, toplum, kültür, şans ve cinsiyet yer almaktadır (Piirto, 1995; Öpengin ve Tokmak, 2018; Şahin, 2022).

2.1.3.Özel (Üstün) Yetenekli Çocukların Özellikleri

Çocuklar zekâ düzeyine göre olgunlaşmalarına bağlı olarak belirli dönemlerde belirli davranışlar sergileyebilmektedir. Özel yeteneklilerin özel yetenekli olmayan yaşlıtlarına göre farklı özellikleri olsa da bazı özellikleri genellenebilir. Bu özellikler; zihinsel, sosyal, kişilik ve fiziksel olarak ele alınabilir. Bu çocukların bilişsel özelliklerini incelerken tüm özel yetenekli çocukların bu özelliklerin tamamını göstermeyeceği, bazılarında çok erken yaşlarda bazılarında hiç görülmeyeceği ve bu genel özelliklerin sadece ipucu olarak ele alınması gerektiği unutulmamalıdır (Clark, 2015; Dağlıoğlu, 2015; Şahin, 2022).

Bilişsel alan özellikleri özel yetenekli bireylerin en çok vurgulanan özellikleri arasındadır. Özel yetenekli çocuklar küçük yaşlardan itibaren gelişim görevlerinde özel yetenekli olmayan yaşlıtlarına göre daha ileri düzeyde beceriler sergilemektedir. Hatta çocukların becerileri desteklendiğinde gelişmeye devam etmektedir (Dağlıoğlu, 2015; Ayas ve Kirişçi, 2018; Köksal, 2020). Özel yetenekli çocuklar akranları ile karşılaştırıldığında bazı özellikleri ayırt edici olabilmektedir. Bunlar; Akranlarına göre çabuk ve hızlı öğrenirler (Clark, 2015; Levent, 2020), meraklıdırlar (Davis, 2014; Clark, 2015; Dağlıoğlu, 2015; Bildiren, 2018; Ayas ve Kirişçi, 2018; Levent, 2020; Köksal, 2020; Şahin, 2022), yaratıcılıkları yüksektir (Davis, 2014; Clark, 2015; Dağlıoğlu, 2015; Ayas ve Kirişçi, 2018; Bildiren, 2018; Levent, 2020; Köksal, 2020), güçlü hafızaya sahiptirler (Davis, 2014; Sak, 2014; Clark, 2015; Dağlıoğlu, 2015; Ayas ve Kirişçi, 2018; Levent, 2020), ilgi alanları çok geniştir (Davis, 2014; Clark, 2015; Ayas ve Kirişçi, 2018; Levent, 2020), geniş kelime dağarcığına sahiptirler (Davis, 2014; Dağlıoğlu, 2015; Bildiren, 2018; Levent, 2020), dil gelişimleri hızlı ve sözel yetenekleri yüksektir (Davis, 2014; Clark, 2015; Dağlıoğlu, 2015; Ayas ve Kirişçi, 2018; Bildiren, 2018; Levent, 2020; Köksal, 2020; Şahin, 2022), orijinal fikir ve çözümler üretebilirler (Clark, 2015; Bildiren, 2018; Levent, 2020), hayal güçleri gelişmiştir (Davis, 2014; Clark, 2015; Dağlıoğlu, 2015; Ayas ve Kirişçi, 2018; Bildiren, 2018; Levent, 2020; Köksal, 2020), problem çözme ve muhakeme yeteneğine sahiptirler (Clark, 2015; Bildiren, 2018; Levent, 2020), ilgilendikleri konularda dikkat süreleri uzundur (Davis, 2014; Sak, 2014; Dağlıoğlu, 2015; Bildiren, 2018; Ayas ve Kirişçi, 2018; Levent, 2020; Köksal, 2020; Şahin, 2022), yaşlıtlarına göre daha erken okumayı öğrenirler (Davis, 2014; Ayas ve Kirişçi, 2018; Bildiren,

2018; Levent, 2020), analitik düşünme becerisine sahiptirler (Levent, 2020), soyut düşünme yetenekleri gelişmiştir (Davis, 2014; Clark, 2015; Bildiren, 2018; Levent, 2020; Şahin, 2022).

Özel yeteneklilerin sosyal-duygusal özellikleri gelişimlerinin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Bu tür özellikler bireyin sosyal ve duygusal gelişimiyle ilgili bilgi sağlaması açısından özel yeteneklilerin eğitimlerinde bilişsel özellikler kadar önemlidir. Çünkü özel yeteneklilerin zihinsel gelişimleri normal akranlarının gelişimleri ile aynı seviyede seyretmediği için aradaki fark sosyal ve duygusal alanlardaki gelişimini de etkileyerek zaman zaman sorun yaşamalarına neden olabilir (Öpengin & Tokmak, 2018). Özel yeteneklilerin genel sosyal özellikleri; duyguları güçlüdür (Levent, 2020), duygusal olarak hassastır (Levent, 2020), yaşının üstünde olgunluk gösterir (Levent, 2020), adalet duyguları gelişmiştir (Davis, 2014; Clark, 2015; Melekoğlu ve Sak, 2018; Levent, 2020), mizah yetenekleri güçlüdür (Finley, 2008; VanTassel-Baska, 1998a, Akt. Şahin, 2022; Davis, 2014; Clark, 2015; Melekoğlu ve Sak, 2018; Bildiren, 2018; Levent, 2020; Köksal, 2020), güçlü moral (etik) değerlere sahiptirler (Levent, 2020), kendinden büyüklerle zaman geçirmeyi severler (Davis, 2014; Bildiren, 2018; Şahin, 2022), sosyal içerikli konulara ilgilidirler (Levent, 2020), arkadaşları arasında popüler olma (Bildiren, 2018; Şahin, 2022), duygularını denetleyebilme (Şahin, 2022), grupla oynanan oyunları tercih etme (Şahin, 2022), ne istediğini bilen (Terman ve Oden, 1976; Davis, 2014), kuvvetli sorumluluk duygusu taşıma (Ataman, 2000, Akt. Şahin, 2022), duygusal hassasiyet, duyarlılık ve yoğunluk (Finley, 2008; Terman ve Oden, 1976; VanTassel-Baska, 1998a, Akt. Şahin, 2022; Davis, 2014; Clark, 2015; Melekoğlu ve Sak, 2018), farkındalığı sağlanmamış duygular hakkında geniş bilgi birikimi (Davis, 2014; Clark, 2015), farklı olduğunu hissetmeye eşlik eden yüksek öz farkındalık (Davis, 2014; Clark, 2015), üst düzey ahlaki yargılama (Davis, 2014; Clark, 2015), liderlik yeteneği (Leana Taşçılar, 2005; Davis, 2014; Clark, 2015; Bildiren, 2018) olarak ifade edilmektedir.

İnsanların sosyal hayatın içinde edindiği tutum ve davranışların hepsi kişilik olarak tanımlanmaktadır. Özel yeteneklilerin özellikleri de içinde bulunduğu toplum ve ortamdan etkilenmektedir. Bu bireylerin genel kişilik özellikleri şu şekilde sıralanabilir; mükemmeliyetçidirler (Leana-Taşçılar, 2005; Bildiren, 2018; Levent, 2020; Şahin, 2022), kitap okumaktan zevk alırlar (Levent, 2020), merhametlidirler

(Bildiren, 2018), sabırlıdırlar (Leana-Taşçılar, 2005; Bildiren, 2018), otoriteyi sorgulama eğilimindedirler (Levent, 2020), çok soru sorarlar (Köksal, 2020; Levent, 2020), öz güvenleri yüksektir (Leana-Taşçılar, 2005; Bildiren, 2018; Levent, 2020), rekabeti severler (Levent, 2020), kişisel farkındalıkları yüksektir (Leana-Taşçılar, 2005; Bildiren, 2018; Şahin, 2022), risk alma eğilimindedirler (Levent, 2020; Bildiren, 2018; Şahin, 2022) ve kendini gerçekleştirme ihtiyacı içindedirler (Clark, 2002, Akt. Levent, 2020; Bildiren, 2018).

Bilimsel çalışmaların yapılmadığı dönemlerde özel yetenekli bireylerin fiziksel özellikleriyle ilgili şehir efsanesi olarak adlandırabileceğimiz genel bir imaj bulunmaktadır. Bu imaj; zayıf, gözlüklü, çelimsiz ve pek de çekici olmayan tipler şeklinde varsayılmaktadır (Bildiren, 2018). Fakat bilimsel çalışmaların yapılması sonucunda varsayımlara açıklık getirilmektedir. Fiziksel-bedensel özellikler hakkında ayırt edici bir özellik olduğunu ifade etmek doğru olmasa da genellikle hareketli, enerjik oldukları ifade edilebilir. Bununla birlikte genel sağlık açısından normun üstünde olup duyu organları yaşitlarına göre daha keskin olabilmektedir (Davis, 2014; Bildiren, 2018). Bu norm farklılıkları arasında boy uzunluğu, kilo gibi değişkenler olabileceği gibi ergenliğe daha çabuk girmeleri gibi özellikler bulunabilmektedir (Köksal, 2020). Özel yetenekli çocuklar genelde sağlıklı, enerjik ve hareketlidirler (Davis, 2014; Sak, 2014; Clark, 2015). Ayrıca normal gelişim gösteren akranlarına göre erken yürüyüp, erken konuşabilmekte, okumayı erken yaşta öğrenebilmektedir (Davis, 2014). Olgunlaşma daha hızlı gerçekleşmektedir. Koordinasyon gereken faaliyetlerde daha ileridirler (Sak, 2014). Fiziksel engel oranının normal bireylere göre daha az olduğu (Terman ve Oden, 1976), gelişmiş duyu organlarına sahip oldukları (Davaslıgil, 2004) şeklinde sıralanabilir.

2.1.4. Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)

Türkiye’de 1980’li yıllarda özel yetenekli çocukların eğitim sorunu gündeme gelmiş olup 1992 yılında MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünde Özel Yeteneklilerin Eğitimi şubesine bağlı olarak BİLSEM kurulmuştur (Demirel Tokmak, 2018). Örgün eğitim kademelerindeki (okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim) öğrencilerin okulları dışındaki zamanlarda ilgi ve yeteneklerinin gelişimi amacıyla geliştirilen BİLSEM’in ilk pilot uygulaması 1995-

1996 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir (Ayas ve Kirişçi, 2018; Levent, 2020). BİLSEM’lerin sunduğu eğitim hizmetleri ile özel yetenekli öğrencilerin; özel yetenek alanları (genel yetenek, görsel sanatlar ve müzik) doğrultusunda bilimsel çalışma, disiplinler arası düşünebilme ve problem çözme becerilerini kazanmayı ayrıca belirlenen ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik proje gerçekleştirmeleri amaçlanmaktadır (MEB, 2022).

BİLSEM’de yürütülen eğitim-öğretim hizmetleri öğrencilerin örgün eğitim dışında kalan zamanlarına (hafta içi veya hafta sonu) göre planlanmaktadır. Bu planlamada öğrencilerin yeteneklerine uygun olacak şekilde eğitim etkinlikleri düzenlenmektedir. Bu etkinlikler bireysel veya grup eğitimi şeklinde yürütülebilmektedir. Eğitim alan öğrencilere BİLSEM müdürlüğünce programı tamamladığına dair belge verilmektedir (MEB, 2022).

2.2.Sosyal Uyum

Adaptasyon veya uyum TDK’ye göre uyarlama olarak ifade edilmektedir. Aydın H. B. (2004) uyumu, bireyin çevreden gelen uyarıcıları algılayıp uyarıcıya kendi kimliği ve içinde bulunduğu çevre arasında bağlantı kuracak düzeyde tepki vermesi olarak Melikoğlu (2020) ise, bireyin çevresi ile kendi karakteri arasında dengeli bir ilişki kurup bunu sürdürebilmesi olarak ifade etmiştir. Yapılan tanımlardan yola çıkarak uyumun bir süreç olduğu ifade edilebilmektedir. Çocuklar büyüdükçe ailelerinin, toplum ve eğitimin etkisi sonucu çevreye uyum sağlama sürecine girerler ve bu süreçte içinde bulunduğu toplumun norm ve kurallarına uyma davranışı göstermeleri beklenmektedir (Türker, 2022). Gençöz (1998) uyum sürecini, bireyin doğumdan başlayıp ölümüne kadar karşılaştığı farklı olaylara uygun davranışlar geliştirebilmesi için geçen süreç olarak tanımlamaktadır. Kısacası uyum bir süreç olup hayat boyu devam etmekte ve bireylerin bu süreç içerisinde norma uygun davranış geliştirmesi beklenmektedir.

Bireylerin çevresine uyum sağlayabilmesi için; iletişim, kişilerarası ilişki ve kendini gerçekleştirme gibi becerilere sahip olması gerekmektedir (Tapmaz, 2012). Bu becerilerle birlikte uyum; fiziksel, biyolojik ve sosyal uyum olmak üzere üç şekilde kendisini göstermektedir. Fiziksel uyum, birey herhangi bir çaba göstermeden

kendiliğinden gerçekleşen ölüm, yaşlanmak gibi süreçleri kapsamaktadır. Biyolojik uyum, bireyin çevre şartlarını dikkate alarak yemek yeme, uyuma süresi gibi süreçlere göre hayatını düzenlemesini içermektedir. Sosyal uyum, bireyin içinde bulunduğu çevrenin kültürel değerlerine ve kendi oluşturduğu kriterlere uymayı kapsamaktadır (Dönmezer, 1990).

Sosyal uyum, bireyin içinde yaşadığı topluma uyum sağlayabilmesi ve kendisini özgün bir biçimde ifade edebilmesidir (Yavuzer, 2022). Sosyal uyum iki boyut olarak ele alınmaktadır: ilk olarak sosyal uyum içsel ve bireysel olarak değerlendirilir, ikinci boyut olarak da sosyal uyum dışarıdan gelir ve topludur (Cialdini ve Goldstein, 2004; Akt., Aydoğdu, 2019). Bireylerin sosyal uyumunun bağlantılı olduğu faktörler; bireyin yaşamış olduğu çevreyi tanıması, kurallara uyum sağlaması, ilişkisinin sağlam ve kaliteli olması olarak sıralanabilir (Kurt, 2007). Bireyler sosyal uyum sürecinde paylaşma, iş birliği, sorumluluk, saldırganlık gibi birçok sosyal özelliği edinir (Ayvalı, 2012; Eker Ünal, 2021). Ayrıca sosyal uyum sayesinde bireyin kabul görme yani aidiyet hissi ve değer bulma gibi duygusal hisleri sağlanır (Aydoğdu ve Gürsoy, 2020).

2.2.1.Sosyal Uyumu Etkileyen Faktörler

Bireyin sosyal uyumunu etkileyen faktörleri genel olarak kalıtım (genetik) ve çevre olarak iki başlık altında toplanabilir. Çocuklarda sosyal uyumu etkileyen faktörler; aile, arkadaş, okul ve öğretmen, kitle iletişim araçları olarak dört başlık altında incelenecektir.

2.2.1.1.Aile

Çocuklara içinde bulunduğu toplumun normlarını aktaran ve sosyal becerilerin temelini atan ailenin önemi yadsınamaz (Ayvalı, 2012; Yavuzer, 2022). Ailenin göstermiş olduğu sevgi ve ilgi çocukların sosyal uyumuna katkı sağlamaktadır (Sungur, 2010). Aile, çocuğa sosyal uyum sürecine çeşitli katkılarda bulunur. Bu katkılardan ilki aile çocuğun sosyalleşmesi için gerekli ortamı hazırlar. Beraberinde çocuğun sosyal uyum becerilerini kazanabilmesi için topluma uygun bir rol model oluşturur. Sonrasında ailenin aşıladığı güven duygusu sayesinde çocuk toplum içinde dengeli bir birey olabilmektedir (Yavuzer, 2022). Ailesiyle sağlıklı iletişim içinde

büyüyen çocuklar çevrelerine uyum göstermede daha az problem yaşamaktadırlar (Özkurt, 2018). Bu bağlamda ebeveynlerin çocuğun içinde bulunduğu toplumun norm ve değerlerini öğrenmesi yani sosyal uyumu gerçekleştirmesi için çocuğa yansıttıkları ebeveyn tarzları sosyal uyumlarını doğrudan etkileyecektir (Türker, 2022). Ebeveynlik tarzlarının yanında anne-babanın eğitim seviyeleri çocuğun sosyal beceri ve uyumunu etkileyebilmektedir. Anne-babanın eğitim düzeyinin düşük olması çocuğa sunulan eğitim uygulamalarının yanlış olmasına sebep olabilmektedir (Işık, 2007).

2.2.1.2.Arkadaş Ortamı

Sosyal uyum becerisi için çocuğun insanlarla iletişime geçmesi gerekmektedir. Aileden sonra çocuğun etkileşim ve iletişim kurabileceği topluluklardan bir diğeri arkadaş ortamıdır. Çocuklar akranları tarafından oluşan bir gruba ait olma ve uyum sağlama ihtiyacı içindedirler (Yavuzer, 2022). Arkadaşlık ilişkileri kurmak çocuklara yeni öğrenme ortamı sağlamaktadır (Er Damla, 2019). Arkadaşlık ilişkileri aracılığıyla çocuklar bilişsel ve duygusal yönden desteklenmekte ve toplum içinde kurallar doğrultusunda yaşamayı öğrenmektedir (Özkurt, 2018). Bu doğrultuda çocuğun aileden sonra karşılaştığı ve doğrudan etkileyecek olan arkadaşlık ilişkileri önem kazanmaktadır.

Çocukların küçük yaşlardan itibaren arkadaşlık ilişkileri kurmaktadır. Ayrıca erken çocukluk, son çocukluk ve ergenlik dönemlerinde arkadaşlık ilişkisi özelliklerinin birbirinden farklı olduğu gözlenmektedir (Türker, 2022). Bu dönemlerde edindiği arkadaş ortamının olumlu veya olumsuz olması çocuğun sosyal uyum sürecinde etkilemektedir (Eker Ünal, 2021).

2.2.1.3.Okul ve Öğretmen

Çocukların aile dışında etkileşim içinde olduğu ilk resmi kurum okuldur. Okul, çocuklara toplumun kurallarını ve uyum sağlamayı öğretmeyi amaçlamaktadır (Melikoğlu, 2020). Aileden sonra çocukların en çok ilişkili olduğu ve okulun amaçları doğrultusunda hareket eden kişiler öğretmenlerdir. Öğretmen-çocuk ilişkisi olumlu, sevgi ve saygıya dayalı olması çocuğun sosyal uyum sağlamasında önemlidir (Çelik, 2020). Ayrıca öğretmeni ile sağlıklı ilişki kuran çocuk öğretmeni dolayısıyla da okulunu sevmektedir. Bu bağlamda öğretmenin sergilediği tutumlar çocuğun davranış

ve duygularının şekillenmesine yol açarak sosyal uyum göstermesinde önemli bir etkiye sahiptir (Melikoğlu, 2020).

2.2.1.4.Kitle İletişim Araçları

Yirminci yüzyılda televizyonun kullanımının artması sonucunda eğlendirme, haber alma ve bilgi edinme çoğunlukla televizyon aracılığıyla olmaktadır. Televizyona ayrılan sürenin artması aile içi ilişkileri ve iletişimi olumsuz yönde etkilediği için çocukların sosyal uyumunun da olumsuz etkilendiği belirlenmiştir (Türker, 2022). Ailede sosyal beceri ve uyum davranışlarının öğrenilememesi çocuğun gelecekteki davranışlarını etkileyecektir. Ayrıca televizyona ayrılan sürenin fazlalığı çocuğu arkadaşlarıyla oyun oynamadan uzaklaştırdığı için fiziksel ve sosyal gelişimi etkilediği ifade edilmektedir (Er Damla, 2019). Sağlıklı bir gelişim için çocukların oyun oynaması gerekmektedir. Oyun aracılığıyla çocuk arkadaşlık ilişkileri geliştirmekte ve fiziksel olarak olgunlaşmasını desteklemektedir. İnternetin yaygınlaşması ve sosyal medya kullanımının artması sonucunda yeni sosyalleşme türü ortaya çıkmış ve insanlar üzerindeki etkileri araştırılmaya başlanmıştır. Yapılan araştırmalar doğrultusunda özellikle gençler sosyal medya platformları ve sanal ortam içerisinde yer alabilmek için çalışmaktadırlar (Sezgin ve Karabacak, 2016; Akt., Türker, 2022). Bu durumda çocuklar kimlik arayışı ve kabul görme davranışlarını bu platformlar üzerinde gerçekleştirmeye çalışmaktadır.

2.2.2.Özel Yetenekli Çocuklarda Sosyal Uyum

Sosyal uyum, bireyin sosyal çevresine uyum sağlayabilmesi olarak ifade edilebilir. Özel yeteneklilerin sosyal uyumları hakkında çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda bu çocukların sosyal uyumları hakkında kesin bir kanı olmamakla birlikte alanda iki sav oluşmuştur: özel yetenekli çocuklar uyumludur ve uyumsuzdur (Sak, 2014). Özel yeteneklilerin sosyal uyum davranışlarının bilinmesi ve anlaşılması akademik, sosyal ve duygusal gelişimleri için önemlidir (Çitil, 2021). Özel yeteneklilerin sosyal uyumlarını etkileyen faktörler olarak aile, arkadaş, okul ve öğretmen, asenkron gelişim, mükemmeliyetçilik ve aşırı uyarılma olarak ifade edilebilir.

Çocuğun yakın çevresindeki en etkili faktör olan ailenin özel yetenekli çocuğa yaklaşımı çocuğun sosyal uyumunda büyük etkiye sahip olmakla birlikte (Callahan vd., 2004) ailenin çocuğa yönelik yanlış veya yüksek beklenti içinde olmaları çocuğun sosyal uyum düzeyini etkilemektedir. Ailenin yüklediği beklentiyi karşılayamayan çocuk ise başarıyı elde edemediği takdirde başarısızlık duygusunu yaşayabilmektedir (Freeman, 1994). Çocuğa karşı nasıl bir tutum ve davranış sergileyeceğini ailenin öğrenmesi gerekmektedir. Bunun içinde öğretmeni ve okul görevlileri arasında iş birliğine dayalı bir iletişim içinde olmalıdırlar (Çitil ve Ataman, 2018).

Okul ortamında çocuklar arkadaşlık becerilerini geliştirir ve her çocukta olduğu gibi özel yetenekliler de arkadaş ihtiyacı içinde olup (Campbell, ve diğerleri, 2007) özellikle yeteneklerini gizlemek durumunda kalmadan iletişime geçebileceği bir akran grubuna ihtiyaçları bulunmaktadır (O'Reilly, 2006). Bu bir ihtiyaç olsa da özel yetenekli çocuklar bireysel farklılıklarından dolayı arkadaş edinme süreçleri zorlu olabilmektedir. Süreç içerisinde akranlarıyla iletişime geçip sosyal uyum problemi yaşadıklarında akranları çocuğun beklentisini karşılamadığı için uzaklaşıp yalnız olmayı tercih edebilmekte ya da akranları tarafından dışlanma durumu söz konusu olabilmektedir (Davis, 2014).

Özel yetenekli öğrencilerin sosyal uyum davranışlarını en çok sergiledikleri ve uyum davranışlarını aileden sonra etkileyen önemli kurumlardan biri okuldur. Okulda yaşanabilecek sosyal uyum problemlerinin en başında okulun müfredatının özel yetenekli çocuklar için uygun olmaması ve yeterince danışmanlık hizmetlerinin sunulmaması yer almaktadır (Davis, 2014). Okullarda sunulan müfredat ve etkinlikler normal gelişim gösteren çocuklara göre genel olarak tasarlanmaktadır. Eğitim ortamı ve ortamda sunulan içeriğin özelliği özel yeteneklilerin sosyal uyumlarını etkilemektedir (Rimm, 2003). Çocuğun karakteristik özelliklerini ve özel yetenek potansiyellerini ortaya çıkarmada eğitimciler büyük önem taşıırken okul psikolojik danışmanları da çocuğun sosyal-duygusal gelişimlerini destekleme, olası sosyal uyum problemlerini giderme vb. konularda çocuğa destek olabilmelidir (Robinson vd., 2014; Davis vd., 2015).

Özel yetenekli çocuklar gelişim alanlarında (zihinsel, fiziksel, sosyal vb.) yaşlıtlarına göre farklı olup asenkron (eş zamanlı olmayan) gelişime sahiptirler

(Coleman Cross, 2000). Asenkron gelişimden dolayı özel yetenekli çocuklar sosyal ilişkilerinde sorun yaşayabilmekte (Robinson vd., 2014) ayrıca istenmedik tepkiler verme ihtimali artmaktadır. Oysa unutulmamalıdır ki özel yeteneğe sahip olsa da sadece bir çocuktur ve çocukluk döneminde aldığı ruhsal yaralar sosyal uyumu etkileyen önemli faktörler arasında yer almaktadır (Çitil ve Ataman, 2018).

Özel yeteneklilerin kendilerine özgü kişilik özellikleri, duygusal hassasiyetleri ve aşırı duyarlılıkları olduğu bilinmektedir (Porter, 2005). Bu özellikler ise davranışsal ve sosyal sorunlara sebep olabilmektedir. Özel yeteneklilerin karakteristik özelliklerinden bir diğeri de mükemmeliyetçilik olup sağlıklı ve sağlıklı olarak ikiye ayırmak mümkündür (Davis, 2014). Özel yeteneklilerin yaşadıkları sosyal uyum sorunlarının önemli nedenlerinden biri de sağlıklı mükemmeliyetçiliktir (Callard-Szulgit, 2010; Davis, 2014).

Aşırı uyarılma artan farkındalık, yoğun duygular, yüksek zihinsel ve fiziksel aktivite seviyeleri olarak tanımlanabilir (Coleman ve Cross, 2000). Dabrowski özel yeteneklilerin aşırı uyarılabileceği alanları belirlemekte (Porter, 2005) ve bu alanlardaki aşırı uyarılma özel yetenekli çocukların sosyal uyum problemleri yaşamalarına sebep olabilmektedir (Çitil ve Ataman, 2018). Sosyal uyumu etkileyen en etkili uyarılma alanı ise duygusal yoğunluktur. Duygusal yoğunluk içinde adalet duygusu, empati, şefkat ve ahlaki duyarlılığı bulundurmaktadır. (Davis, 2014). Duygusal yoğunlukların engellenmesi çocuğun normalde vereceği tepkiden daha fazla tepki vermesine yol açabilir (Porter, 2005).

2.3.Öz-Yeterlik

İlk olarak Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramında bahsi geçen öz-yeterlik kavramı Albert Bandura (1977) tarafından ortaya atılmış ve öz-yeterlik kavramını, bireyin bir iş veya görevi yapabilmek adına beceri ve yeteneklere sahip olduğu konusundaki inanç algısı olarak tanımlamıştır. Telef (2011) öz-yeterliği, bireyin kendine ait beceriler ve becerilerine ilişkin algıladığı düşünceler şeklinde ifade etmektedir. Bandura (1977) aynı zamanda öz-yeterliğin motivasyon, duygu durum ve görev tamamlama gibi becerilerde önemli bir faktör olduğunu ifade etmiştir. Öz-yeterlik kişinin iş veya görev seçimine, görevin gerçekleştirilmesi için harcadığı çabaya ve başarısına etki eder

(Schunk ve Meece, 2006). Öz-yeterlik kavramı bir algı olup doğrudan gözlenememekle birlikte bireyin kendine yönelttiği sorulara verdiği cevaplarla ilgilidir.

2.3.1. Öz-Yeterlik Bilgi Kaynakları

Bireylerin sahip oldukları yeterlik inançları dört temel yolla geliştirilir. Bu dört öz-yeterlik bilgi kaynağı bireyin performansını etkileyen, performansı hakkındaki yargıları ile etkileşim içerisinde (Wood ve Bandura, 1989). Öz-yeterlik bilgi kaynakları: doğrudan ve dolaylı deneyimler, sosyal ya da sözel ikna ve duygusal durumdur.

Doğrudan deneyimler, bireyin yeterlik inançları ile ilgili yaşantılarıdır. Ayrıca en etkili öz-yeterlik bilgi kaynağı olan doğrudan deneyimler kişinin bir görevi başarılı bir şekilde gerçekleştirmesi ile değişebilmektedir (Telef, 2011). *Dolaylı deneyimler* ise bireyin yararlı modeli gözlemleyerek modelin sergilediği beceri veya yetenek hakkındaki öz inançlarıdır (Wood ve Bandura, 1989). *Sosyal ya da sözel ikna*, bireyin bir beceri ya da yeteneği yapabileceğine dair inancıdır. Sözel ikna olumlu veya olumsuz olabilir (Kiser, 2008, Akt. Telef, 2011). Ayrıca öz-yeterlik üzerindeki etkisi ikna eden kişiye bağlıdır (Bandura, 1977). *Duygusal durum*, kişinin kendi hakkındaki yeterlik yargılarını etkilemekte ve duygusal durum ile öz-yeterlik algısı doğrusal orantılıdır (Telef, 2011).

2.3.2. Özel Yeteneklilerde Öz-Yeterlik

Öz-yeterlik; bireyin kendi yeteneğine ve becerilerine ilişkin duygularını kapsamaktadır (Budak ve Demirel, 2003). Gelişim dönemlerinin geçişinde önemli bir etkiye sahip olan öz-yeterliğin bilişsel yetenekle ilişki olması (Pajares ve Kranzler, 1995) genel olarak yüksek bilişsel yetenekleri ile öne çıkan özel yetenekli bireylerin öz-yeterliklerinin de yüksek olacağı düşünülmektedir. Özel yeteneklilerin sosyal karşılaştırmalarda ve okul ortamında etkilenen özelliklerinden bir diğeri öz-yeterlik inançlarıdır (Chan, 2006). Öz-yeterlik kavramının bir algı durumu olması ve bireyin bilişsel yapısıyla alakası olmasından dolayı özel yeteneklilerde farklılaşma gözlenebilmektedir. Okul ortamında ise akranlarının arasında bu farklılaşma göze çarpmaktadır.

2.4.Sosyal Destek

İnsanlar hayatları boyunca çeşitli destek ve destek kaynaklarına ihtiyaç duymakta olup ilk destek kaynakları arasında ailesi yer almaktadır. Ailesinden sosyal, duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarını alan birey belli bir yaşa geldiğinde sosyal çevre ile tanışmaktadır. İnsanlar yapısı gereği sosyal çevresiyle etkileşimde bulunma ve destek görme ihtiyacı içinde olup (Yıldırım, 2019) çevresindeki diğer insanlardan gördüğü bu kavram sosyal destek olarak ifade edilmektedir. Sosyal destek, bireylerin karşılaştığı problem durumu çözmek için aldığı yardımdır (Cırık, 2010; Yıldırım, 2019; Paksu, 2021). Literatüre bakıldığında sosyal desteğin tanımı konusunda farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu durumun sebebi olarak; bireyin ihtiyacı olan yardımı ne zaman ya da nasıl aldığı, hangi yardım türüne ihtiyacı olduğu, alıcının aldığı sosyal desteğin yeterliliği gibi durumlar olarak sıralanmaktadır. Shumaker ve Brownell (1984) sosyal desteği, alınan ve algılanan sosyal destek olarak ikiye ayırarak algılayan kişinin refahını arttırmayı amaçlayan iki kişi arasındaki kaynak etkileşimi olarak ifade etmektedirler. Algılanan sosyal destek, bireyin etkileşim içine girdiği insanlardan aldığı desteği ve destek veren kişiyi anlamlandırmasıdır (Akgül, 2008). Sosyal desteğin gerçekleşebilmesi için en az iki birey arasında etkileşim olması ve etkileşimin kişiler için anlamlı olması gerektiği ifade edilebilir.

Sosyal destek görmek bireyde sevgi, benlik saygısı ve aidiyet hissi gibi sosyal gereksinimleri karşılayarak (Albayrak Dengiz, 2014; Yıldırım, 2019) bireyin yaşamında karşılaşılabileceği güçlüklerle başa çıkmada yardımcı olmaktadır (Albal, 2009). Sosyal destek almak bireyin benlik saygısı ve akademik başarısı gibi birçok durumla ilişkili olup (Yüce, 2019) öğrencilerin akademik başarıları ve okuldaki uyum düzeylerini arttırmada etkili olmaktadır (Cırık, 2010).

2.4.1.Sosyal Destek Kaynakları

Sosyal destek aile, arkadaş, komşu, öğretmen danışman gibi birçok kaynaktan oluşmaktadır (Cırık, 2010). Çocuklar için sosyal destek kaynakları ise aile, arkadaş, öğretmen ve okul olarak sıralanabilir.

2.4.1.1. Aile Sosyal Desteği

Çocukların ilk sosyal deneyimleri ailede gelişmekte ve aile çocuğun sosyalleşmeye başlaması ve devamında önemli rol almaktadır. Çocuklar insanlarla kurduğu ilişkiler esnasında çeşitli problemlerle karşılaşabilirler. Bu problem durumuyla karşılaştıklarında ailelerinden destek alma ihtiyacı içinde olup ailelerine güven duymayı öğrenirler (Yıldırım, 2019). Bu süreçte ailenin çocuğa karşı davranışları önemlidir. Aile tutarlı ve güven verici bir tutum içinde olmalıdırlar (Cırık, 2010). Ailelerinden destek gören çocuklar olumlu kişilik yapısına sahip olmakta ve arkadaşlık ilişkilerinde daha başarılı olmaktadır (Yıldırım, 2019). Ayrıca aile desteği yoluyla çocuk sosyal beceriler geliştirir ve bu sosyal becerileri geliştiği için topluma uyum sağlama sürecine hazırlıklı hale gelir (Akgül, 2008). Öğrencilerin en önemli sosyal destek kaynakları aileleridir (Pavri ve Monda-Amaya, 2001). Aileden algılanan sosyal desteğin eksikliği çocukta aidiyet duygusunu, genel uyum düzeyini ve okul başarısını etkilemektedir (Cırık, 2010; Albayrak Dengiz, 2014, Yıldırım, 2019). Ailenin sunacağı sosyal destek çocuğun sonraki ilişkilerine yön verecektir.

2.4.1.2. Akran Sosyal Desteği

İnsanlar tüm gelişim dönemlerinde akran ilişkilerine ihtiyaç duymaktadır. Birey akran ilişkileri sayesinde karakter gelişimi, sosyalleşme, grup aidiyeti edinme, paylaşma ve sorumluluk duygularının gelişimini sağlamaktadır (Yıldırım, 2019). Bununla birlikte çocuklar içinde bulundukları arkadaş ortamından olumlu ve olumsuz davranışlar öğrenebilmektedir. Bireylerin algıladıkları akran desteği yaşa göre değişmektedir. Bokhorst, Sumter ve Westenberg (2010), 9-18 yaş arasındaki çocuklarla yaptıkları araştırmada 9-15 yaş arasındaki çocukların aile ve arkadaştan algılanan sosyal desteği eşit, 16-18 yaş arasındaki çocukların ise arkadaş desteğinin aile desteğinden fazla olduğunu bulgulamışlardır. Bu durumda algılanan sosyal desteğin çocukların bulunduğu yaş grubuna göre değiştiği ayrıca akrandan algılanan sosyal desteğin önemini vurgulamaktadır.

2.4.1.3. Okul ve Öğretmen Sosyal Desteği

Çocukların aileden sonra karşılaştıkları kişi öğretmenlerdir. Bu yüzden önemli destek kaynaklarından bir diğeri de öğretmendir. Çocukların özerk birer birey

olmasında ve karakter gelişimlerinde öğretmenlerin önemi yadsınamaz (Sayar, 2006, 11; Akt. Akgül, 2008). Öğretmenler öğrenciler için rol model, bilgi kaynağı, sınıf ve okul kurallarını öğrendiği dolayısıyla topluma uyum sağlamayı öğrendikleri temel kaynaklardan biridir. Öğretmenin sosyal desteği, öğretmen-öğrenci ilişkilerini ve uyum düzeylerine olumlu yönde etki etmektedir (Paksu, 2021). Ortaokul döneminde birden fazla öğretmenin olmasından dolayı öğretmenden algılanan sosyal desteğin en aza indiği görülmektedir. Öğretmenden alınan sosyal destek en az seviyeye indiği görülse de öğretmenler ergenliğin başlangıcındaki çocuk için önem taşımaktadır. Kimlik arayışı içinde olan çocukların model alabileceği öğretmenin etkileri gelecekteki süreçlerinin de olumlu olmasına katkı sağlayacaktır (Yavuz, 2018). Ayrıca aile ve öğretmenlerden olumlu sosyal destek alan öğrencilerin ortaokul döneminde duygusal ve davranışsal olarak daha az problem yaşadığı görülmektedir (Paksu, 2021). Demaray ve Malecki (2002), öğrencilerin algılanan sosyal destek düzeyleri ile okula uyum arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmada öğrencilerin aile, öğretmen ve okul desteği çocukların okula uyumları arasında ilişki olduğu bulgulanmıştır.

2.4.2.Özel Yeteneklilerde Sosyal Destek

Özel yetenekli öğrencilerin kişilik, motivasyon, değer ve inançlarının gelişiminde aile desteği ve ailenin davranışları önemlidir (Lee, Olszewski-Kubilius ve Putallaz, 2015). Ailenin sosyal desteği sunabilmesi için özel yetenekliliğin neyi ifade ettiğini bilmeleri gereklidir. Bu nedenle aileler özel yetenekli çocuklarını anlayabilmek, gereksinimlerini kavrayabilmek ve olası sorunların çözüm yöntemlerini öğrenmeleri gerekmektedir (Elcik, 2015; Gür, 2017).

Özel yetenekli çocuklar da akranları tarafından destek görmek ihtiyacı içinde olabilirler ama bu çocuklar karakteristik özelliklerinden dolayı akranlarına göre farklılaşmaktadır. Bilişsel gelişim süreçlerinden akranlarına göre sosyal anlamda daha olgun bir karaktere sahip olabilmektedirler (Field ve diğerleri, 1998). Bu farklılıkların akran etkileşimi zorlaştırma olasılığı yüksektir. Özel yetenekli çocuklarda akran zorbalığı yaşanma oranının daha yüksek olması nedeniyle, bu öğrencilerin öğretmenlerinden algıladıkları sosyal desteğin fazla olması gerekmektedir (Elcik, 2015).

Özel yetenekli çocukların yeteneklerinden kaynaklı olarak çevresindeki kişiler yüksek beklenti içine girebilirler (Vialle, Ciarrochi ve Heaven, 2008). Aile ve öğretmenlerin özel yetenekli çocukları bir bütün olarak görmeyip sadece bilişsel gelişim ve başarılarına odaklanmaları bu çocuklarda hayal kırıklığı yaşamalarına sebep olabilmektedir. Bu durumdan dolayı öğretmenlerin öğrencilerinin potansiyellerini doğru tespit edip, potansiyellerinin gelişimleri için doğru adımlar atmaları gereklidir (Sezginsoy, 2007). Özel yetenekli öğrencilerin, gereksinimlerine karşılık verebilecek, iletişim becerisi yüksek ve rol model olabilecek öğretmenlerle çalışmaları gerektiğini ortaya koymaktadır (Doğan ve Kesici, 2015). Lee ve diğ. (2015) özel yetenekli öğrencilerin sosyal destek algıları üzerine yaptıkları araştırma sonucunda aile ve akranlar gibi çocuğun etrafındaki önemli destek kaynaklarından algılanan sosyal desteğin özel yeteneklilerin uyumunu etkilediğini ve sosyal desteğin stres, kaygı gibi durumlarla negatif ilişkili olduğunu tespit etmiştir.

3. BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren/örneklem, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma özel yetenekli öğrencilerin sosyal uyum, öz-yeterlik ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca öz-yeterlik ve sosyal desteğin sosyal uyumu yordama gücüne bakılmıştır. Bu araştırmanın amacı doğrultusunda özel yetenekli öğrencilerin sosyal uyum, öz-yeterlik ve sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek için nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modelinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişkenin arasındaki bağlantının durumunu, birlikte değişimin olup olmadığını ve aradaki değişimin düzeyini ölçmeye yarayan araştırma modelidir (Karasar, 2015).

3.2. Evren/Örneklem

Bu çalışmada çalışma evrenini İstanbul'daki BİLSEM'lerde eğitim alan özel yetenekli ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde kolay ulaşılabilir/elverişli örneklem yöntemi tercih edilmiştir (Baltacı, 2018). Bu yöntem ile Üsküdar, Kadıköy, Ataşehir ve Beşiktaş BİLSEM'deki öğrenciler örneklemini oluşturmaktadır. Uygulama için izin alma prosedürleri tamamlandıktan sonra BİLSEM yöneticileri ile iletişime geçilerek belirlenen saat aralıklarında uygulama gerçekleştirilmiş ve 386 öğrenciye ulaşılmıştır.

Öğrencilerin demografik değişkenler bakımından dağılımları sırasıyla Tablo 3.1'de sunulmuştur.

Tablo 3.1: Çalışma Grubu

Değişken	Kategori	Çalışma Grubu	
		f	%
Cinsiyet	Kız	198	51,3
	Erkek	188	48,7
	Toplam	386	100,0
Sınıf düzeyi	5. sınıf	108	28,0
	6. sınıf	112	29,0
	7. sınıf	92	23,8
	8. sınıf	74	19,2
	Toplam	386	100,0
Kardeş Sayısı	Tek çocuk	51	13,2
	İki kardeş	238	61,7
	Üç kardeş	91	23,6
	Dört ve üstü kardeş	6	1,6
	Toplam	386	100,0
BİLSEM’de Geçirilen Yıl	2 yıl ve daha az	95	24,6
	3 Yıl	132	34,2
	4 Yıl ve daha çok	159	41,2
	Toplam	386	100,0
Doğum Sırası	1.Çocuk	250	64,8
	2.Çocuk	102	26,4
	3.Çocuk	30	7,8
	4. Ve Sonraki Çocuk	4	1,0
	Toplam	386	100,0
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	8	2,1
	Ortaokul	17	4,4
	Lise	87	22,5
	Üniversite	215	55,7
	Lisansüstü	59	15,3
	Toplam	386	100,0
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	6	1,6
	Ortaokul	11	2,8
	Lise	67	17,4
	Üniversite	199	51,6
	Lisansüstü	103	26,7
	Toplam	386	100,0
Anne Meslek	Emekli	5	1,3
	Serbest Çalışan	24	6,2
	Özel Sektör	103	26,7
	Memur	121	31,3
	Ev Hanımı	133	34,5
	Toplam	386	100,0
Baba Meslek	Emekli	12	3,1
	Serbest Çalışan	58	15,0
	Özel Sektör	216	56,0
	Memur	100	25,9
	Toplam	386	100,0

Tablo 3.1 incelendiğinde çalışma grubunda yer alan öğrencilerin %51.3’ünün Kız ve %41.7’sinin erkek olduğu; %28’inin 5. Sınıf, %29’unun 6. Sınıf, %23.8’inin 7.sınıf ve %19.2’sinin 8. Sınıfta öğrenim gördüğü; %13.2’sinin tek kardeş, %61.7’sinin iki kardeş, %23.6’sının üç kardeş ve %1.6’sının dört ve daha çok kardeş

olduğu; %24.6'sının BİLSEM'de 2 yıl ve daha az zamandır, %34.2'sinin BİLSEM'de 3 yıldır ve %41.2'sinin BİLSEM'de 4 yıl ve daha çok zamandır eğitim gördüğü; %64.8'inin ailenin ilk çocuğu, %26.4'ünün ailenin ikinci çocuğu, %7.8'inin ailenin üçüncü çocuğu ve %1'inin ailenin dördüncü ve sonraki çocuğu olduğu; %2.1'inin annesinin ilkokul, %4.4'ünün ortaokul, %22.5'inin lise, %55.7'sinin üniversite ve %15.3'ünün lisansüstü mezunu olduğu; %1.6'sının babasının ilkokul, %2.8'inin ortaokul, %17.4'ünün lise, %51.6'sının üniversite ve %26.7'sinin lisansüstü mezunu olduğu; %1.3'ünün annesinin emekli, %6.2'sinin annesinin serbest çalışan, %26.7'sinin annesinin özel sektör çalışanı, %31.3'ünün annesinin memur ve %34.5'inin annesinin ev hanımı olduğu; %3.1'inin babasının emekli, %15'inin babasının serbest çalışan, %56'sının babasının özel sektör çalışanı ve %25.9'unun babasının memur olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu, öğrenciler hakkında bilgi edinebilmek için araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Bu formda öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, sınıfı, not bilgisi, kardeş sayısı, doğum sırası, ebeveynlerin; birliktelik durumu, eğitim düzeyi ve mesleğine yönelik sorular yer almaktadır (EK 2).

3.3.2. Sosyal Uyum Ölçeği

Sosyal uyum Ölçeği, ortaokulların altıncı ve yedinci sınıfına devam eden öğrencilerin sosyal uyum düzeylerini belirlemek amacıyla 668 öğrenciye uygulayarak Aydoğdu (2020) tarafından geliştirilmiştir (EK 3). Yapılan bu araştırmada oluşturulan Ölçeğin toplam varyansı %38.38'ini açıklayan bir ölçek elde edilmiştir. Ölçek, tek boyut ve 55 madden maddeden oluşan 5'likert tipi şeklinde puanlanmaktadır. Yapı geçerliğini açımlayıcı faktör analizi, ölçüt geçerliğini ise Erdoğan ve Bacanlı (2003) tarafından geliştirilen Matson Çocuklarda Sosyal Beceriler Değerlendirme Ölçeği kullanılarak yapılmıştır. Geliştirilen ölçek ile Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin, olumlu sosyal beceri faktörü arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuç Ölçeğin ölçüt geçerliğinin sağlandığını göstermektedir. Ölçeğin güvenirliği Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı ile

hesaplanmış, yapılan istatistiklere göre ölçeğe ait alfa değeri 0.95 olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlar Ölçeğin kapsam, yapı ve ölçüt geçerliği ile güvenilirliğinin sağlandığını göstermektedir (Aydoğdu ve Gürsoy, 2020).

3.3.3.Çocuklar İçin Öz-Yeterlik Ölçeği

Çocuklar için öz-yeterlik Ölçeği, 12 ile 19 yaş arasındaki çocukların öz-yeterliklerini ölçebilmek amacıyla Muris tarafından 2001 yılında geliştirilmiştir. Ölçek maddeleri üç alt boyut (sosyal, duygusal, akademik) için 7 madde, toplamda 21 maddeden oluşan 5'likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmasını Telef ve Karaca (2012) gerçekleştirmiştir (EK 4). Yapı geçerliği için açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. AFA sonucunda ölçek Muris'in geliştirdiği gibi üç faktörden oluştuğu, DFA sonucunda ise yapılmış uyum indeksi değerlerine göre iyi düzeyde uyum sağladığı tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenirlik çalışması için Cronbach alfa katsayısı, test tekrar test yöntemi kullanılarak gerekli ölçümler yapıldıktan sonra Ölçeğin çocukların öz-yeterliklerini ölçmek için geçerli ve güvenilir olduğunu tespit etmişlerdir.

3.3.4.Çocuk ve Ergenler İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği

Çocuk ve ergenler için sosyal destek değerlendirme Ölçeğini 2004 yılında Malecki, Demaray ve Elliott geliştirmiş, 2011 yılında Cırık, Oktay ve Fer 5., 6., 7. ve 8. sınıf 1517 öğrenciye uygulayarak Ölçeği Türkçeye uyarlamışlardır (EK 5). Ölçek; aile, öğretmen, sınıf arkadaşı, yakın arkadaş ve okuldaki diğer insanlar olarak beş faktöre ayrılmaktadır. Ölçek; sosyal desteğin hangi sıklıkta algılandığını belirlemek için 6'lı likert, önem düzeyini belirlemek içinse 3'lü likert tipi dereceleme olarak düzenlenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği analizi yapılmış ve iç tutarlık katsayısı 0.96 olarak hesaplanmıştır. Üç hafta boyunca test-tekrar test uygulamaları sonucunda Ölçeğin tamamında anlamlı korelasyon değerleri elde edilmiş bu durum ise Ölçeğin Türkçe formunun ölçülmek istenen özellikler için uygun olduğu tespit edilmiştir (Cırık, Oktay ve Fer, 2011).

3.4.Verilerin Analizi

Araştırmacı tarafından uygulanan ölçekler, katılımcılara denek numarası verilip SPSS 24 paket programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Hatalı, eksik işaretlenen herhangi bir veri bulunmamıştır. Elde edilen verilerde uç değer incelemesi yapılmış 25 deneğin standartlaştırılmış Z puanlarına göre veri setinden çıkarılmasına karar verilmiştir. Atılan uç değerlerden sonra analizlere 361 kişinin verisi ile devam edilmiştir. Veriler analiz edilirken SPSS 24 programları kullanılmıştır. Ölçeğin güvenirliği için Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları hesaplanarak yorumlanmıştır. Kullanılacak analiz yönteminin belirlenmesi amacıyla Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilks testi sonuçları incelenerek verilerin normal dağılım gösterip göstermedikleri belirlenmiştir.

Cinsiyet değişkeni açısından ölçeklerden ve alt boyutlarından alınan puanların normalliklerine ilişkin veriler Tablo 3.2’de verilmektedir.

Tablo 3.2: Cinsiyete Göre Normallik İncelemesi

Cinsiyet		Kolmogorov-Smirnov ^a		
		Statistic	df	Sig.
Kız	Öz-Yeterlik Toplam	0.043	186	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.063	186	.067
	Sosyal Öz-yeterlik	0.093	186	.001
	Akademik Öz-yeterlik	0.107	186	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.109	186	.000
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.138	186	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.138	186	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.083	186	.003
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.165	186	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.074	186	.014
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.120	186	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.173	186	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.114	186	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.218	186	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.116	186	.000
Erkek	Öz-yeterlik Toplam	0.080	175	.008
	Duygusal Öz-yeterlik	0.095	175	.001
	Sosyal Öz-yeterlik	0.143	175	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.130	175	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.096	175	.000
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.093	175	.001
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.131	175	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.094	175	.001
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.169	175	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.110	175	.000
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.125	175	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.159	175	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.106	175	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.183	175	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.101	175	.000

Tablo 3.2 incelendiğinde ölçeklerden elde edilen puanların cinsiyetin iki kategorisinde de normal dağılmadığı görülmektedir ($p < 0.05$). Bu durumdan yola çıkarak cinsiyet değişkenine göre fark analizleri yapılırken elde edilen puanlar için parametrik olmayan yöntemlerden Mann Whitney U testinin kullanılmasına karar verilmiştir.

BİLSEM’de geçirilen yıl değişkeni açısından ölçeklerden ve alt boyutlarından alınan puanların normalliklerine ilişkin veriler Tablo 3.3’de verilmektedir.

Tablo 3.3: BİLSEM’de Geçirilen Yıla Göre Normallik İncelemesi

BİLSEM’de geçirilen yıl		Kolmogorov-Smirnov ^a		
		Statistic	df	Sig.
2 yıl ve daha az	Öz-yeterlik Toplam	0.115	86	.007
	Duygusal Öz-yeterlik	0.092	86	.067
	Sosyal Öz-yeterlik	0.151	86	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.153	86	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.131	86	.001
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.165	86	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.179	86	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.080	86	.200*
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.181	86	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.080	86	.200*
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.126	86	.002
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.207	86	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.115	86	.007
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.187	86	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.126	86	.002
3 yıldır	Öz-yeterlik Toplam	0.062	126	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.087	126	.020
	Sosyal Öz-yeterlik	0.118	126	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.132	126	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.119	126	.000
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.147	126	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.126	126	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.083	126	.032
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.227	126	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.107	126	.001
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.126	126	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.159	126	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.136	126	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.182	126	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.100	126	.003
4 yıl ve daha çok	Öz-yeterlik Toplam	0.044	149	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.073	149	.050
	Sosyal Öz-yeterlik	0.122	149	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.127	149	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.085	149	.010
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.131	149	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.112	149	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.081	149	.018
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.128	149	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.089	149	.005
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.136	149	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.160	149	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.107	149	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.210	149	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.147	149	.000

Tablo 3.3 incelendiğinde ölçeklerden elde edilen tüm puanların BİLSEM’de geçirilen yıl değişkeninin normal dağılmadığı görülmektedir ($p<0.05$). Bu durumdan yola çıkarak BİLSEM’de geçirilen yıl değişkenine göre fark analizleri yapılırken ölçeklerden elde edilen tüm puanlar için parametrik olmayan yöntemlerden Kruskal Wallis H testinin kullanılmasına karar verilmiştir. Sınıf düzeyi değişkeni açısından ölçeklerden ve alt boyutlarından alınan puanların normalliklerine ilişkin veriler Tablo 3.4’de verilmektedir.

Tablo 3.4: Sınıf Düzeyine Göre Normallik İncelemesi

Sınıf Düzeyi		Kolmogorov-Smirnov		
		Statistic	df	Sig.
5.sınıf	Öz-yeterlik Toplam	0.066	102	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.104	102	.008
	Sosyal Öz-yeterlik	0.102	102	.011
	Akademik Öz-yeterlik	0.144	102	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.101	102	.012
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.123	102	.001
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.163	102	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.075	102	.178
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.192	102	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.110	102	.004
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.155	102	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.209	102	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.152	102	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.204	102	.000
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.118	102	.001	
6.sınıf	Öz-yeterlik Toplam	0.059	104	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.092	104	.030
	Sosyal Öz-yeterlik	0.131	104	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.104	104	.007
	Sosyal Uyum Toplam	0.121	104	.001
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.095	104	.021
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.116	104	.001
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.104	104	.007
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.144	104	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.106	104	.006
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.104	104	.008
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.159	104	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.104	104	.008
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.179	104	.000
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.122	104	.001	
7.sınıf	Öz-yeterlik Toplam	0.052	82	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.095	82	.064
	Sosyal Öz-yeterlik	0.121	82	.005
	Akademik Öz-yeterlik	0.138	82	.001
	Sosyal Uyum Toplam	0.118	82	.007
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.134	82	.001
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.102	82	.033
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.070	82	.200*
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.153	82	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.086	82	.200*
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.116	82	.008
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.137	82	.001
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.107	82	.022
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.229	82	.000
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.093	82	.074	
8.sınıf	Öz-yeterlik Toplam	0.068	73	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.097	73	.086
	Sosyal Öz-yeterlik	0.155	73	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.143	73	.001
	Sosyal Uyum Toplam	0.124	73	.007
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.126	73	.006
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.143	73	.001
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.080	73	.200*
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.165	73	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.078	73	.200*
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.110	73	.028
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.168	73	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.112	73	.025
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.166	73	.000
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.132	73	.003	

Tablo 3.4 incelendiğinde Öz-yeterlik ölçeği toplam puanı dışında tüm puanların sınıf düzeyine göre normal dağılmadığı görülmektedir ($p < 0.05$). Bu durumdan yola çıkarak sınıf düzeyi değişkenine göre fark analizleri yapılırken Öz-yeterlik toplam

puanı dışında tüm puanlar için parametrik olmayan yöntemlerden Kruskal Wallis H testinin kullanılmasına, Öz-yeterlik toplam puanı için ise ANOVA testi kullanılmasına karar verilmiştir.

Kardeş sayısı değişkeni açısından ölçeklerden ve alt boyutlarından alınan puanların normalliklerine ilişkin veriler Tablo 3.5’de verilmektedir.

Tablo 3.5: Kardeş Sayısına Göre Normallik İncelemesi

Kaç Kardeşsiniz		Kolmogorov-Smirnova		
		Statistic	df	Sig.
Tek Çocuk ve İki Kardeş	Öz-yeterlik Toplam	0.055	267	.048
	Duygusal Öz-yeterlik	0.072	267	.002
	Sosyal Öz-yeterlik	0.124	267	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.108	267	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.102	267	.000
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.144	267	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.142	267	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.079	267	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.165	267	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.088	267	.000
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.128	267	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.200	267	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.117	267	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.208	267	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.120	267	.000
Üç ve Daha Çok Kardeş	Öz-yeterlik Toplam	0.049	94	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.083	94	.111
	Sosyal Öz-yeterlik	0.111	94	.007
	Akademik Öz-yeterlik	0.144	94	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.112	94	.005
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.079	94	.180
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.131	94	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.082	94	.138
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.162	94	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.083	94	.115
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.083	94	.111
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.100	94	.022
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.078	94	.200*
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.177	94	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.136	94	.000

Tablo 3.5 incelendiğinde elde edilen puanların kardeş sayısına göre normal dağılmadığı görülmektedir ($p < 0.05$). Bu durumdan yola çıkarak kardeş sayısı değişkenine göre fark analizleri yapılırken elde edilen puanlar için parametrik olmayan yöntemlerden Mann Whitney U testinin kullanılmasına karar verilmiştir.

Doğum sırası değişkeni açısından ölçeklerden ve alt boyutlarından alınan puanların normalliklerine ilişkin veriler Tablo 3.6’da verilmektedir.

Tablo 3.6: Doğum Sırasına Göre Normallik İncelemesi

Doğum Sırası		Kolmogorov-Smirnov ^a		
		Statistic	df	Sig.
İlk çocuk	Öz-yeterlik Toplam	0.053	231	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.069	231	.010
	Sosyal Öz-yeterlik	0.118	231	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.110	231	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.094	231	.000
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.148	231	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.140	231	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.065	231	.020
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.160	231	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.089	231	.000
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.122	231	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.192	231	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.109	231	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.213	231	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.105	231	.000
Sonraki çocuk	Öz-yeterlik Toplam	0.072	130	.092
	Duygusal Öz-yeterlik	0.091	130	.011
	Sosyal Öz-yeterlik	0.123	130	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.135	130	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.126	130	.000
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.085	130	.023
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.128	130	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.111	130	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.163	130	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.072	130	.093
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.129	130	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.152	130	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.096	130	.005
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.162	130	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.108	130	.001

Tablo 3.6 incelendiğinde Öz-yeterlik toplam puanı dışında elde edilen tüm puanların doğum sırasına göre normal dağılmadığı görülmektedir ($p < 0.05$). Bu durumdan yola çıkarak doğum sırası değişkenine göre fark analizleri yapılırken Öz-yeterlik toplam puanı dışında tüm puanlar için parametrik olmayan yöntemlerden Mann Whitney U testinin, Öz-yeterlik toplam puanı için İlişkisiz Örneklem t-Testi kullanılmasına karar verilmiştir.

Anne eğitim durumu değişkeni açısından ölçeklerden ve alt boyutlarından alınan puanların normalliklerine ilişkin veriler Tablo 3.7’de verilmektedir.

Tablo 3.7: Anne Eğitim Durumuna Göre Normallik İncelemesi

Anne Eğitim Durumu		Kolmogorov-Smirnov ^a		
		Statistic	df	Sig.
Lise ve altı	Öz-yeterlik Toplam	0.071	101	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.106	101	.007
	Sosyal Öz-yeterlik	0.116	101	.002
	Akademik Öz-yeterlik	0.152	101	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.145	101	.000
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.123	101	.001
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.126	101	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.093	101	.030
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.169	101	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.062	101	.200*
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.176	101	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.207	101	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.137	101	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.215	101	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.128	101	.000
Lisans	Öz-yeterlik Toplam	0.055	203	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.061	203	.061
	Sosyal Öz-yeterlik	0.107	203	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.111	203	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.124	203	.000
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.122	203	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.140	203	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.082	203	.002
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.166	203	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.086	203	.001
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.099	203	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.164	203	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.096	203	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.188	203	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.103	203	.000
Lisansüstü	Öz-yeterlik Toplam	0.080	57	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.089	57	.200*
	Sosyal Öz-yeterlik	0.193	57	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.145	57	.004
	Sosyal Uyum Toplam	0.175	57	.000
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.150	57	.003
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.122	57	.035
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.081	57	.200*
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.172	57	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.178	57	.000
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.149	57	.003
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.152	57	.002
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.142	57	.006
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.180	57	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.132	57	.015

Tablo 3.7 incelendiğinde Öz-yeterlik toplam puanı dışında elde edilen tüm puanların anne eğitim durumuna göre normal dağılmadığı görülmektedir ($p < 0.05$). Bu durumdan yola çıkarak anne eğitim durumu değişkenine göre fark analizleri yapılırken Öz-yeterlik toplam puanı dışında elde edilen tüm puanlar için parametrik olmayan

yöntemlerden Kruskal Wallis H testinin, Öz-yeterlik toplam puanı için ANOVA testinin kullanılmasına karar verilmiştir.

Baba eğitim durumu değişkeni açısından ölçeklerden ve alt boyutlarından alınan puanların normalliklerine ilişkin veriler Tablo 3.8’de verilmektedir.

Tablo 3.8: Baba Eğitim Durumuna Göre Normallik İncelemesi

Baba eğitim Durumu		Kolmogorov-Smirnova		
		Statistic	df	Sig.
Lise ve altı	Öz-yeterlik Toplam	0.045	78	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.082	78	.200*
	Sosyal Öz-yeterlik	0.112	78	.017
	Akademik Öz-yeterlik	0.173	78	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.131	78	.002
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.104	78	.036
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.108	78	.024
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.104	78	.035
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.203	78	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.073	78	.200*
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.145	78	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.170	78	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.116	78	.011
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.196	78	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.114	78	.014
Lisans	Öz-yeterlik Toplam	0.085	185	.002
	Duygusal Öz-yeterlik	0.070	185	.027
	Sosyal Öz-yeterlik	0.124	185	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.116	185	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.108	185	.000
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.122	185	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.146	185	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.087	185	.002
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.166	185	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.063	185	.073
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.133	185	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.189	185	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.107	185	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.215	185	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.116	185	.000
Lisansüstü	Öz-yeterlik Toplam	0.102	98	.014
	Duygusal Öz-yeterlik	0.084	98	.084
	Sosyal Öz-yeterlik	0.133	98	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.122	98	.001
	Sosyal Uyum Toplam	0.142	98	.000
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.119	98	.002
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.171	98	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.074	98	.200*
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.165	98	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.149	98	.000
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.121	98	.001
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.147	98	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.108	98	.007
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.156	98	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.094	98	.032

Tablo 3.8 incelendiğinde elde edilen puanların baba eğitim durumuna göre normal dağılmadığı görülmektedir ($p<0.05$). Bu durumdan yola çıkarak baba eğitim durumu değişkenine göre fark analizleri yapılırken elde edilen puanlar için parametrik olmayan yöntemlerden Kruskal Wallis H testinin kullanılmasına karar verilmiştir.

Anne mesleği değişkeni açısından ölçeklerden ve alt boyutlarından alınan puanların normalliklerine ilişkin veriler Tablo 3.9’da verilmektedir.

Tablo 3.9: Anne Mesleğine Göre Normallik İncelemesi

Anne Meslek		Kolmogorov-Smirnov ^a		
		Statistic	df	Sig.
Devlet	Öz-yeterlik Toplam	0.077	122	.074
	Duygusal Öz-yeterlik	0.062	122	.200*
	Sosyal Öz-yeterlik	0.122	122	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.108	122	.001
	Sosyal Uyum Toplam	0.125	122	.000
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.144	122	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.139	122	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.079	122	.058
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.170	122	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.110	122	.001
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.105	122	.002
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.186	122	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.139	122	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.154	122	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.133	122	.000
Özel Sektör	Öz-yeterlik Toplam	0.075	115	.159
	Duygusal Öz-yeterlik	0.112	115	.001
	Sosyal Öz-yeterlik	0.124	115	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.153	115	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.131	115	.000
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.136	115	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.153	115	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.078	115	.086
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.177	115	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.101	115	.006
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.132	115	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.166	115	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.094	115	.014
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.217	115	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.106	115	.003
Ev Hanımı	Öz-yeterlik Toplam	0.063	124	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.062	124	.200*
	Sosyal Öz-yeterlik	0.120	124	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.122	124	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.100	124	.004
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.097	124	.006
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.119	124	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.096	124	.007
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.144	124	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.079	124	.055
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.148	124	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.174	124	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.135	124	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.220	124	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.109	124	.001

Tablo 3.9 incelendiğinde Öz-yeterlik toplam puanı dışında elde edilen tüm puanların anne mesleğine göre normal dağılmadığı görülmektedir ($p<0.05$). Bu durumdan yola çıkarak anne mesleği değişkenine göre fark analizleri yapılırken Öz-yeterlik toplam puanı dışında elde edilen tüm puanlar için parametrik olmayan yöntemlerden Kruskal Wallis H testinin, Öz-yeterlik toplam puanı içinse ANOVA testinin kullanılmasına karar verilmiştir.

Baba mesleği değişkeni açısından ölçeklerden ve alt boyutlarından alınan puanların normalliklerine ilişkin veriler Tablo 3.10’da verilmektedir.

Tablo 3.10: Baba Mesleğine Göre Normallik İncelemesi

Baba meslek		Kolmogorov-Smirnov ^a		
		Statistic	df	Sig.
Devlet	Öz-yeterlik Toplam	0.077	108	.130
	Duygusal Öz-yeterlik	0.093	108	.022
	Sosyal Öz-yeterlik	0.111	108	.002
	Akademik Öz-yeterlik	0.162	108	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.116	108	.001
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.143	108	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.134	108	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.082	108	.070
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.156	108	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.084	108	.058
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.113	108	.002
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.188	108	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.164	108	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.188	108	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.166	108	.000
Özel	Öz-yeterlik Toplam	0.047	253	.200*
	Duygusal Öz-yeterlik	0.073	253	.002
	Sosyal Öz-yeterlik	0.114	253	.000
	Akademik Öz-yeterlik	0.100	253	.000
	Sosyal Uyum Toplam	0.084	253	.000
	Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.106	253	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.131	253	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.094	253	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.173	253	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.084	253	.000
	Aile Sosyal Desteği (önem)	0.118	253	.000
	Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.162	253	.000
	Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.088	253	.000
	Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.197	253	.000
	Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.084	253	.000

Tablo 3.10 incelendiğinde Öz-yeterlik toplam puanı dışında elde edilen tüm puanların baba mesleğine göre normal dağılmadığı görülmektedir ($p<0.05$). Bu durumdan yola çıkarak baba mesleği değişkenine göre fark analizleri yapılırken Öz-yeterlik toplam puanı dışında kalan tüm puanlar için parametrik olmayan

yöntemlerden Mann Whitney U testinin, Öz-yeterlik toplam puanı içinse İlişkisiz Örneklem t-Testinin kullanılmasına karar verilmiştir.

Ölçeklerden ve alt boyutlarından alınan puanların normalliklerine ilişkin veriler Tablo 3.11’de verilmektedir.

Tablo 3.11: Normallik İncelemesi

	Kolmogorov-Smirnov		
	İstatistik	df	p
Öz-yeterlik Toplam	0.052	361	.021
Duygusal Öz-yeterlik	0.063	361	.002
Sosyal Öz-yeterlik	0.115	361	.000
Akademik Öz-yeterlik	0.118	361	.000
Sosyal Uyum Toplam	0.092	361	.000
Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.115	361	.000
Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.132	361	.000
Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.080	361	.000
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.159	361	.000
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.079	361	.000
Aile Sosyal Desteği (önem)	0.117	361	.000
Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.166	361	.000
Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.102	361	.000
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.195	361	.000
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.106	361	.000

Tablo 3.11 incelendiğinde ölçeklerden elde edilen puanların normal dağılmadığı görülmektedir ($p < 0.05$). Bu durumdan yola çıkarak elde edilen puanlar kullanılarak yapılacak olan analizlerde parametrik olmayan yöntemlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

Çalışmada kullanılan ölçeklerin güvenirliğine ilişkin kanıt elde etmek amacıyla elde edilen puanlarla hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları Tablo 3.12’de verilmektedir.

Tablo 3.12: Ölçeklere İlişkin Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayıları

Ölçek ve Alt boyutlar	Cronbach Alfa	Madde Sayısı
Öz-yeterlik Toplam	0.87	21
Duygusal Öz-yeterlik	0.80	7
Sosyal Öz-yeterlik	0.76	7
Akademik Öz-yeterlik	0.80	7
Sosyal Uyum Toplam	0.94	55
Toplam Sosyal Destek (sıklık)	0.95	60
Aile Sosyal Desteği (sıklık)	0.87	12
Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	0.89	12
Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	0.90	12
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	0.94	12
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	0.93	12
Toplam Sosyal Destek (önem)	0.97	60
Aile Sosyal Desteği (önem)	0.83	12
Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	0.87	12
Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	0.91	12
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	0.92	12
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	0.96	12

Tablo 3.12 incelendiğinde öz-yeterlik ölçeğinden elde edilen puanların duygusal öz-yeterlik faktöründeki 7 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.80, sosyal öz-yeterlik faktöründeki 7 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.76, akademik öz-yeterlik faktöründeki 7 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.80 ve 21 maddelik ölçeğin geneline ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.87; sosyal uyum ölçeğinden elde edilen puanların 55 maddelik ölçeğin geneline ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.94; sosyal destek (sıklık) ölçeğinden elde edilen puanların aile faktöründeki 12 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.87, öğretmenler faktöründeki 12 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.89, sınıf arkadaşları faktöründeki 12 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.90, yakın arkadaş faktöründeki 12 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.94, okuldaki diğer kişiler faktöründeki 12 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.93 ve 60 maddelik ölçeğin geneline ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.95; sosyal destek (önem) ölçeğinden elde edilen puanların aile faktöründeki 12 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.83, öğretmenler faktöründeki 12 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.87, sınıf arkadaşları faktöründeki 12 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.91, yakın arkadaş faktöründeki 12 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.92, okuldaki diğer kişiler faktöründeki 12 maddeye ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.96 ve 60 maddelik ölçeğin geneline ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısının 0.97 bulunduğu görülmektedir ve bu güvenirlik katsayılarının oldukça yüksek olduğu söylenebilir (Özdamar, 2004).

4. BÖLÜM: BULGULAR

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgulara ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

4.1. Betimsel İstatistikler

Çalışmada kullanılan ölçekler ve alt boyutlarından elde edilen betimsel istatistikler Tablo 4.1’de verilmektedir.

Tablo 4.1: Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler

	N	Min.	Max.	Ortalama	Std. Sapma
Öz-yeterlik Toplam	361	42.00	105.00	79.34	12.11
Duygusal Öz-yeterlik	361	10.00	35.00	23.17	5.73
Sosyal Öz-yeterlik	361	11.00	35.00	27.07	5.07
Akademik Öz-yeterlik	361	16.00	35.00	29.10	4.51
Sosyal Uyum Toplam	361	180.00	273.00	243.09	21.22
Aile Sosyal Desteği (sıklık)	361	32.00	72.00	60.81	8.81
Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	361	30.00	72.00	61.90	9.03
Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	361	17.00	72.00	52.58	11.99
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	361	24.00	72.00	60.57	11.29
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	361	12.00	72.00	41.88	15.25
Aile Sosyal Desteği (önem)	361	19.00	36.00	30.71	4.22
Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	361	17.00	37.00	31.49	4.44
Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	361	12.00	36.00	27.98	6.24
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	361	14.00	36.00	30.63	5.49
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	361	12.00	36.00	25.27	8.20

Öz-Yeterlik Ölçeği’nin toplam alınabilecek en düşük puan 21, en yüksek puan ise 105’tir. Tablo 4.1 incelendiğinde öğrencilerin öz-yeterlik toplam puan ortalamalarının 79.34 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin alt faktör puanlarından alabilecekleri en düşük puan 7, en yüksek puan 35’tir. Öğrencilerin duygusal öz-yeterlik faktörü puan ortalamasının 5.74, sosyal öz-yeterlik faktörü puan ortalamasının 5.07 ve akademik öz-yeterlik faktörü puan ortalamasının 4.50 olduğu görülmektedir.

Sosyal Uyum Ölçeği’nin toplam puanından alınabilecek en düşük puan 55, en yüksek puan ise 275’tir. Tablo 4.1 incelendiğinde öğrencilerin sosyal uyum ölçeği toplam puan ortalamalarının 243.09 olduğu görülmektedir.

Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği’nin her faktöründen alınabilecek en düşük puan 12, en yüksek puan ise 72’dir. Tablo 4.1 incelendiğinde öğrencilerin aile faktörü puan

ortalamasının 60.82, öğretmen faktörü puan ortalamasının 61.90, sınıf arkadaşları faktörü puan ortalamasının 52.58, yakın arkadaş faktörü puan ortalamasının 60.57 ve okuldaki diğer insanlar faktörü puan ortalamasının 41.88 olduğu görülmektedir.

Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin her faktöründen alınabilecek en düşük puan 12, en yüksek puan ise 36'dır. Tablo 4.1 incelendiğinde öğrencilerin aile faktörü puan ortalamasının 30.71, öğretmen faktörü puan ortalamasının 31.49, sınıf arkadaşları faktörü puan ortalamasının 27.98, yakın arkadaş faktörü puan ortalamasının 30.63 ve okuldaki diğer insanlar faktörü puan ortalamasının 25.27 olduğu görülmektedir.

4.2.Fark Analizlerine İlişkin Bulgular

Çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların demografik değişkenler bakımından farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesine ilişkin fark analizi sonuçları bu bölümde verilmektedir.

4.2.1. Cinsiyete Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları bu bölümde verilmektedir.

4.2.1.1. Öz-yeterlik Ölçeği'nin Cinsiyete Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Öz-yeterlik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.2'de verilmektedir.

Tablo 4.2: Öz-yeterlik Ölçeği'nin Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Öz-yeterlik Toplam	Kız	186	77.70	166.16	30906.50	13515.50	0.01
	Erkek	175	81.07	196.77	34434.50		
	Toplam	361					
Duygusal Öz-yeterlik	Kız	186	22.33	164.81	30655.00	13264.00	0.00
	Erkek	175	24.06	198.21	34686.00		
	Toplam	361					
Sosyal Öz-yeterlik	Kız	186	26.23	163.60	30430.50	13039.50	0.00
	Erkek	175	27.96	199.49	34910.50		
	Toplam	361					
Akademik Öz-yeterlik	Kız	186	29.15	181.68	33792.00	16149.00	0.90
	Erkek	175	29.05	180.28	31549.00		
	Toplam	361					

Tablo 4.2 incelendiğinde Kız ve erkek öğrencilerin Akademik Öz-yeterlik ($U=16149.00$, $p>0.05$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin Öz-yeterlik Toplam ($U=13515.50$, $p<0.05$), Duygusal Öz-yeterlik ($U=13264.00$, $p<0.05$) ve Sosyal Öz-yeterlik ($U=13039.00$, $p<0.05$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Kızların Öz-yeterlik Toplam ($\bar{X}=77.70$), Duygusal Öz-yeterlik ($\bar{X}=22.33$) ve Sosyal Öz-yeterlik ($\bar{X}=26.23$) puan ortalamalarının erkeklerin Öz-yeterlik Toplam ($\bar{X}=81.07$), Duygusal Öz-yeterlik ($\bar{X}=24.06$) ve Sosyal Öz-yeterlik ($\bar{X}=27.96$) puan ortalamalarından daha düşük olduğu görülmektedir.

4.3.1.2. Sosyal Uyum Ölçeği'nin Cinsiyete Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Uyum Ölçeği'nden elde edilen puanın cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.3'de verilmektedir.

Tablo 4.3: Sosyal Uyum Ölçeği'nin Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Sosyal Uyum	Kız	186	242.47	180.30	33536.50	16145.50	0.90
	Erkek	175	243.76	181.74	31804.50		
Toplam	Toplam	361					

Tablo 4.3 incelendiğinde Kız ve erkek öğrencilerin Sosyal Uyum ($U=16145.50$, $p>0.05$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

4.2.1.3.Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Cinsiyete Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.4'de verilmektedir.

Tablo 4.4: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Aile Sosyal Desteği (sıklık)	Kız	186	60.91	184.94	34399.50	15541.50	0.46
	Erkek	175	60.71	176.81	30941.50		
	Toplam	361					
Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	Kız	186	61.63	179.26	33342.00	15951.00	0.74
	Erkek	175	62.19	182.85	31999.00		
	Toplam	361					
Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	Kız	186	53.26	187.59	34891.00	15050.00	0.22
	Erkek	175	51.85	174.00	30450.00		
	Toplam	361					
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	Kız	186	60.41	181.66	33788.00	16153.00	0.90
	Erkek	175	60.74	180.30	31553.00		
	Toplam	361					
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	Kız	186	42.37	187.30	34837.00	15104.00	0.24
	Erkek	175	41.36	174.31	30504.00		
	Toplam	361					

Tablo 4.4 incelendiğinde Kız ve erkek öğrencilerin Aile ($U=15541.50$, $p>0.05$), Öğretmenler ($U=15951.00$, $p>0.05$), Sınıf Arkadaşları ($U=15050.00$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($U=16153.00$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık) ($U=15104.00$, $p>0.05$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

4.2.1.4.Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Cinsiyete Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.5'de verilmektedir.

Tablo 4.5: Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Aile Sosyal Desteği (önem)	Kız	186	31.15	191.62	35642.00	14299.00	0.05
	Erkek	175	30.25	169.71	29699.00		
	Toplam	361					
Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	Kız	186	31.77	186.77	34739.00	15202.00	0.27
	Erkek	175	31.18	174.87	30602.00		
	Toplam	361					
Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem)	Kız	186	28.89	196.25	36503.00	13438.00	0.00
	Erkek	175	27.01	164.79	28838.00		
	Toplam	361					
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	Kız	186	30.97	188.15	34995.00	14946.00	0.17
	Erkek	175	30.26	173.41	30346.00		
	Toplam	361					
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	Kız	186	25.89	189.11	35174.50	14766.50	0.13
	Erkek	175	24.61	172.38	30166.50		
	Toplam	361					

Tablo 4.5 incelendiğinde Kız ve erkek öğrencilerin Öğretmen (U=15202.00, p>0.05), Yakın Arkadaş (U=14946.00, p>0.05) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem) (U=14766.50, p>0.05) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Kız ve erkek öğrencilerin Aile (U=14299.00, p<0.05) ve Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem) (U=13438.00, p<0.05) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Kızların Aile ($\bar{X}$ =31.15) ve Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem) ($\bar{X}$ =28.89) puan ortalamalarının erkeklerin Aile ($\bar{X}$ =30.25) ve Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (önem) ($\bar{X}$ =27.01) puan ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.2. BİLSEM'de Geçirilen Yıla Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların BİLSEM'de geçirilen yıl değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları bu bölümde verilmektedir.

4.2.2.1. Öz-yeterlik Ölçeği'nin BİLSEM'de Geçirilen Yıla Göre Fark Analizi

Sonuçları

Çalışmada kullanılan Öz-yeterlik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların BİLSEM'de geçirilen yıl değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.6'da verilmektedir.

Tablo 4.6: Öz-yeterlik Ölçeği'nin BİLSEM'de Geçirilen Yıla Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları						
	BİLSEM'de Geçirilen Yıl	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Öz-yeterlik Toplam	2 yıl ve daha az	86	183.56	0.74	2	0.69
	3 yıldır	126	174.59			
	4 yıl ve daha çok	149	184.94			
	Toplam	361				
Duygusal Öz-yeterlik	2 yıl ve daha az	86	188.78	2.44	2	0.30
	3 yıldır	126	169.38			
	4 yıl ve daha çok	149	186.33			
	Toplam	361				
Sosyal Öz-yeterlik	2 yıl ve daha az	86	171.84	1.90	2	0.39
	3 yıldır	126	176.95			
	4 yıl ve daha çok	149	189.71			
	Toplam	361				
Akademik Öz-yeterlik	2 yıl ve daha az	86	194.26	2.96	2	0.23
	3 yıldır	126	184.08			
	4 yıl ve daha çok	149	170.74			
	Toplam	361				

Tablo 4.6 incelendiğinde öğrencilerin Öz-yeterlik Toplam ($H(2)=0.74$, $p>0.05$), Duygusal Öz-yeterlik ($H(2)=2.44$, $p>0.05$), Sosyal Öz-yeterlik ($H(2)=1.90$, $p>0.05$) ve Akademik Öz-yeterlik ($H(2)=2.96$, $p>0.05$) puanlarının BİLSEM'de geçirilen yıla göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.2.2. Sosyal Uyum Ölçeği'nin BİLSEM'de Geçirilen Yıla Göre Fark Analizi

Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Uyum Ölçeği'nden elde edilen puanın BİLSEM'de geçirilen yıl değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.7'de verilmektedir.

Tablo 4.7: Sosyal Uyum Ölçeği'nin BİLSEM'de Geçirilen Yıla Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	BİLSEM'de Geçirilen Yıl	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Sosyal Uyum Toplam	2 yıl ve daha az	86	190.95	1.60	2	0.59
	3 yıldır	126	176.62			
	4 yıl ve daha çok	149	178.96			
	Toplam	361				

Tablo 4.7 incelendiğinde öğrencilerin Sosyal Uyum ($H(2)=1.60$, $p>0.05$) puanının BİLSEM'de geçirilen yıla göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.2.3. Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin BİLSEM'de Geçirilen Yıla Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların BİLSEM'de geçirilen yıl değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.8'de verilmektedir.

Tablo 4.8: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin BİLSEM'de Geçirilen Yıla Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	BİLSEM'de Geçirilen Yıl	N	Sıra ortalaması	H	sd	p	Farklar
Aile Sosyal Desteği (sıklık)	2 yıl ve daha az	86	204.34	6.68	2	0.04	1-3
	3 yıldır	126	180.60				
	4 yıl ve daha çok	149	167.87				
	Toplam	361					
Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	2 yıl ve daha az	86	205.41	6.29	2	0.04	1-2 1-3
	3 yıldır	126	175.30				
	4 yıl ve daha çok	149	171.73				
	Toplam	361					
Sınıf Arkadaşları Sosyal Desteği (sıklık)	2 yıl ve daha az	86	175.75	1.32	2	0.52	
	3 yıldır	126	189.61				
	4 yıl ve daha çok	149	176.75				
	Toplam	361					
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	2 yıl ve daha az	86	186.15	1.62	2	0.44	
	3 yıldır	126	187.31				
	4 yıl ve daha çok	149	172.69				
	Toplam	361					
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	2 yıl ve daha az	86	191.17	1.98	2	0.37	
	3 yıldır	126	171.29				
	4 yıl ve daha çok	149	183.34				
	Toplam	361					

Tablo 4.8 incelendiğinde öğrencilerin Sınıf Arkadaşları ($H(2)=1.32$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($H(2)=1.62$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık) ($H(2)=1.98$, $p>0.05$) puanlarının BİLSEM'de geçirilen yıla göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir. Aile ($H(2)=6.68$, $p>0.05$) ve

Öğretmenler Sosyal Desteği (sıklık) ($H(2)=6.29$, $p>0.05$) puanlarının BİLSEM’de geçirilen yıla göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir.

BİLSEM’de 2 yıl ve daha az zamandır bulunan öğrencilerin Aile Sosyal Desteği (sıklık) puan sıra ortalamaları ($\bar{X}=204.34$), BİLSEM’de 4 yıl ve daha çok zamandır bulunan öğrencilerin puan sıra ortalamalarından ($\bar{X}=167.87$) daha yüksektir. BİLSEM’de 2 yıl ve daha az zamandır bulunan öğrencilerin Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık) puan sıra ortalamaları ($\bar{X}=205.41$), BİLSEM’de 3 yıldır bulunan öğrencilerin puan sıra ortalamalarından ($\bar{X}=175.30$) ve 4 yıl ve daha çok zamandır bulunan öğrencilerin puan sıra ortalamalarından ($\bar{X}=171.73$) daha yüksektir.

4.2.2.4. Sosyal Destek (Önem) Ölçeği’nin BİLSEM’de Geçirilen Yıla Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Önem) Ölçeği’nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların BİLSEM’de geçirilen yıl değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.9’da verilmektedir.

Tablo 4.9: Sosyal Destek (Önem) Ölçeği’nin BİLSEM’de Geçirilen Yıla Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	BİLSEM’de Geçirilen Yıl	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Aile Sosyal Desteği (önem)	2 yıl ve daha az	86	194.23	3.22	2	0.20
	3 yıldır	126	184.88			
	4 yıl ve daha çok	149	170.09			
	Toplam	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	2 yıl ve daha az	86	195.40	2.92	2	0.23
	3 yıldır	126	182.08			
	4 yıl ve daha çok	149	171.77			
	Toplam	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (önem)	2 yıl ve daha az	86	183.01	3.99	2	0.14
	3 yıldır	126	193.89			
	4 yıl ve daha çok	149	168.94			
	Toplam	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	2 yıl ve daha az	86	179.79	0.15	2	0.93
	3 yıldır	126	183.85			
	4 yıl ve daha çok	149	179.29			
	Toplam	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	2 yıl ve daha az	86	170.90	1.08	2	0.58
	3 yıldır	126	184.88			
	4 yıl ve daha çok	149	183.55			
	Toplam	361				

Tablo 4.9 incelendiğinde öğrencilerin Aile ($H(2)=3.22$, $p>0.05$), Öğretmenler ($H(2)=2.92$, $p>0.05$), Sınıf Arkadaşları ($H(2)=3.99$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş

($H(2)=0.15$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem) ($H(2)=1.08$, $p>0.05$) puanlarının BİLSEM’de geçirilen yıla göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.3. Sınıf Düzeyine Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların sınıf düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi ve ANOVA testi sonuçları bu bölümde verilmektedir.

4.2.3.1. Öz-yeterlik Ölçeği’nin Sınıf Düzeyine Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Öz-yeterlik Ölçeği’nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların sınıf düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Anova sonuçları Tablo 4.10’da ve Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.11’de verilmektedir.

Tablo 4.10: Öz-yeterlik Ölçeği’nin Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

		Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Öz-yeterlik	Gruplar arası	432.43	3	144.15	0.98	0.40
Toplam	Grup içi	52334.34	357	146.60		
	Toplam	52766.77	360			

Tablo 4.10 incelendiğinde öğrencilerin Öz-yeterlik puanlarının ($F=0.98$, $p>0.05$) öğrencilerin sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

Tablo 4.11: Öz-yeterlik Ölçeği’nin Sınıf Düzeyine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Duygusal Öz-yeterlik	5.sınıf	102	174.85	3.41	3	0.33
	6.sınıf	104	189.50			
	7.sınıf	82	169.19			
	8.sınıf	73	190.75			
	Toplam	361				
Sosyal Öz-yeterlik	5.sınıf	102	168.82	2.74	3	0.43
	6.sınıf	104	191.63			
	7.sınıf	82	170.59			
	8.sınıf	73	194.58			
	Toplam	361				
Akademik Öz-yeterlik	5.sınıf	102	184.14	4.54	3	0.21
	6.sınıf	104	179.08			
	7.sınıf	82	175.99			
	8.sınıf	73	184.98			
	Toplam	361				

Tablo 4.11 incelendiğinde öğrencilerin Duygusal Öz-yeterlik ($H(3)=3.41$, $p>0.05$), Sosyal Öz-yeterlik ($H(3)=2.74$, $p>0.05$) ve Akademik Öz-yeterlik ($H(3)=4.54$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.3.2. Sosyal Uyum Ölçeği'nin Sınıf Düzeyine Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Uyum Ölçeği'nden elde edilen puanın sınıf düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.12'de verilmektedir.

Tablo 4.12: Sosyal Uyum Ölçeği'nin Sınıf Düzeyine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Sosyal Uyum Toplam	5.sınıf	102	190.61	1.34	3	0.72
	6.sınıf	104	175.93			
	7.sınıf	82	175.54			
	8.sınıf	73	180.92			
	Toplam	361				

Tablo 4.12 incelendiğinde öğrencilerin Sosyal Uyum ($H(3)=1.34$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.3.3. Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Sınıf Düzeyine Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların sınıf düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.13'de verilmektedir.

Tablo 4.13: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Sınıf Düzeyine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları						
	Sınıf Düzeyi	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Aile Sosyal Desteği (sıklık)	5.sınıf	102	192.34	3.91	3	0.27
	6.sınıf	104	165.57			
	7.sınıf	82	179.51			
	8.sınıf	73	188.81			
	Toplam	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	5.sınıf	102	190.23	2.52	3	0.47
	6.sınıf	104	172.48			
	7.sınıf	82	172.70			
	8.sınıf	73	189.56			
	Toplam	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (sıklık)	5.sınıf	102	180.06	1.29	3	0.73
	6.sınıf	104	187.82			
	7.sınıf	82	170.84			
	8.sınıf	73	184.01			
	Toplam	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	5.sınıf	102	177.22	2.44	3	0.49
	6.sınıf	104	172.21			
	7.sınıf	82	183.50			
	8.sınıf	73	196.00			
	Toplam	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	5.sınıf	102	181.15	0.33	3	0.95
	6.sınıf	104	176.91			
	7.sınıf	82	185.73			
	8.sınıf	73	181.29			
	Toplam	361				

Tablo 4.13 incelendiğinde öğrencilerin Aile ($H(3)=3.91$, $p>0.05$), Öğretmen ($H(3)=2.52$, $p>0.05$), Sınıf Arkadaşı ($H(3)=1.29$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($H(3)=2.44$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık) ($H(3)=0.33$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.3.4.Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Sınıf Düzeyine Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların sınıf düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.14'de verilmektedir.

Tablo 4.14: Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Sınıf Düzeyine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Aile Sosyal Desteği (önem)	5.sınıf	102	201.16	5.65	3	0.13
	6.sınıf	104	168.81			
	7.sınıf	82	175.86			
	8.sınıf	73	175.97			
	Toplam	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	5.sınıf	102	196.10	3.28	3	0.35
	6.sınıf	104	173.87			
	7.sınıf	82	172.60			
	8.sınıf	73	179.51			
	Toplam	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (önem)	5.sınıf	102	191.76	3.14	3	0.37
	6.sınıf	104	186.44			
	7.sınıf	82	172.77			
	8.sınıf	73	167.45			
	Toplam	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	5.sınıf	102	184.85	1.25	3	0.74
	6.sınıf	104	177.01			
	7.sınıf	82	188.68			
	8.sınıf	73	172.68			
	Toplam	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	5.sınıf	102	192.45	2.82	3	0.42
	6.sınıf	104	183.96			
	7.sınıf	82	167.96			
	8.sınıf	73	175.44			
	Toplam	361				

Tablo 4.14 incelendiğinde öğrencilerin Aile ($H(3)=5.65$, $p>0.05$), Öğretmen ($H(3)=3.28$, $p>0.05$), Sınıf Arkadaşı ($H(3)=3.14$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($H(3)=1.25$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem) ($H(3)=2.82$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.4. Kardeş Sayısına Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların kardeş sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları bu bölümde verilmektedir.

4.2.4.1. Öz-yeterlik Ölçeği'nin Kardeş Sayısına Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Öz-yeterlik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların kardeş sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip

göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.15’de verilmektedir.

Tablo 4.15: Öz-yeterlik Ölçeği’nin Kardeş Sayısına Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Kardeş Sayısı	N	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Öz-yeterlik Toplam	Tek çocuk	267	185.57	49548.00	11328.00	0.16
	Kardeşi var	94	168.01	15793.00		
	Toplam	361				
Duygusal Öz-yeterlik	Tek çocuk	267	186.09	49686.00	11190.00	0.12
	Kardeşi var	94	166.54	15655.00		
	Toplam	361				
Sosyal Öz-yeterlik	Tek çocuk	267	187.85	50157.00	10719.00	0.04
	Kardeşi var	94	161.53	15184.00		
	Toplam	361				
Akademik Öz-yeterlik	Tek çocuk	267	180.00	48061.00	12283.00	0.76
	Kardeşi var	94	183.83	17280.00		
	Toplam	361				

Tablo 4.15 incelendiğinde öğrencilerin Öz-yeterlik Toplam ($U=11328.00$, $p>0.05$), Duygusal Öz-yeterlik ($U=11190.00$, $p>0.05$) ve Akademik Öz-yeterlik ($U=12283.00$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin kaç kardeş olduklarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir. Öğrencilerin Sosyal Öz-yeterlik ($U=10719.00$, $p<0.05$) puanlarının öğrencilerin kaç kardeş olduklarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Tek çocuk olan öğrencilerin Sosyal Öz-yeterlik sıra ortalamalarının ($\bar{X}=187.85$) kardeşi olan öğrencilerin Sosyal Öz-yeterlik sıra ortalamalarından ($\bar{X}=161.53$) daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.4.2. Sosyal Uyum Ölçeği’nin Kardeş Sayısına Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Uyum Ölçeği’nden elde edilen puanın kardeş sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.16’da verilmektedir.

Tablo 4.16: Sosyal Uyum Ölçeği’nin Kardeş Sayısına Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Kardeş Sayısı	N	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Sosyal Uyum Toplam	Tek çocuk	267	186.71	49850.50	11025.50	0.08
	Kardeşi var	94	164.79	15490.50		
	Toplam	361				

Tablo 4.16 incelendiğinde öğrencilerin Sosyal Uyum ($U=11025.50$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin kaç kardeş olduklarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.4.3.Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Kardeş Sayısına Göre Fark Analizi

Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (sıklık) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların kardeş sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.17'de verilmektedir.

Tablo 4.17: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Kardeş Sayısına Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Kardeş Sayısı	N	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Aile Sosyal Desteği (sıklık)	Tek çocuk	267	188.81	50413.00	10463.00	0.02
	Kardeşi var	94	158.81	14928.00		
	Toplam	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	Tek çocuk	267	186.26	49730.50	11145.50	0.11
	Kardeşi var	94	166.07	15610.50		
	Toplam	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (sıklık)	Tek çocuk	267	185.25	49462.00	11414.00	0.19
	Kardeşi var	94	168.93	15879.00		
	Toplam	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	Tek çocuk	267	180.00	48060.50	12282.50	0.76
	Kardeşi var	94	183.84	17280.50		
	Toplam	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	Tek çocuk	267	187.74	50126.50	10749.50	0.04
	Kardeşi var	94	161.86	15214.50		
	Toplam	361				

Tablo 4.17 incelendiğinde öğrencilerin Öğretmen (U=11145.50, p>0.05), Sınıf Arkadaşı (U=11414.00, p>0.05) ve Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık) (U=12282.50, p>0.05) puanlarının öğrencilerin kaç kardeş olduklarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Öğrencilerin Aile (U=10463.00, p<0.05) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık) (U=10749.50, p<0.05) puanlarının öğrencilerin kaç kardeş olduklarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Tek çocuk olan öğrencilerin Aile ($\bar{X}$ =188.81) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık) ($\bar{X}$ =158.81) puan sıra ortalamalarının, kardeşi olan öğrencilerin Aile ($\bar{X}$ =187.74) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık) ($\bar{X}$ =161.86) puan sıra ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.4.4.Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Kardeş Sayısına Göre Fark Analizi

Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların kardeş sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.18'de verilmektedir.

Tablo 4.18: Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Kardeş Sayısına Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Kardeş Sayısı	N	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Aile Sosyal Desteği (önem)	Tek çocuk	267	187.58	50084.50	10791.50	0.04
	Kardeşi var	94	162.30	15256.50		
	Toplam	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	Tek çocuk	267	191.05	51009.50	9866.50	0.00
	Kardeşi var	94	152.46	14331.50		
	Toplam	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (önem)	Tek çocuk	267	186.79	49872.50	11003.50	0.07
	Kardeşi var	94	164.56	15468.50		
	Toplam	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	Tek çocuk	267	180.17	48106.00	12328.00	0.80
	Kardeşi var	94	183.35	17235.00		
	Toplam	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	Tek çocuk	267	184.21	49183.50	11692.50	0.32
	Kardeşi var	94	171.89	16157.50		
	Toplam	361				

Tablo 4.18 incelendiğinde öğrencilerin Sınıf Arkadaşı ($U=11003.50$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($U=12328.00$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem) ($U=11692.50$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin kaç kardeş olduklarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Öğrencilerin Aile ($U=10791.50$, $p<0.05$) ve Öğretmen Sosyal Desteği (önem) ($U=9866.50$, $p<0.05$) puanlarının öğrencilerin kaç kardeş olduklarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Tek çocuk olan öğrencilerin Aile ($\bar{X}=187.58$) ve Öğretmen Sosyal Desteği (önem) ($\bar{X}=191.05$) puan sıra ortalamalarının, kardeşi olan öğrencilerin Aile ($\bar{X}=162.30$) ve Öğretmen Sosyal Desteği (önem) ($\bar{X}=152.46$) puan sıra ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.5. Doğum Sırasına Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların doğum sırası değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları bu bölümde verilmektedir.

4.2.5.1. Öz-yeterlik Ölçeği'nin Doğum Sırası Durumuna Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Öz-yeterlik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların doğum sırası değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.19'da verilmektedir.

Tablo 4.19: Öz-yeterlik Ölçeği'nin Doğum Sırası Duruma Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Kaçıncı Çocuk	N	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Öz-yeterlik Toplam	İlk Çocuk	231	181.47	41919.50	14906.50	0.91
	Sonraki Çocuk	130	180.17	23421.50		
	Toplam	361				
Duygusal Öz-yeterlik	İlk Çocuk	231	182.32	42115.00	14711.00	0.75
	Sonraki Çocuk	130	178.66	23226.00		
	Toplam	361				
Sosyal Öz-yeterlik	İlk Çocuk	231	182.54	42167.50	14658.50	0.71
	Sonraki Çocuk	130	178.26	23173.50		
	Toplam	361				
Akademik Öz-yeterlik	İlk Çocuk	231	178.87	41319.50	14523.50	0.60
	Sonraki Çocuk	130	184.78	24021.50		
	Toplam	361				

Tablo 4.19 incelendiğinde öğrencilerin Öz-yeterlik Toplam ($U=14906.50$, $p>0.05$), Duygusal Öz-yeterlik ($U=14711.00$, $p>0.05$), Sosyal Öz-yeterlik ($U=14658.50$, $p>0.05$) ve Akademik Öz-yeterlik ($U=14523.50$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.5.2. Sosyal Uyum Ölçeği'nin Doğum Sırası Duruma Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Uyum Ölçeği'nden elde edilen puanın doğum sırası değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin

incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.20’de verilmektedir.

Tablo 4.20: Sosyal Uyum Ölçeği’nin Doğum Sırası Duruma Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Doğum Sırası	N	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Sosyal Uyum Toplam	İlk Çocuk	231	186.06	42979.00	13847.00	0.22
	Sonraki Çocuk	130	172.02	22362.00		
	Toplam	361				

Tablo 4.20 incelendiğinde öğrencilerin Sosyal Uyum ($U=13847.00$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir

4.2.5.3.Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği’nin Doğum Sırası Duruma Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği’nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların doğum sırası değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.21’de verilmektedir.

Tablo 4.21: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği’nin Doğum Sırası Durumuna Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Doğum Sırası	N	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Aile Sosyal Desteği (sıklık)	İlk Çocuk	231	193.22	44633.50	12192.50	0.00
	Sonraki Çocuk	130	159.29	20707.50		
	Toplam	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	İlk Çocuk	231	185.85	42931.00	13895.00	0.24
	Sonraki Çocuk	130	172.38	22410.00		
	Toplam	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (sıklık)	İlk Çocuk	231	176.59	40793.00	13997.00	0.29
	Sonraki Çocuk	130	188.83	24548.00		
	Toplam	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	İlk Çocuk	231	184.22	42554.50	14271.50	0.43
	Sonraki Çocuk	130	175.28	22786.50		
	Toplam	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	İlk Çocuk	231	182.18	42083.00	14743.00	0.78
	Sonraki Çocuk	130	178.91	23258.00		
	Toplam	361				

Tablo 4.21 incelendiğinde öğrencilerin Öğretmen ($U=13895.00$, $p>0.05$), Sınıf Arkadaşı ($U=13997.00$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($U=14271.50$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık) ($U=14743.00$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Öğrencilerin Aile Sosyal Desteği (sıklık) ($U=12192.50$, $p<0.05$) puanlarının öğrencilerin doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. İlk çocuk olan öğrencilerin Aile Sosyal Desteği (sıklık) ($\bar{X}=193.22$) puan sıra ortalamalarının, kardeşi olan öğrencilerin Aile Sosyal Desteği (sıklık) ($\bar{X}=159.29$) puan sıra ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.5.4. Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Doğum Sırası Duruma Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların doğum sırası değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 422'de verilmektedir.

Tablo 4.22: Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Doğum Sırası Durumuna Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Doğum Sırası	N	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Aile Sosyal Desteği (önem)	İlk Çocuk	231	182.87	42242.00	14584.00	0.65
	Sonraki Çocuk	130	177.68	23099.00		
	Toplam	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	İlk Çocuk	231	190.89	44095.50	12730.50	0.02
	Sonraki Çocuk	130	163.43	21245.50		
	Toplam	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (önem)	İlk Çocuk	231	184.06	42517.00	14309.00	0.46
	Sonraki Çocuk	130	175.57	22824.00		
	Toplam	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	İlk Çocuk	231	187.95	43417.50	13408.50	0.09
	Sonraki Çocuk	130	168.64	21923.50		
	Toplam	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	İlk Çocuk	231	178.16	41155.50	14359.50	0.41
	Sonraki Çocuk	130	186.04	24185.50		
	Toplam	361				

Tablo 4.22 incelendiğinde öğrencilerin Aile ($U=14584.00$, $p>0.05$), Sınıf Arkadaşı ($U=14309.00$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($U=13408.50$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem) ($U=14359.50$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Öğrencilerin Öğretmen Sosyal Desteği (önem) ($U=12730.50$, $p<0.05$) puanlarının öğrencilerin doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir. İlk çocuk olan öğrencilerin Öğretmen Sosyal Desteği (önem) ($\bar{X}=190.89$) puan sıra ortalamalarının, kardeşi olan öğrencilerin Öğretmen

Sosyal Desteği (önem) ($\bar{X}$ =163.43) puan sıra ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.6. Anne Eğitim Durumuna Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların anne eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi ve ANOVA testi sonuçları bu bölümde verilmektedir.

4.2.6.1. Öz-yeterlik Ölçeği'nin Anne Eğitim Durumuna Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Öz-yeterlik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların anne eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Anova sonuçları Tablo 4.23'de ve Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.24'de verilmektedir.

Tablo 4.23: Öz-yeterlik Ölçeği'nin Anne Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

		Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p	Fark
Öz-yeterlik	Gruplar arası	1847,12	2	932.56	6.49	0.00	Lise ve altı-lisans
	Grup içi	50919,65	358	142.23			
	Toplam	52766,77	360				

Tablo 4.23 incelendiğinde öğrencilerin Öz-yeterlik puanlarının ($F=6.49$, $p<0.05$) öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Anne eğitim düzeyi lise ve altı olan öğrencilerin Öz-yeterlik ortalamaları ($\bar{X}=82.35$), anne eğitim düzeyi lisans olan öğrencilerin Öz-yeterlik ortalamalarından ($\bar{X}=77.38$) daha yüksektir.

Tablo 4.24: Öz-yeterlik Ölçeği'nin Anne Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Duygusal Öz-yeterlik	Lise ve Altı	101	195.54	2.98	2	0.23
	Lisans	203	173.67			
	Lisansüstü	57	181.35			
	Toplam	361				
Sosyal Öz-yeterlik	Lise ve Altı	101	197.42	9.64	2	0.01 1-2
	Lisans	203	166.14			
	Lisansüstü	57	204.84			2-3
	Toplam	361				
Akademik Öz-yeterlik	Lise ve Altı	101	208.49	11.78	2	0.00 1-2
	Lisans	203	165.50			
	Lisansüstü	57	187.51			2-3
	Toplam	361				

Tablo 4.24 incelendiğinde öğrencilerin Duygusal Öz-yeterlik ($H(2)=2.98$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

Sosyal Öz-yeterlik ($H(2)=9.64$, $p<0.05$) ve Akademik Öz-yeterlik ($H(2)=11.78$, $p<0.05$) puanlarının öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Anne eğitim düzeyi Lisans olan ($\bar{X}=166.14$) öğrencilerin Sosyal Öz-yeterlik puan sıra ortalamaları, anne eğitim düzeyi lise ve altı olan ($\bar{X}=197.42$) ve lisansüstü olan ($\bar{X}=204.84$) öğrencilerinkinden daha düşüktür. Anne eğitim düzeyi Lisans olan ($\bar{X}=165.50$) öğrencilerin Akademik Öz-yeterlik puan sıra ortalamaları, anne eğitim düzeyi lise ve altı olan ($\bar{X}=208.49$) ve lisansüstü olan ($\bar{X}=187.51$) öğrencilerinkinden daha düşüktür. Anne eğitim düzeyi lise ve altı olan ($\bar{X}=208.49$) öğrencilerin Akademik Öz-yeterlik puan sıra ortalamaları, lisansüstü olan ($\bar{X}=187.51$) öğrencilerinkinden daha yüksektir.

4.2.6.2. Sosyal Uyum Ölçeği'nin Anne Eğitim Durumuna Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Uyum Ölçeği'nden elde edilen puanın anne eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.25'de verilmektedir.

	Anne Eğitim Düzeyi	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Sosyal Uyum Toplam	Lise ve Altı	101	194.37	2.95	2	0.23
	Lisans	203	173.04			
	Lisansüstü	57	185.66			
	Total	361				

Tablo 4.25 incelendiğinde öğrencilerin Sosyal Uyum ($H(2)=2.95$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.6.3.Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Anne Eğitim Durumuna Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (sıklık) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların anne eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.26'da verilmektedir.

Tablo 4.26: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Anne Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Aile Sosyal Desteği (sıklık)	Lise ve Altı	101	185.96	0.66	2	0.72
	Lisans	203	177.07			
	Lisansüstü	57	186.19			
	Total	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	Lise ve Altı	101	184.04	0.17	2	0.92
	Lisans	203	180.57			
	Lisansüstü	57	177.14			
	Total	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (sıklık)	Lise ve Altı	101	191.35	2.01	2	0.37
	Lisans	203	174.27			
	Lisansüstü	57	186.63			
	Total	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	Lise ve Altı	101	187.35	0.70	2	0.71
	Lisans	203	177.10			
	Lisansüstü	57	183.63			
	Total	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	Lise ve Altı	101	173.28	1.68	2	0.43
	Lisans	203	180.72			
	Lisansüstü	57	195.66			
	Total	361				

Tablo 4.26 incelendiğinde öğrencilerin Aile ($H(2)=0.66$, $p>0.05$), Öğretmen ($H(2)=0.17$, $p>0.05$), Sınıf Arkadaşı ($H(2)=2.01$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($H(2)=0.70$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık) ($H(2)=1.68$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.3.4.Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Anne Eğitim Durumuna Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (önem) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların anne eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.27'de verilmektedir.

Tablo 4.27: Sosyal Destek (önem) Ölçeği'nin Anne Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Aile Sosyal Desteği (önem)	Lise ve Altı	101	190.47	1.68	2	0.43
	Lisans	203	174.88			
	Lisansüstü	57	186.02			
	Total	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	Lise ve Altı	101	195.61	2.85	2	0.24
	Lisans	203	175.57			
	Lisansüstü	57	174.46			
	Total	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (önem)	Lise ve Altı	101	198.75	4.95	2	0.08
	Lisans	203	170.97			
	Lisansüstü	57	185.28			
	Total	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	Lise ve Altı	101	199.15	5.38	2	0.07
	Lisans	203	170.65			
	Lisansüstü	57	185.71			
	Total	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	Lise ve Altı	101	186.05	1.17	2	0.56
	Lisans	203	175.91			
	Lisansüstü	57	190.16			
	Total	361				

Tablo 4.27 incelendiğinde öğrencilerin Aile ($H(2)=1.68$, $p>0.05$), Öğretmen ($H(2)=2.85$, $p>0.05$), Sınıf Arkadaşı ($H(2)=4.95$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($H(2)=5.38$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem) ($H(2)=1.17$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.7. Baba Eğitim Durumuna Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların baba eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları bu bölümde verilmektedir.

4.2.7.1. Öz-yeterlik Ölçeği'nin Baba Eğitim Durumuna Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Öz-yeterlik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların baba eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.28'de verilmektedir.

Tablo 4.28: Öz-yeterlik Ölçeği'nin Baba Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Baba Eğitim Durumu	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Öz-yeterlik Toplam	Lise ve Altı	78	189.71	1.19	2	0.55
	Lisans	185	175.43			
	Lisansüstü	98	184.59			
	Toplam	361				
Duygusal Öz-yeterlik	Lise ve Altı	78	178.77	0.39	2	0.82
	Lisans	185	178.97			
	Lisansüstü	98	186.61			
	Toplam	361				
Sosyal Öz-yeterlik	Lise ve Altı	78	190.72	0.87	2	0.65
	Lisans	185	178.58			
	Lisansüstü	98	177.84			
	Toplam	361				
Akademik Öz-yeterlik	Lise ve Altı	78	199.04	3.03	2	0.22
	Lisans	185	176.90			
	Lisansüstü	98	174.38			
	Toplam	361				

Tablo 4.28 incelendiğinde öğrencilerin Öz-yeterlik Toplam ($H(2)=1.19$, $p>0.05$), Duygusal Öz-yeterlik ($H(2)=0.39$, $p>0.05$), Sosyal Öz-yeterlik ($H(2)=0.87$, $p>0.05$) ve Akademik Öz-yeterlik ($H(2)=3.03$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.7.2. Sosyal Uyum Ölçeği'nin Baba Eğitim Durumuna Göre Fark Analizi

Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Uyum Ölçeği'nden elde edilen puanın baba eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.29'da verilmektedir.

Tablo 4.29 Sosyal Uyum Ölçeği'nin Baba Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Baba Eğitim Durumu	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Sosyal Uyum Toplam	Lise ve Altı	78	193.80	1.54	2	0.46
	Lisans	185	176.55			
	Lisansüstü	98	179.21			
	Toplam	361				

Tablo 4.29 incelendiğinde öğrencilerin Sosyal Uyum ($H(2)=1.54$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.7.3.Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Baba eğitim Durumuna Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların baba eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.30'da verilmektedir.

Tablo 4.30: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Baba Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Baba Eğitim Durumu	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Aile Sosyal Desteği (sıklık)	Lise ve Altı	78	165.27	3.05	2	0.22
	Lisans	185	189.32			
	Lisansüstü	98	177.82			
	Toplam	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	Lise ve Altı	78	172.38	1.20	2	0.55
	Lisans	185	186.60			
	Lisansüstü	98	177.28			
	Toplam	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (sıklık)	Lise ve Altı	78	166.79	2.90	2	0.23
	Lisans	185	189.55			
	Lisansüstü	98	176.16			
	Toplam	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	Lise ve Altı	78	178.53	1.14	2	0.57
	Lisans	185	186.37			
	Lisansüstü	98	172.84			
	Toplam	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	Lise ve Altı	78	174.01	0.48	2	0.79
	Lisans	185	183.76			
	Lisansüstü	98	181.35			
	Toplam	361				

Tablo 4.30 incelendiğinde öğrencilerin Aile ($H(2)=3.05$, $p>0.05$), Öğretmen ($H(2)=1.20$, $p>0.05$), Sınıf Arkadaşı ($H(2)=2.90$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($H(2)=1.14$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık) ($H(2)=0.48$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.7.4.Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Baba Eğitim Durumuna Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların baba eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.31'de verilmektedir.

Tablo 4.31 Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Baba Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Baba Eğitim Durumu	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Aile Sosyal Desteği (önem)	Lise ve Altı	78	186.98	0.71	2	0.70
	Lisans	185	182.10			
	Lisansüstü	98	174.16			
	Toplam	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	Lise ve Altı	78	189.81	0.83	2	0.66
	Lisans	185	179.92			
	Lisansüstü	98	176.02			
	Toplam	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (önem)	Lise ve Altı	78	191.19	4.79	2	0.09
	Lisans	185	186.99			
	Lisansüstü	98	161.59			
	Toplam	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	Lise ve Altı	78	188.47	0.69	2	0.71
	Lisans	185	180.71			
	Lisansüstü	98	175.59			
	Toplam	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	Lise ve Altı	78	190.19	1.04	2	0.60
	Lisans	185	176.16			
	Lisansüstü	98	182.81			
	Toplam	361				

Tablo 4.31 incelendiğinde öğrencilerin Aile ($H(2)=0.71$, $p>0.05$), Öğretmen ($H(2)=0.83$, $p>0.05$), Sınıf Arkadaşı ($H(2)=4.79$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($H(2)=0.69$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem) ($H(2)=1.04$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.8. Anne Mesleğine Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların anne mesleği değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi ve ANOVA testi sonuçları bu bölümde verilmektedir.

4.2.8.1. Öz-yeterlik Ölçeği'nin Anne Mesleğine Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Öz-yeterlik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların anne mesleği değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Anova sonuçları Tablo 4.32'de ve Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.33'de verilmektedir.

Tablo 4.32: Öz-yeterlik Ölçeği'nin Anne Mesleğine Göre ANOVA Sonuçları

		Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Öz-yeterlik	Gruplar arası	450.37	2	225.18	1.54	0.22
	Grup içi	52316.40	358	146.14		
	Toplam	52766.77	360			

Tablo 4.32 incelendiğinde öğrencilerin Öz-yeterlik puanlarının ($F=1.54$, $p>0.05$) öğrencilerin anne mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

Tablo 4.33: Öz-yeterlik Ölçeği'nin Anne Mesleğine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Anne Mesleği	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Duygusal Öz-yeterlik	Devlet	122	191.73	3.12	2	0.21
	Özel	115	167.97			
	Ev Hanımı	124	182.53			
	Total	361				
Sosyal Öz-yeterlik	Devlet	122	186.56	2.11	2	0.35
	Özel	115	169.37			
	Ev Hanımı	124	186.32			
	Total	361				
Akademik Öz-yeterlik	Devlet	122	182.16	0.38	2	0.83
	Özel	115	176.24			
	Ev Hanımı	124	184.27			
	Total	361				

Tablo 4.33 incelendiğinde öğrencilerin Duygusal Öz-yeterlik ($H(2)=3.12$, $p>0.05$), Sosyal Öz-yeterlik ($H(2)=2.11$, $p>0.05$) ve Akademik Öz-yeterlik ($H(2)=0.38$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin anne mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.8.2. Sosyal Uyum Ölçeği'nin Anne Mesleğine Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Uyum Ölçeği'nden elde edilen puanın anne mesleği değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.34'de verilmektedir.

Tablo 4.34: Sosyal Uyum Ölçeği'nin Anne Mesleğine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Anne Mesleği	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Sosyal Uyum Toplam	Devlet	122	174.25	0.79	2	0.67
	Özel	115	183.51			
	Ev Hanımı	124	185.31			
	Total	361				

Tablo 4.34 incelendiğinde öğrencilerin Sosyal Uyum ($H(2)=0.79$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin anne mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.8.3.Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Anne Mesleğine Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların anne mesleği değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.35'de verilmektedir.

Tablo 4.35: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Anne Mesleğine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları						
	Anne Mesleği	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Aile Sosyal Desteği (sıklık)	Devlet	122	181.73	1.45	2	0.48
	Özel	115	189.03			
	Ev Hanımı	124	172.83			
	Total	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	Devlet	122	179.98	0.44	2	0.80
	Özel	115	186.07			
	Ev Hanımı	124	177.31			
	Total	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (sıklık)	Devlet	122	180.35	0.03	2	0.99
	Özel	115	182.29			
	Ev Hanımı	124	180.44			
	Total	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	Devlet	122	170.94	3.32	2	0.19
	Özel	115	194.98			
	Ev Hanımı	124	177.93			
	Total	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	Devlet	122	177.66	5.20	2	0.07
	Özel	115	198.39			
	Ev Hanımı	124	168.16			
	Total	361				

Tablo 4.35 incelendiğinde öğrencilerin Aile ($H(2)=1.45$, $p>0.05$), Öğretmen ($H(2)=0.44$, $p>0.05$), Sınıf Arkadaşı ($H(2)=0.03$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($H(2)=3.32$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık) ($H(2)=5.20$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin anne mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.8.4. Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Anne Mesleğine Göre Fark Analizi

Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların anne mesleği değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H Testi sonuçları Tablo 4.36'da verilmektedir.

Tablo 4.36: Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Anne Mesleğine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	Anne Mesleği	N	Sıra ortalaması	H	sd	p
Aile Sosyal Desteği (önem)	Devlet	122	180.50	0.12	2	0.94
	Özel	115	178.87			
	Ev Hanımı	124	183.47			
	Total	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	Devlet	122	174.54	0.81	2	0.67
	Özel	115	186.23			
	Ev Hanımı	124	182.50			
	Total	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (önem)	Devlet	122	176.68	0.44	2	0.80
	Özel	115	180.79			
	Ev Hanımı	124	185.44			
	Total	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	Devlet	122	168.32	2.99	2	0.22
	Özel	115	184.77			
	Ev Hanımı	124	189.98			
	Total	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	Devlet	122	174.43	1.55	2	0.46
	Özel	115	190.66			
	Ev Hanımı	124	178.51			
	Total	361				

Tablo 4.36 incelendiğinde öğrencilerin Aile ($H(2)=0.12$, $p>0.05$), Öğretmen ($H(2)=0.81$, $p>0.05$), Sınıf Arkadaşı ($H(2)=0.44$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($H(2)=2.99$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem) ($H(2)=1.55$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin anne mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.9. Baba Mesleğine Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların baba mesleği değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları bu bölümde verilmektedir.

4.2.9.1. Öz-yeterlik Ölçeği'nin Baba Mesleğine Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Öz-yeterlik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların baba mesleği değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan İlişkisiz örneklem t-Testi sonuçları Tablo 4.37'de ve Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.38'de verilmektedir.

Tablo 4.37: Öz-yeterlik Ölçeği'nin Baba Mesleğine Göre İlişkisiz Örneklem T Testi Sonuçları

	Baba Mesleği	N	$\bar{X}$	Std. Sapma	t	sd	p
Öz-yeterlik	Devlet	108	79.22	13.84	0.12	359	0.91
	Özel	253	79.39	11.32			
	Toplam	361					

Tablo 4.37 incelendiğinde öğrencilerin Öz-yeterlik ($t(359) = 0.12$, $p > 0.05$) puanlarının öğrencilerin baba mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Tablo 4.38: Öz-yeterlik Ölçeği'nin Baba Mesleğine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Baba Mesleği	N	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Duygusal Öz-yeterlik	Devlet	108	185.62	20047.00	13163.00	0.59
	Özel	253	179.03	45294.00		
	Toplam	361				
Sosyal Öz-yeterlik	Devlet	108	173.89	18780.50	12894.50	0.40
	Özel	253	184.03	46560.50		
	Toplam	361				
Akademik Öz-yeterlik	Devlet	108	190.86	20612.50	12597.50	0.24
	Özel	253	176.79	44728.50		
	Toplam	361				

Tablo 4.38 incelendiğinde öğrencilerin Duygusal Öz-yeterlik ($U=13163.00$, $p > 0.05$), Sosyal Öz-yeterlik ($U=12894.50$, $p > 0.05$) ve Akademik Öz-yeterlik ($U=12597.50$, $p > 0.05$) puanlarının öğrencilerin baba mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.9.2. Sosyal Uyum Ölçeği'nin Baba Mesleğine Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Uyum Ölçeği'nden elde edilen puanın baba mesleği değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.39'da verilmektedir.

Tablo 4.39: Sosyal Uyum Ölçeği'nin Baba Mesleğine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Baba Mesleği	N	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Sosyal Uyum Toplam	Devlet	108	178.40	19267.00	13381.00	0.76
	Özel	253	182.11	46074.00		
	Toplam	361				

Tablo 4.39 incelendiğinde öğrencilerin Sosyal Uyum ($U=13381.00$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin baba mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.9.3.Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Baba Mesleğine Göre Fark Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (sıklık) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların baba mesleği değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.40'da verilmektedir.

Tablo 4.40: Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin Baba Mesleğine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Baba Mesleği	N	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Aile Sosyal Desteği (sıklık)	Devlet	108	174.23	18816.50	12930.50	0.42
	Özel	253	183.89	46524.50		
	Toplam	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	Devlet	108	175.72	18977.50	13091.50	0.53
	Özel	253	183.25	46363.50		
	Toplam	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (sıklık)	Devlet	108	172.78	18660.00	12774.00	0.33
	Özel	253	184.51	46681.00		
	Toplam	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	Devlet	108	172.95	18678.50	12792.50	0.34
	Özel	253	184.44	46662.50		
	Toplam	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	Devlet	108	175.89	18996.50	13110.50	0.54
	Özel	253	183.18	46344.50		
	Toplam	361				

Tablo 4.40 incelendiğinde öğrencilerin Aile ($U=12930.50$, $p>0.05$), Öğretmen ($U=13091.50$, $p>0.05$), Sınıf Arkadaşı ($U=12774.00$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($U=12792.50$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık) ($U=13110.50$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin baba mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

4.2.9.4.Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Baba Mesleğine Göre Fark Analizi

Sonuçları

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların baba mesleği değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4.41'de verilmektedir.

Tablo 4.41: Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nin Baba Mesleğine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Baba Mesleği	N	Sıra ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Aile Sosyal Desteği (önem)	Devlet	108	190.53	20577.00	12633.00	0.26
	Özel	253	176.93	44764.00		
	Toplam	361				
Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	Devlet	108	184.40	19915.50	13294.50	0.68
	Özel	253	179.55	45425.50		
	Toplam	361				
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (önem)	Devlet	108	184.65	19942.50	13267.50	0.66
	Özel	253	179.44	45398.50		
	Toplam	361				
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	Devlet	108	182.94	19757.50	13452.50	0.81
	Özel	253	180.17	45583.50		
	Toplam	361				
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	Devlet	108	182.18	19675.50	13534.50	0.89
	Özel	253	180.50	45665.50		
	Toplam	361				

Tablo 4.41 incelendiğinde öğrencilerin Aile ($U=12633.00$, $p>0.05$), Öğretmen ($U=13294.50$, $p>0.05$), Sınıf Arkadaşı ($U=13267.50$, $p>0.05$), Yakın Arkadaş ($U=13452.50$, $p>0.05$) ve Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem) ($U=13534.50$, $p>0.05$) puanlarının öğrencilerin baba mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

4.3. Korelasyon Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen puanların birbirleriyle ilişkisinin olup olmadığının incelenmesine ilişkin ilişki testi sonuçları bu bölümde verilmektedir.

4.3.1. Öz-yeterlik ile Sosyal Uyum İlişkisi

Çalışmada kullanılan Öz-yeterlik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların Sosyal Uyum Ölçeği'nden elde edilen puan ile ilişkilerinin incelendiği Spearman Brown ilişki testi sonuçları Tablo 4.42'de verilmektedir.

Tablo 4.42: Öz-yeterlik- Sosyal Uyum İlişkileri

		Sosyal Uyum Toplam
Öz-yeterlik Toplam	İlişki Katsayısı	,68**
	p	,00
	N	36
Duygusal Öz-yeterlik	İlişki Katsayısı	,45**
	p	,00
	N	36
Sosyal Öz-yeterlik	İlişki Katsayısı	,58**
	p	,00
	N	36
Akademik Öz-yeterlik	İlişki Katsayısı	,59**
	p	,00
	N	36

Tablo 4.42 incelendiğinde öğrencilerin öz-yeterlik ölçeğinin tamamından aldıkları öz-yeterlik toplam puanı ile sosyal uyum ölçeğinin tamamından aldıkları sosyal uyum toplam puanı arasında pozitif yönde orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmektedir ($r=0.68$, $p<0.05$). Öğrencilerin duygusal öz-yeterlik puanları ile sosyal uyum puanları arasında pozitif yönde orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmektedir ($r=0.45$, $p<0.05$). Öğrencilerin sosyal öz-yeterlik puanları ile sosyal uyum puanları arasında pozitif yönde orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmektedir ($r=0.58$, $p<0.05$). Öğrencilerin akademik öz-yeterlik puanları ile sosyal uyum puanları arasında pozitif yönde orta düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmektedir ($r=0.59$, $p<0.05$).

4.3.2. Öz-yeterlik ile Sosyal Destek (Sıklık) İlişkisi

Çalışmada kullanılan Öz-yeterlik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanlar ile ilişkilerinin incelendiği Spearman Brown ilişki testi sonuçları Tablo 4.43'de verilmektedir.

Tablo 4.43: Öz-yeterlik- Sosyal Destek (Sıklık) İlişkileri

Öz-yeterlik Ölçeği		Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği				
		Aile	Öğretmen	Sınıf Arkadaşı	Yakın Arkadaş	Okuldaki Diğer İnsanlar
Öz-yeterlik Toplam	İlişki Katsayısı	.40**	.48**	.52**	.42**	.35**
	p	.00	.00	.00	.00	.00
	N	361	361	361	361	361
Duygusal Öz-yeterlik	İlişki Katsayısı	.24**	.30**	.34**	.27**	.24**
	p	.00	.00	.00	.00	.00
	N	361	361	361	361	361
Sosyal Öz-yeterlik	İlişki Katsayısı	.37**	.42**	.49**	.45**	.35**
	p	.00	.00	.00	.00	.00
	N	361	361	361	361	361
Akademik Öz-yeterlik	İlişki Katsayısı	.40**	.42**	.44**	.32**	.25**
	p	.00	.00	.00	.00	.00
	N	361	361	361	361	361

Tablo 4.43 incelendiğinde öğrencilerin öz-yeterlik ölçeğinin tamamından aldıkları öz-yeterlik toplam puanı ile sosyal destek (sıklık) ölçeği aile faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.40$, $p<0.05$), öğretmen faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.48$, $p<0.05$), sınıf arkadaşı faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.52$, $p<0.05$), yakın arkadaş faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.42$, $p<0.05$) ve okuldaki diğer insanlar faktörü ile arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.35$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

Öğrencilerin duygusal öz-yeterlik puanları ile sosyal destek (sıklık) ölçeği aile faktörü arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.24$, $p<0.05$), öğretmen faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.30$, $p<0.05$), sınıf arkadaşı faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.34$, $p<0.05$), yakın arkadaş faktörü arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.27$, $p<0.05$) ve okuldaki diğer insanlar faktörü ile arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.24$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

Öğrencilerin sosyal öz-yeterlik puanları ile sosyal destek (sıklık) ölçeği aile faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.37$, $p<0.05$), öğretmen faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.42$, $p<0.05$), sınıf arkadaşı faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.49$, $p<0.05$), yakın arkadaş faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.45$, $p<0.05$) ve okuldaki diğer insanlar faktörü ile arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.35$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

Öğrencilerin akademik öz-yeterlik puanları ile sosyal destek (sıklık) ölçeği aile faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.40$, $p<0.05$), öğretmen faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.42$, $p<0.05$), sınıf arkadaşı faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.44$, $p<0.05$), yakın arkadaş faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.32$, $p<0.05$) ve okuldaki diğer insanlar faktörü ile arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.25$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

4.3.3. Öz-yeterlik ile Sosyal Destek (Önem) İlişkisi

Çalışmada kullanılan Öz-yeterlik Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanlar ile ilişkilerinin incelendiği Spearman Brown ilişki testi sonuçları Tablo 4.44'de verilmektedir.

Tablo 4.44: Öz-yeterlik- Sosyal Destek (Önem) İlişkileri

Öz-yeterlik Ölçeği		Sosyal Destek (Önem) Ölçeği				
		Aile	Öğretmen	Sınıf Arkadaşı	Yakın Arkadaş	Okuldaki Diğer İnsanlar
Öz-yeterlik Toplam	İlişki Katsayısı	.30**	.37**	.34**	.29**	.29**
	p	.00	.00	.00	.00	.00
	N	361	361	361	361	361
Duygusal Öz-yeterlik	İlişki Katsayısı	.13*	.19**	.20**	.16**	.19**
	p	.01	.00	.00	.00	.00
	N	361	361	361	361	361
Sosyal Öz-yeterlik	İlişki Katsayısı	.29**	.32**	.30**	.30**	.28**
	p	.00	.00	.00	.00	.00
	N	361	361	361	361	361
Akademik Öz-yeterlik	İlişki Katsayısı	.32**	.36**	.33**	.25**	.20**
	p	.00	.00	.00	.00	.00
	N	361	361	361	361	361

Tablo 4.44 incelendiğinde öğrencilerin öz-yeterlik ölçeğinin tamamından aldıkları öz-yeterlik toplam puanı ile sosyal destek (önem) ölçeği aile faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.30$, $p<0.05$), öğretmen faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.37$, $p<0.05$), sınıf arkadaşı faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.34$, $p<0.05$), yakın arkadaş faktörü arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.29$, $p<0.05$) ve okuldaki diğer insanlar faktörü ile arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.29$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

Öğrencilerin duygusal öz-yeterlik puanları ile sosyal destek (önem) ölçeği aile faktörü arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.13$, $p<0.05$), öğretmen faktörü

arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.19$, $p<0.05$), sınıf arkadaşı faktörü arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.20$, $p<0.05$), yakın arkadaş faktörü arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.16$, $p<0.05$) ve okuldaki diğer insanlar faktörü ile arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.19$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

Öğrencilerin sosyal öz-yeterlik puanları ile sosyal destek (önem) ölçeği aile faktörü arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.29$, $p<0.05$), öğretmen faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.32$, $p<0.05$), sınıf arkadaşı faktörü arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.30$, $p<0.05$), yakın arkadaş faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.30$, $p<0.05$) ve okuldaki diğer insanlar faktörü ile arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.28$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

Öğrencilerin akademik öz-yeterlik puanları ile sosyal destek (önem) ölçeği aile faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.32$, $p<0.05$), öğretmen faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.36$, $p<0.05$), sınıf arkadaşı faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.33$, $p<0.05$), yakın arkadaş faktörü arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.25$, $p<0.05$) ve okuldaki diğer insanlar faktörü ile arasında pozitif yönde düşük düzey ($r=0.20$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

4.3.4. Sosyal Uyum ile Sosyal Destek (Sıklık) İlişkisi

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların Sosyal Uyum Ölçeği'nden elde edilen puan ile ilişkilerinin incelendiği Spearman Brown ilişki testi sonuçları Tablo 4.45'de verilmektedir.

Tablo 4.45: Sosyal Uyum- Sosyal Destek (Sıklık) İlişkileri

		Sosyal Uyum Toplam
Aile Sosyal Desteği (sıklık)	İlişki Katsayısı	.59**
	p	.00
	N	361
Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	İlişki Katsayısı	.54**
	p	.00
	N	361
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (sıklık)	İlişki Katsayısı	.57**
	p	.00
	N	361
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	İlişki Katsayısı	.47**
	p	.00
	N	361
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	İlişki Katsayısı	.44**
	p	.00
	N	361

Tablo 4.45 incelendiğinde öğrencilerin sosyal uyum ölçeğinin tamamından aldıkları sosyal uyum toplam puanı ile sosyal destek (sıklık) ölçeği aile faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.59$, $p<0.05$), öğretmen faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.54$, $p<0.05$), sınıf arkadaşı faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.57$, $p<0.05$), yakın arkadaş faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.47$, $p<0.05$) ve okuldaki diğer insanlar faktörü ile arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.44$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

4.3.5. Sosyal Uyum ile Sosyal Destek (Önem) İlişkisi

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Önem) Ölçeği'nden ve alt boyutlarından elde edilen puanların Sosyal Uyum Ölçeği'nden elde edilen puan ile ilişkilerinin incelendiği Spearman Brown ilişki testi sonuçları Tablo 4.46'da verilmektedir.

Tablo 4.46: Sosyal Uyum- Sosyal Destek (Önem) İlişkileri

		Sosyal Uyum Toplam
Aile Sosyal Desteği (önem)	İlişki Katsayısı	.51**
	p	.00
	N	361
Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	İlişki Katsayısı	.53**
	p	.00
	N	361
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (önem)	İlişki Katsayısı	.48**
	p	.00
	N	361
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	İlişki Katsayısı	.43**
	p	.00
	N	361
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	İlişki Katsayısı	.43**
	p	.00
	N	361

Tablo 4.46 incelendiğinde öğrencilerin sosyal uyum ölçeğinin tamamından aldıkları sosyal uyum toplam puanı ile sosyal destek (önem) ölçeği aile faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.51$, $p<0.05$), öğretmen faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.53$, $p<0.05$), sınıf arkadaşı faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.48$, $p<0.05$), yakın arkadaş faktörü arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.43$, $p<0.05$) ve okuldaki diğer insanlar faktörü ile arasında pozitif yönde orta düzey ($r=0.43$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmaktadır.

4.3.6. Akademik Ortalama ile İlişkiler

Çalışmada kullanılan ölçeklerden ve alt boyutlarından elde edilen puanların öğrencilerin akademik not ortalamaları ile ilişkilerinin incelendiği Spearman Brown ilişki testi sonuçları Tablo 4.47’de verilmektedir.

Tablo 4.47: Akademik Not Ortalaması ile İlişkileri

		Not Ortalaması
Öz-yeterlik Toplam	İlişki Katsayısı	.20**
	p	0.00
	N	361
Duygusal Öz-yeterlik	İlişki Katsayısı	0.00
	p	0.97
	N	361
Sosyal Öz-yeterlik	İlişki Katsayısı	.18**
	p	0.00
	N	361
Akademik Öz-yeterlik	İlişki Katsayısı	.31**
	p	0.00
	N	361
Sosyal Uyum Toplam	İlişki Katsayısı	0.10
	p	0.07
	N	361
Aile Sosyal Desteği (sıklık)	İlişki Katsayısı	0.03
	p	0.56
	N	361
Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık)	İlişki Katsayısı	.15**
	p	0.01
	N	361
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (sıklık)	İlişki Katsayısı	.11*
	p	0.04
	N	361
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (sıklık)	İlişki Katsayısı	0.04
	p	0.40
	N	361
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (sıklık)	İlişki Katsayısı	-0.001
	p	0.986
	N	361
Aile Sosyal Desteği (önem)	İlişki Katsayısı	0.066
	p	0.210
	N	361
Öğretmen Sosyal Desteği (önem)	İlişki Katsayısı	.110*
	p	0.04
	N	361
Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (önem)	İlişki Katsayısı	0.03
	p	0.52
	N	361
Yakın Arkadaş Sosyal Desteği (önem)	İlişki Katsayısı	0.03
	p	0.63
	N	361
Okuldaki Diğer İnsanlar Sosyal Desteği (önem)	İlişki Katsayısı	0.08
	p	0.15
	N	361

Tablo 4.47’de yer alan not ortalaması ile ilişkiler incelendiğinde Öz-yeterlik toplam puanının not ortalamasıyla pozitif yönlü düşük düzeyde ($r=0.20$, $p<0.05$), sosyal öz-yeterlik puanının not ortalamasıyla pozitif yönde düşük düzeyde ($r=0.18$,

$p<0.05$), akademik öz-yeterlik puanının not ortalamasıyla pozitif yönde orta düzeyde ($r=0.31$, $p<0.05$), Öğretmen Sosyal Desteği (sıklık) puanının not ortalamasıyla pozitif yönde düşük düzeyde ($r=0.15$, $p<0.05$), Sınıf Arkadaşı Sosyal Desteği (sıklık) puanının not ortalamasıyla pozitif yönde düşük düzeyde ($r=0.11$, $p<0.05$) ve Öğretmen Sosyal Desteği (önem) puanının not ortalamasıyla pozitif yönde düşük düzeyde ($r=0.11$, $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Diğer puanların not ortalaması ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

4.4. Regresyon Analizi Sonuçları

Çalışmada kullanılan Öz-yeterlik, Sosyal Destek (Sıklık) ve Sosyal Destek (Önem) ölçeklerinden elde edilen puanların Sosyal Uyum üzerinde etkisi olup olmadığının incelenmesi amacıyla yapılan regresyon analizi sonuçları bu bölümde yer almaktadır.

4.4.1. Öz-yeterliğin Sosyal Uyum Üzerindeki Etkisi

Çalışmada kullanılan Öz-yeterlik Ölçeği'nin alt boyutlarından elde edilen puanların Sosyal Uyum Ölçeği'nden elde edilen puan üzerinde etkisinin olup olmadığının incelenmesi amacıyla yapılan Regresyon analizi sonuçları Tablo 4.48'de ve Tablo 4.49'da verilmektedir.

Tablo 4.48: Öz-yeterlik-Sosyal Uyum Modeli özeti ve ANOVA sonuçları

	Kareler toplamı	sd	R	R ²	F	p
Regresyon	76081.96	3	0.69	0.47	105.27	0.00
Artık	86008.84	357				
Toplam	162090.80	360				

Tablo 4.48 incelendiğinde, yordayıcı değişkenler ile yordanan değişken arasındaki ilişki 0.69 olarak hesaplanmıştır. Bu ilişki orta düzeydedir. Öğrencilerin Sosyal, Duygusal ve Akademik öz-yeterlik puanları, Sosyal Uyum puanlarına ilişkin varyansın %46.9'unu açıklamaktadır. Analiz sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin Sosyal, Duygusal ve Akademik öz-yeterlik puanlarının, Sosyal Uyum puanlarını yordamalarına ilişkin kurulan modelin anlamlı olduğu görülmektedir ($F(3, 36)=105.27$, $p<0.05$).

Tablo 4.49: Öz-yeterlik-Sosyal Uyum Regresyon Modeli

Değişken	Katsayı	Std. Hata	β	t	p	r_{ikili}	$r_{kısmi}$
Sabit	141.54	5.84		24.25	.00		
Duygusal Öz-yeterlik	0.63	0.17	0.17	3.75	.00	.45	.19
Sosyal Öz-yeterlik	1.25	0.20	0.30	6.25	.00	.56	.31
Akademik Öz-yeterlik	1.83	0.21	0.39	8.86	.00	.58	.42

Tablo 4.49’da yer alan ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde Duygusal Öz-yeterlik ve Sosyal Uyum puanları arasında orta düzeyde pozitif ($r_{ikili}=0.45$) bir ilişkinin olduğu, Sosyal Öz-yeterlik ve akademik Öz-yeterlik puanları kontrol edildiğinde bu ilişkinin oldukça azaldığı ($r_{kısmi}=0.19$) görülmektedir. Sosyal Öz-yeterlik ve Sosyal Uyum puanları arasında orta düzeyde pozitif ($r_{ikili}=0.56$) bir ilişkinin olduğu, Duygusal Öz-yeterlik ve Akademik Öz-yeterlik puanları kontrol edildiğinde bu ilişkinin oldukça düştüğü ($r_{kısmi}=0.31$) görülmektedir. Akademik Öz-yeterlik ve Sosyal Uyum puanları arasında orta düzeyde pozitif ($r_{ikili}=0.58$) bir ilişkinin olduğu, Duygusal Öz-yeterlik ve Sosyal Öz-yeterlik puanları kontrol edildiğinde bu ilişkinin bir miktar düştüğü ($r_{kısmi}=0.42$) görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin Sosyal Uyum üzerindeki göreceli önem sırası; Akademik Öz-yeterlik, Sosyal Öz-yeterlik ve Duygusal Öz-yeterlik şeklindedir. Tablo 4.49’da sunulan, regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına göre Akademik Öz-yeterlik, Sosyal Öz-yeterlik ve Duygusal Öz-yeterlik puanları Sosyal Uyum puanları üzerinde anlamlı birer yordayıcıdır. Analiz sonuçlarına göre Sosyal Uyum’un yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği;

$$\text{Sosyal Uyum} = 141,54 + 0,63 \text{ Duygusal} + 1,25 \text{ Sosyal} + 1,83 \text{ Akademik}$$

Model incelendiğinde Duygusal Öz-yeterlikteki 1 birimlik artış Sosyal Uyum’da 0.63 birimlik bir artış meydana getirmektedir. Sosyal Öz-yeterlikteki 1 birimlik artış Sosyal Uyum’da 1.25 birimlik bir artış meydana getirmektedir. Akademik Öz-yeterlikteki 1 birimlik artış ise Sosyal Uyum’da 1.83 birimlik bir artış meydana getirmektedir.

4.4.2. Sosyal Desteğin (Sıklık) Sosyal Uyum Üzerindeki Etkisi

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Sıklık) Ölçeği'nin alt boyutlarından elde edilen puanların Sosyal Uyum Ölçeği'nden elde edilen puan üzerindeki etkisinin olup olmadığının incelenmesi amacıyla yapılan Regresyon analizi sonuçları Tablo 4.50'de ve Tablo 4.51'de verilmektedir.

Tablo 4.50: Sosyal Destek(Sıklık)-Sosyal Uyum Modeli özeti ve ANOVA sonuçları

	Kareler toplamı	sd	R	R ²	F	p
Regresyon	80791.27	5	0.71	0.50	70.56	0.00
Artık	81299.53	355				
Toplam	162090.80	360				

Tablo 4.50 incelendiğinde, yordayıcı değişkenler ile yordanan değişken arasındaki ilişki 0.71 olarak hesaplanmıştır. Bu ilişki orta düzeydedir. Öğrencilerin Aile, Öğretmen, Sınıf Arkadaşı, Yakın Arkadaş ve Okuldaki Diğer İnsanlar puanları, Sosyal Uyum puanlarına ilişkin varyansın %49.8'ini açıklamaktadır. Analiz sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin Aile, Öğretmen, Sınıf Arkadaşı, Yakın Arkadaş ve Okuldaki Diğer İnsanlar puanlarının, Sosyal Uyum puanlarını yordamalarına ilişkin kurulan modelin anlamlı olduğu görülmektedir ($F(5, 36)=70.56, p<0.05$).

Tablo 4.51: Sosyal Destek (Sıklık)-Sosyal Uyum Regresyon Modeli

Değişken	Katsayı	Std. Hata	β	t	p	r_{ikili}	$r_{kısmi}$
Sabit	131.99	6.80		19.42	.00		
Aile	.82	.11	.34	7.64	.00	.57	.38
Öğretmen	.38	.12	.16	3.23	.00	.55	.17
Sınıf Arkadaşları	.35	.10	.20	3.57	.00	.58	.19
Yakın Arkadaş	.16	.08	.08	1.90	.06	.40	.10
Okuldaki Diğer İnsanlar	.23	.06	.17	3.89	.00	.42	.20

Tablo 4.51'de yer alan ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde Sosyal Destek (Önem) Aile ve Sosyal Uyum puanları arasında orta düzeyde pozitif ($r_{ikili}=0.57$) bir ilişkinin olduğu, diğer tüm puanları kontrol edildiğinde bu ilişkinin azaldığı ($r_{kısmi}=0.38$) görülmektedir. Öğretmen ve Sosyal Uyum puanları arasında orta düzeyde pozitif ($r_{ikili}=0.55$) bir ilişkinin olduğu, diğer tüm puanları kontrol edildiğinde bu ilişkinin azaldığı ($r_{kısmi}=0.17$) görülmektedir. Sınıf Arkadaşı ve Sosyal Uyum puanları arasında orta düzeyde pozitif ($r_{ikili}=0.58$) bir ilişkinin olduğu, diğer tüm puanları kontrol edildiğinde bu ilişkinin azaldığı ($r_{kısmi}=0.19$) görülmektedir. Yakın Arkadaş ve Sosyal Uyum puanları arasında orta düzeyde pozitif ($r_{ikili}=0.40$) bir ilişkinin olduğu, diğer tüm puanları kontrol edildiğinde bu ilişkinin azaldığı ($r_{kısmi}=0.10$) görülmektedir. Okuldaki Diğer İnsanlar ve Sosyal Uyum puanları

arasında orta düzeyde pozitif ($r_{ikili}=0.42$) bir ilişkinin olduğu, diğer tüm puanları kontrol edildiğinde bu ilişkinin azaldığı ($r_{kısmi}=0.20$) görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin Sosyal Uyum üzerindeki göreceli önem sırası; Aile, Öğretmen, Sınıf Arkadaşı ve Okuldaki Diğer İnsanlar şeklindedir. Tablo 4.51’de sunulan, regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına göre Aile, Öğretmen, Sınıf Arkadaşı ve Okuldaki Diğer İnsanlar puanları Sosyal Uyum puanları üzerinde anlamlı birer yordayıcıdır. Analiz sonuçlarına göre Sosyal Uyum’un yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği;

$$\text{Sosyal Uyum} = 141,99 + 0,82 \text{ Aile} + 0,39 \text{ Öğretmen} + 0,35 \text{ Sınıf Arkadaşı} + 0,23 \text{ Okuldaki Diğer İnsanlar}$$

Model incelendiğinde aile puanlarındaki 1 birimlik artış Sosyal Uyum’da 0.82 birimlik bir artış meydana getirmektedir. Öğretmen puanlarındaki 1 birimlik artış Sosyal Uyum’da 0.38 birimlik bir artış meydana getirmektedir. Sınıf Arkadaşı puanındaki 1 birimlik artış Sosyal Uyum’da 0.35 birimlik bir artış meydana getirmektedir. Okuldaki Diğer İnsanlar puanındaki 1 birimlik artış Sosyal Uyum’da 0.24 birimlik bir artış meydana getirmektedir.

4.4.3. Sosyal Desteğin (Önem) Sosyal Uyum Üzerindeki Etkisi

Çalışmada kullanılan Sosyal Destek (Önem) Ölçeği’nin alt boyutlarından elde edilen puanların Sosyal Uyum Ölçeği’nden elde edilen puan üzerindeki etkisinin olup olmadığının incelenmesi amacıyla yapılan Regresyon analizi sonuçları Tablo 4.52’de ve Tablo 4.53’de verilmektedir.

Tablo 4.52: Sosyal Destek(Sıklık)-Sosyal Uyum Modeli özeti ve ANOVA sonuçları

	Kareler toplamı	sd	R	R ²	F	p
Regresyon	52904.79	5	0.57	0.32	34.40	0.00
Artık	109186.01	355				
Toplam	162090.80	360				

Tablo 4.52 incelendiğinde, yordayıcı değişkenler ile yordanan değişken arasındaki ilişki 0.57 olarak hesaplanmıştır. Bu ilişki orta düzeydedir. Öğrencilerin Aile, Öğretmen, Sınıf Arkadaşı, Yakın Arkadaş ve Okuldaki Diğer İnsanlar puanları, Sosyal Uyum puanlarına ilişkin varyansın %31.7’sini açıklamaktadır. Analiz sonuçları

incelendiğinde, öğrencilerin Aile, Öğretmen, Sınıf Arkadaşı, Yakın Arkadaş ve Okuldaki Diğer İnsanlar puanlarının, Sosyal Uyum puanlarını yordamalarına ilişkin kurulan modelin anlamlı olduğu görülmektedir ($F(5, 36)=34.40, p<0.05$).

Tablo 4.53: Sosyal Destek (Önem)-Sosyal Uyum Regresyon Modeli

Değişken	Katsayı	Std. Hata	β	t	p	r_{ikili}	$r_{kısmi}$
Sabit	153.15	7.52		20.38	.00		
Aile	1.13	.33	.23	3.47	.00	.50	.18
Öğretmen	1.13	.34	.24	3.30	.00	.52	.17
Sınıf Arkadaşları	-.02	.26	-.01	-.08	.94	.46	-.00
Yakın Arkadaş	.35	.23	.09	1.50	.13	.43	.08
Okuldaki Diğer İnsanlar	.37	.16	.14	2.40	.02	.39	.13

Tablo 4.53’de yer alan ikili ve kısmi korelasyonlar incelendiğinde Sosyal Destek (Önem) Aile ve Sosyal Uyum puanları arasında orta düzeyde pozitif ($r_{ikili}=0.50$) bir ilişkinin olduğu, diğer tüm puanları kontrol edildiğinde bu ilişkinin azaldığı ($r_{kısmi}=0.18$) görülmektedir. Öğretmen ve Sosyal Uyum puanları arasında orta düzeyde pozitif ($r_{ikili}=0.52$) bir ilişkinin olduğu, diğer tüm puanları kontrol edildiğinde bu ilişkinin azaldığı ($r_{kısmi}=0.17$) görülmektedir. Sınıf Arkadaşı ve Sosyal Uyum puanları arasında orta düzeyde pozitif ($r_{ikili}=0.46$) bir ilişkinin olduğu, diğer tüm puanları kontrol edildiğinde bu ilişkinin azaldığı ($r_{kısmi}=-0.00$) görülmektedir. Yakın Arkadaş ve Sosyal Uyum puanları arasında orta düzeyde pozitif ($r_{ikili}=0.43$) bir ilişkinin olduğu, diğer tüm puanları kontrol edildiğinde bu ilişkinin azaldığı ($r_{kısmi}=0.08$) görülmektedir. Okuldaki Diğer İnsanlar ve Sosyal Uyum puanları arasında orta düzeyde pozitif ($r_{ikili}=0.39$) bir ilişkinin olduğu, diğer tüm puanları kontrol edildiğinde bu ilişkinin azaldığı ($r_{kısmi}=0.13$) görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin Sosyal Uyum üzerindeki göreceli önem sırası; Aile, Öğretmen ve Okuldaki Diğer İnsanlar şeklindedir. Tablo 4.53’de sunulan, regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçlarına göre Aile, Öğretmen ve Okuldaki Diğer İnsanlar puanları Sosyal Uyum puanları üzerinde anlamlı birer yordayıcıdır. Analiz sonuçlarına göre Sosyal Uyum’un yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği;

$$\text{Sosyal Uyum} = 153,15 + 1,13 \text{ Aile} + 1,13 \text{ Öğretmen} + 0,37 \text{ Okuldaki Diğer İnsanlar}$$

Model incelendiğinde aile puanlarındaki 1 birimlik artış Sosyal Uyum’da 1.13 birimlik bir artış meydana getirmektedir. Öğretmen puanlarındaki 1 birimlik artış

Sosyal Uyum’da 1.13 birimlik bir artış meydana getirmektedir. Okuldaki Diğer İnsanlar puanındaki 1 birimlik artış Sosyal Uyum’da 0.37 birimlik bir artış meydana getirmektedir.

5. BÖLÜM: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmada elde edilen bulgular sırasıyla sosyal uyum, öz-yeterlik ve sosyal destek düzeylerinin kişisel bilgi formundaki bilgilere göre sonrasında bu üç değişkenin birbiri arasındaki ilişki ve sosyal uyumu yordama gücüne ilişkin bulgular literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Bu araştırmada öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmamaktadır. Bu bulguyu destekleyen araştırmalar bulunmaktadır (Akbağ, 1994; Parker ve Mills, 1996; Nail ve Evans, 1997; Durak, 2006; Sungur, 2010; Aladağ Bayrak, 2012; Aras, 2015; Pehlivan, 2017; Hezer, 2018; Aydoğdu ve Gürsoy, 2019; Değer, 2019). Bu bulgunun tersi olarak kızların sosyal uyum düzeylerinin düşük (Kelly ve Colangelo, 1990; Türker, 2022) veya yüksek olduğunu bulgulayan araştırmalar da mevcuttur (Yeğen, 2008; Kotil, 2010; Ayvalı, 2012; Seçkin, 2015; Er Damla, 2019; Öğreten, 2020; Çelik, 2020). Bu farklılığın sebepleri arasında sosyal uyum kavramının geniş bir konu olması ayrıca yapılan çalışmalar incelendiğinde uygulanan grubun kademesi ve incelenen değişkenler yer alabilir. Buna ek olarak sosyal uyumun cinsiyet değişkenine göre farklılaşmasıyla ilgili daha sağlıklı bir karara varabilmek için boylamsal ve geniş örneklem grubuyla bir çalışma yapılması önerilebilir.

Özel yetenekli öğrencilerin sosyal uyum düzeylerinin BİLSEM’de geçirilen yıla göre farklılık göstermediği bulgulanmıştır. Literatür incelendiğinde öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri ile BİLSEM’de geçirilen süreye ilişkin gerçekleştirilen bir araştırma bulunamamıştır. Buna karşın BİLSEM’de geçirilen yıla ilişkin bağlantılı olabilecek değişkenler tartışılmıştır. Sungur (2010) ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal uyumlarını incelemiş ve çocukların okul öncesi eğitim alma süresi ile sosyal uyum ve becerisi arasında doğrusal bir ilişki tespit etmiştir. Hezer (2018) 6-12 yaş arasındaki çocukların sosyal uyumlarını incelediği araştırmasında öğrencilerin boş zamanlarını arkadaşlarıyla geçirmesinin onların sosyal uyumlarını olumlu etkilediğini bulgulanmıştır. Ayrıca sosyal uyumun okul türüne göre

farklılaşmadığını (Er Damla, 2019) ve farklılık gösterdiğini (Cornell ve Grossberg, 1987; Aras, 2015; Değer, 2019) bulgulayan araştırmalar mevcuttur. Cornell ve Grossberg (1987) özel yetenekli öğrencilerin sosyal uyumlarının özel okula gidenlerin lehine olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırmalar incelendiğinde öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerini yükseltecek ön öğrenmeler, boş zamanlarını nasıl geçirdikleri ve gidilen okul türü sosyal uyumu etkilediğini göstermektedir. BİLSEM’ler örgün eğitimleri dışında öğrencilerin kendisi gibi düşünce süreçlerine sahip öğrencilerle zaman geçirmesini sağlayan kurumlardır. Bu bağlamda BİLSEM’leri özel okul kategorisinde ve öğrencilerin okul dışındaki boş zamanlarını geçirdikleri ayrıca burada kendisi gibi bireylerle arkadaşlık ilişkileri kurduğu bir kurum olarak ifade etmek yanlış olmayacaktır. Dolayısıyla BİLSEM’den eğitim almak öğrencilerin sosyal uyumlarını yükseltecektir. Bunlara karşın araştırmada çalışma grubu homojen yapıda olması öğrencilerin sosyal uyumlarının BİLSEM’de geçirilen yıla göre farklılaşmaması sebep olarak gösterilebilir.

Öğrencilerin sosyal uyum düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Benzer olarak sınıf düzeyine (Durak, 2006; Çelik, 2020; Melikoğlu, 2020) ve yaş değişkenine göre farklılaşmadığının bulunduğu araştırmalar söz konusudur (Dubow ve İppolito, 1994; Parker ve Mills, 1996; Pehlivan, 2017; Türker, 2022). Türker (2022) özel yetenekli 338 ortaokul öğrencisinin internet bağımlılığı ve sosyal uyum düzeylerini incelediği araştırmada sosyal uyumun yaş değişkenine göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Diğer yandan sınıf düzeyine göre sosyal uyumun farklılaştığını bulgulayan araştırmalar bulunmaktadır (Aras, 2015; Aladağ Bayrak, 2012). Yaş ve sınıf düzeyleri arttıkça sosyal uyumun arttığını (Yeğen, 2008; Öğreten, 2020) veya azaldığını (Er Damla, 2019; Aydoğdu ve Gürsoy, 2019) bulgulayan araştırmalar mevcuttur. Yapılan araştırmalar incelendiğinde özel yetenekli öğrenciler için sınıf düzeyi ve yaş değişkeni sosyal uyumu etkilemediği ifade edilebilir. Diğer araştırmalar ele alındığında farklı gruplarla yapılmasından dolayı farklılık gösterdiği düşünülmektedir. Ayrıca özel yetenekli öğrencilerde asenkron gelişim söz konusu olduğu için sınıf düzeyi ve yaş değişkenine göre sosyal uyumun farklılaşmamasını destekler nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır. Bu bulguyu destekleyen araştırmalar (Hezer, 2018; Sungur, 2010; Türker, 2022)

bulunmakta olup kardeş sayısına göre sosyal uyumun farklılaştığını tespit eden araştırmalar da bulunmaktadır (Dubow ve İppolito, 1994; Aydoğdu ve Gürsoy, 2019; Eker Ünal, 2021). Aydoğdu ve Gürsoy (2019) ortaokul öğrencileriyle yaptıkları araştırmada en fazla iki kardeşi olanların sosyal uyumlarının üç veya daha fazla kardeşi olanlardan yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Eker Ünal (2021) 6-10 yaş arasındaki özel yetenekli ve özel yetenekli olmayan öğrencilerin sosyal uyumlarını karşılaştırdığı araştırmasında tek kardeşi olan özel yetenekli çocukların sosyal uyumlarının yüksek olduğunu bulgulamıştır. Araştırmalar incelendiğinde farklılık göstermesinin sebebi farklı gruplar ayrıca öğrencilerin ebeveyn tutumları yer alabilir. Öğrencilerin sosyal uyum ve becerilerini öğrendikleri ilk yer aile olduğu bilinmekte bundan dolayı sosyal uyumu kardeş sayısının ne denli etkilediğini belirlemek için ailenin tutumu önem taşımaktadır. Bundan dolayı öğrencilerin sosyal uyumlarını kardeş sayısı ve ebeveyn tutumu değişkenleri açısından inceleyen araştırmalar bu konuya netlik kazandıracaktır.

Öğrencilerin sosyal uyum düzeylerinin kaçınıcı çocuk olarak doğduklarına göre farklılık göstermediği bulgulanmıştır. Sungur (2010)'un ilköğretim öğrencileriyle yürüttüğü çalışma bu bulguyu desteklemektedir. Buna karşın Aydoğdu ve Gürsoy (2019) ilk sırada doğan çocuğun son sırada doğan çocuktan sosyal uyumunun yüksek olduğunu bulgulamışlardır. Bu konuda da net bir sonuca varmak zordur. Kardeş sayısında olduğu gibi ebeveyn tutumu etkileyebilmektedir. Ayrıca ailenin sosyo-ekonomik durumu öğrencilerin doğum sırasının sosyal uyumlarını etkileyecektir. Sonuç olarak bu araştırmada öğrencilerin sosyal uyumlarının kardeş sayısı ve doğum sırasına göre farklılaşmadığı tespit edilmiş olup bu bulguya karşıt araştırmalar da bulunmakla birlikte konuya açıklık getirebilmek için öğrencilerin sosyal uyumlarını kardeş sayısı ve doğum sırası değişkenlerinin ne denli etkilediğini belirlemek için aile tutumu, kardeş ilişkileri ve sosyo-ekonomik değişkenleri de içinde barındıran bir araştırma yapılması önerilebilir.

Öğrencilerin sosyal uyum düzeyleri anne-baba eğitim durumlarına göre farklılık göstermediği bulgulanmıştır. Türker'in (2022) özel yetenekli ortaokul öğrencileriyle yürütülen çalışma bu bulguyu destekler niteliktedir. Bunlara karşın literatürde anne-baba eğitim düzeyinin artmasıyla sosyal uyumun arttığını bulgulayan araştırmalar mevcuttur (Dubow ve İppolito, 1994; Ayvalı, 2012; Sungur, 2010; Aydoğdu ve Gürsoy, 2019; Er Damla, 2019; Çelik, 2020). Yapılan araştırmalar

incelendiğinde farklılaşmasının sebebi olarak farklı gruplarla yapıldığı gözlenmektedir. Ayrıca incelenen değişkenler göze çarpmaktadır.

Öğrencilerin anne-baba mesleğine göre incelediğimiz de sosyal uyum düzeylerinde farklılık olmadığı bulgulanmıştır. Hezer'in (2018) 6-12 yaş arası 421 öğrenci ile yürüttüğü çalışmada öğrencilerin anne-baba mesleğine göre sosyal uyumlarını değişmediğini tespit etmiş ve bu bulguyu destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Buna karşın Yeğen (2018) araştırmasında anne mesleği ile sosyal uyumun alt boyutu sosyal ilişkiler arasında farklılaşma olduğunu ayrıca baba mesleği ile sosyal uyumun alt boyutlarından antisosyal eğilimler arasında farklılaşma olduğunu tespit etmiştir. Literatür incelendiğinde genel olarak öğrencilerin sosyal uyumları anne-baba mesleğine göre farklılık olmadığı söz konusudur.

Öz-yeterlik ve alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi sonucunda öğrencilerin akademik öz-yeterlikleri arasında fark görülmezken; duygusal, sosyal ve genel öz-yeterlikleri arasında fark görülmektedir. Kızların duygusal, sosyal ve genel öz-yeterlikleri erkeklerden düşük olarak bulgulanmıştır. Bu bulguya yakın olarak Altun ve Yazıcı (2012) yaptıkları karşılaştırmalı çalışmada öğrencilerin akademik öz-yeterlikleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık olmadığını bulgulamışlardır. Telef (2011) ise akademik ve sosyal öz-yeterlik düzeylerinde kızların lehine farklılaşma bulgularken duygusal öz-yeterlik düzeylerinde erkeklerin lehine anlamlı farklılık olduğunu belirtmiştir. Demirdüzen (2013) öğrencilerin duygusal öz-yeterliklerinin kızların lehine farklılaştığını tespit etmiştir. Bu bulgulara karşın öğrencilerin öz-yeterlikleri ile cinsiyet arasında farklılık olmadığını bulgulayan araştırmalar mevcuttur (Pajares ve Kranzler, 1995; Çikrıkci, 2012; Koca, 2019; Demirtaş, 2019; Yıldırım, 2019; Akkuş, 2020). Buradaki farklılık çalışılan gruptan dolayı olabilir. Öğrencilerin öz-yeterlikleri gelişim dönemine göre farklılaşmaktadır. Ayrıca özel yetenek tanısı da bu durumu etkileyebilmektedir.

Öz-yeterlik ve alt boyutları BİLSEM'de geçirilen yıla göre farklılık olmadığı görülmektedir. Çikrıkci'nin (2012) lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada ilköğretim döneminde BİLSEM'e devam edip etmeme durumuna göre özel yetenek tanılı öğrencilerin öz-yeterlik algılarının farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca özel yetenek tanılı ve tanılı olmayan öğrencilerle yapılan karşılaştırmalı çalışmalarda

özel yetenekli (BİLSEM grubu) çocukların akademik öz-yeterliklerinin yüksek olduğu bulgulanmıştır (Altun ve Yazıcı, 2012; Aksoy, 2014). Yıldırım'ın (2019) ortaokul öğrencileriyle gerçekleştirdiği araştırmasında öğrencilerin akademik, sosyal ve genel öz-yeterliklerinin BİLSEM'de geçirilen yıla göre fark bulmuşken; duygusal öz-yeterliklerinde anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde karşılaştırma çalışmaları olması sonuçları değiştirdiği düşünülebilir. Ayrıca özel yetenek tanılı ve aynı kademe öğrencilerle yapılan çalışmaların farklılaşmasının sebebi olarak öz-yeterliğin kişisel bir algı olması gösterilebilir.

Öz-yeterlik ve alt boyutları sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşma olmadığı bulgulanmıştır. Öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça öz-yeterliklerinin arttığını (Chan, 2006; Kaçmaz, 2019) ve sınıf düzeyi arttıkça öz-yeterliğin azaldığını (Çikrikci, 2012) bulgulayan araştırmalar bulunmaktadır. Öz-yeterliğin alt boyutlarına göre yapılan araştırmaları incelediğimiz de Yıldırım (2019) özel yetenekli çocuklarla yaptığı araştırmasında öğrencilerin sosyal ve duygusal öz-yeterliklerinin sınıf düzeyine göre farklılaşmadığını ancak 5. sınıf öğrencilerinin akademik ve genel öz-yeterliklerinin yüksek olduğunu tespit etmiştir. Telef (2011) ise 6. sınıf öğrencilerinin akademik, duygusal ve genel öz-yeterliklerinin yüksek olduğunu benzer olarak akademik öz-yeterliklerine göre inceleyen Demirtaş (2019) en yüksek 5 ve 8. sınıf, en düşük 9-12. sınıf düzeyindeki öğrenciler olduğunu bulgulamıştır. Öz-yeterliğin yaş değişkenine göre incelendiği araştırmalarda Demirdüzen (2013) duygusal öz-yeterliğin yaşa göre farklılaşmadığını, Koca (2019) ise çalışma grubundaki en yüksek yaş grubunun (17) en düşük öz-yeterliğe sahip olduğunu bulgulamıştır. Her ne kadar literatürde sınıf düzeyine göre öz-yeterliğin farklılaştığını bulgulayan araştırmalar mevcut olsa da BİLSEM'lerde sağlanan uyum programı ve rehberlik hizmetleri aracılığıyla sunulan destek sayesinde farklılığın oluşmaması olumlu karşılanabilir.

Öğrencilerin duygusal, akademik ve genel öz-yeterlikleri kaç kardeş olduklarına göre farklılaşmazken; sosyal öz-yeterlikleri farklılaşmaktadır. Tek çocuk olan öğrencilerin sosyal öz-yeterlikleri kardeşi olan öğrencilerden daha yüksektir. Bu bulguyu destekler nitelikte olarak Telef (2011) tek çocuk olanların sosyal öz-yeterliklerinin dört ve üzeri kardeş olanlardan yüksek olduğunu bulgulamıştır. Buna karşın Yıldırım (2019) öğrencilerin öz-yeterliklerinin kardeş sayısına göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Diğer yandan Arslan'ın (2016) özel yetenekli

öğrencilerle yürüttüğü araştırmasında iki kardeş olanların sosyal öz-yeterlikleri tek kardeş olanlardan daha yüksek olduğunu bulgulamıştır. Büyük çoğunlukla literatürü destekleyen bir bulgudur. Sosyal öz-yeterliğin farklılaşmasındaki sebep olarak kardeşler arasındaki ilişkinin çocukların öz-yeterlik inançlarını etkilediği bununla birlikte sosyal ortamlarda öz-yeterliğin etkilendiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin öz-yeterlik ve alt boyutları kaçınıcı çocuk olarak doğduklarına göre farklılık göstermemektedir. Koca (2019) ve Yıldırım'ın (2019) yürüttüğü araştırmalar bu bulguyu destekler nitelikte olup Zimmerman ve Bandura (1994) ve Telef (2011) öğrencilerin öz-yeterliklerinin doğum sırasına göre farklılaştığını bulgulamışlardır. Telef (2011) ilk çocuk olarak doğanların akademik, sosyal ve genel öz-yeterliklerinin yüksek olduğunu tespit etmiştir. Sonuçtaki bu farklılığın sebebi olarak çalışma grubunun farklı olması gösterilebilir. Özel yetenek tanılı öğrencilerle çalışan gruplar bu bulguyu desteklemektedir.

Öz-yeterlik ve alt boyutları anne eğitim düzeyine göre incelendiğinde duygusal öz-yeterlikleri farklılaşmazken; akademik, sosyal ve genel öz-yeterlikleri farklılaşmaktadır. Anne eğitim düzeyi lise ve altı olan öğrencilerin; genel öz-yeterlikleri anne eğitim düzeyi lisans olan öğrencilerden ve akademik öz-yeterlikleri anne eğitim düzeyi lisansüstü olan öğrencilerden yüksektir. Anne eğitim düzeyi lisans olan öğrencilerin akademik ve sosyal öz-yeterlikleri, anne eğitim düzeyi lisansüstü, lise ve altı olan öğrencilerinkinden daha düşüktür. Öz-yeterlik ve alt boyutları baba eğitim düzeyine göre farklılık olmadığı bulgulanmıştır. Öğrencilerin öz-yeterliklerinin (Telef, 2011; Çelik, 2013; Arslan, 2016; Koca, 2019; Demirtaş, 2019; Yıldırım, 2019) ve Demirdüzen'in (2013) duygusal öz-yeterlik üzerine gerçekleştirilen araştırmalarda öz-yeterliğin ebeveyn eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını tespit etmişlerdir. Bu araştırmada öz-yeterlik ve alt boyutları ebeveyn mesleğine göre farklılaşmamaktadır. Öz-yeterliği ebeveyn mesleği değişkenine göre inceleyen Yıldırım (2019) anne mesleğine göre farklılık olmadığını tespit ederek bu bulguyu desteklemekte olup diğer yandan baba mesleğine göre farklılık olduğunu bulgulamıştır.

Öğrencilerin sosyal destek ve alt faktörleri sıklık puanları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmamaktadır. Sosyal destek düzeyleri önem puanları açısından ele aldığımızda öğrencilerin öğretmen, yakın arkadaş ve okuldaki diğer insanlar sosyal

destek düzeyleri önem puanları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmazken; aile ve sınıf arkadaşları sosyal destek düzeyi önem puanlarında farklılık görülmektedir. Kızların aile ve sınıf arkadaşları sosyal desteği (önem) erkeklerden yüksektir. Sosyal desteğin cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermediğini bulgulayan (Albayrak Dengiz, 2014; Lee ve diğ.,2015; Mullet ve Rinn, 2016; Yıldırım, 2019; Tuğrul, 2021) araştırmalar olduğu gibi kızların aile (Yavuz, 2018) ve öğretmen sosyal desteğinin erkeklerden yüksek (Paksu, 2021) olduğunu bulgulayan araştırmalar da mevcuttur. Ayrıca kızların arkadaş ve öğretmenlerinden algılanan sosyal desteği erkeklerden yüksektir (Demirdüzen, 2013). Elcık'ın (2015) özel yetenekli öğrencilerle, Cırık'ın (2010) ergenlik dönemindeki öğrencilerle ve Akkuş'un (2020) normal gelişim gösteren 545 yedinci sınıf öğrencileriyle gerçekleştirdiği araştırmasında sosyal desteği cinsiyet değişkenine göre incelediklerinde kızların lehine bulgulamışlardır. Benzer olarak Demeray, Malecki, Davidson ve Hodgson (2005) özel yetenekli öğrencilerle yaptıkları araştırmada sınıf arkadaşı ve yakın arkadaş sosyal desteğinin kızların lehine olduğunu tespit etmişlerdir. Literatürdeki araştırmalar genel olarak bulunan sonucu destekler niteliktedir.

Sosyal destek düzeyi sıklık ve önem puanları BİLSEM'de geçirilen yıla göre incelendiğinde öğrencilerin; aile ve öğretmenler sosyal desteği sıklık düzeyleri farklılık göstermektedir. BİLSEM'de 2 yıl ve daha az zamandır bulunan öğrencilerin; aile sosyal desteği sıklık düzeyleri 4 yıl ve daha çok zamandır bulunanlardan ve öğretmen sosyal desteği sıklık düzeyleri 3 yıl ve üzeri bulunan öğrencilerden yüksektir. Yıldırım (2019) özel yetenekli öğrencilerin sosyal destek düzeylerinin BİLSEM'de geçirilen yıla göre farklılaştığını bulgulamıştır. Literatürde bu konuyla ilgili yeterli araştırma olmamasından dolayı daha fazla araştırma yapılması önerilebilir.

Öğrencilerin sosyal destek düzeyleri sıklık ve önem puanları sınıf düzeyine göre farklılık göstermemektedir. Bu bulguyu destekler nitelikte olarak Köksal Akyol ve Salı'nın (2013) ilköğretim ve Elcık'ın (2015) özel yetenekli ortaokul öğrencileriyle gerçekleştirilen araştırmalarda sosyal desteğin sınıf düzeyine göre farklılaşmadığını tespit etmişlerdir. Diğer yandan sosyal desteğin sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaştığını bulgulayan araştırmalar mevcuttur (Cırık, 2010; Lee ve diğ., 2015; Yıldırım, 2019). Cırık (2010) aile, öğretmen ve sınıf arkadaşı sosyal desteğin sınıf

düzeyine göre farklılaştığını ancak yakın arkadaş sosyal desteğine göre farklılaşmadığını bulgulanmıştır.

Sosyal destek düzeyi sıklık ve önem puanlarının kardeş sayısına göre farklılaşması incelendiğinde aile, öğretmen ve okuldaki diğer insanlar sosyal desteğinin kardeş sayısına göre farklılaştığı bulgulanmıştır. Tek çocuk olan öğrencilerin; aile ve okuldaki diğer insanlar sosyal desteği sıklık puanları ile aile ve öğretmenler sosyal desteği önem puanları kardeşi olan öğrencilerden yüksektir. Diğer yandan Elcik (2015) ve Yıldırım (2019) öğrencilerin sosyal desteğinin kardeş sayısına göre farklılaşmadığını Akkaya (2011) ise aile sosyal desteğinin iki kardeşi olan öğrencilerin aleyhine farklılaştığını tespit etmişlerdir. Çalışmalardaki farklılığın sebebi olarak öğrencilerin farklı sosyal destek kaynakları belirlemiş olması gösterilebilir.

Sosyal destek düzeyi sıklık ve önem puanları kaçınıcı çocuk olarak doğduklarına göre incelendiğinde aile sosyal desteği sıklığı ve öğretmen sosyal desteği önemi doğum sırasına göre farklılaşmaktadır. İlk çocuk olan öğrencinin; aile sosyal desteği sıklık düzeyi ve öğretmen sosyal desteği önem düzeyi kardeşi olan öğrencilerden daha yüksektir. Akkaya (2011) ve Yıldırım (2019) yaptıkları araştırmalarda sosyal desteğin kaçınıcı çocuk olduklarına göre anlamlı bir farklılık görülmediğini bulgulanmışlardır.

Sosyal destek sıklık ve önem düzeyleri öğrencilerin ebeveyn eğitim düzeyi ve mesleğine göre farklılık göstermediği bulgulanmıştır. Elcik (2015) aynı bulguya ulaşmış ve sonucu destekler nitelikte olmuştur. Diğer yönden Albayrak Dengiz (2014) araştırmasında öğrencilerin sosyal desteğinin baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Aynı çalışmada sosyal desteğin anne eğitim düzeyine göre; öğrencilerin aile, arkadaş ve genel sosyal desteğinin farklılaştığı ve öğretmen sosyal desteğinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Tam tersi olarak Demirdüzen (2013) ise öğrencilerin sosyal destek düzeylerinin anne eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını ancak baba eğitim düzeyine göre farklılaştığını tespit etmiştir. Ek olarak Cırık (2010) ise aile eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin sosyal destek düzeylerinin de yükseldiğini bulgulanmıştır.

Not ortalaması ile sosyal, akademik ve genel öz-yeterlik, öğretmen ve sınıf arkadaşı sosyal desteği sıklıkları, öğretmen sosyal desteği önemleri arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Altun ve Yazıcı (2012) fen lisesi öğrencilerinin akademik öz-yeterlikleri özel yeteneklilerden düşük olduğunu tespit etmiştir. Benzer olarak Yıldırım (2019) akademik başarı algısı ile arkadaş, aile ve öğretmen sosyal desteği arasında anlamlı ilişki olduğunu bulgulamıştır. Ayrıca akademik başarı ile sosyal destek arasında anlamlı ilişki olduğunu bulgulayan araştırmalar mevcuttur (Kayhan Yardımcı, 2007; Cırık, 2010; Akkaya, 2011; Demirdüzen, 2013).

Yapılan korelasyon analizi sonucunda sosyal destek düzeyleri (sıklık ve önem) ve öz-yeterlik ile sosyal uyum arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Regresyon analizi sonucunda akademik, sosyal ve duygusal öz-yeterlik, aile, öğretmen, sınıf arkadaşı ve okuldaki diğer insanlar sosyal desteği (sıklık), aile, öğretmen ve okuldaki diğer insanlar sosyal desteği (önem) sosyal uyumun anlamlı birer yordayıcısıdır. Kotil (2010) çocukların sosyal-duygusal uyumlarının çocuğun cinsiyeti, aile öz-yeterliği ve annenin çalışma durumu değişkenlerinin yordayıcısı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca yüksek öz-yeterliğe sahip annelerin çocuklarının yüksek sosyal-duygusal uyum düzeyine sahip olduklarını tespit etmiştir. Öğrencilerin öz-yeterlikleri ile aile sosyal desteği ilişkilidir (Mayer ve Kim, 2000). Karakuş Atabay (2000) özel yetenek tanısı almış ve tanı almamış çocukların uyumları ve algılanan anne-baba tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda özel yetenekli çocukların tanıli olmayan akranlarına göre ahlaki yapılarının daha kompleks ve gelişmiş olduğu, uyum düzeylerini korudukları bulgulamıştır. Ayrıca uyum düzeylerinin bir etkeni olarak kendilerine uygun bir eğitim ortamının olmaması tespit edilmiş ve ebeveyn desteğinin çocuğun sosyal uyumunu etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Bir başka ifadeyle Atabay'ın yaptığı çalışmada sonucunda özel yetenekli öğrencilerin ailelerinin tutumu ve aileden aldıkları destek öğrencilerin sosyal uyumlarını etkilemektedir. Bu bulgu gerçekleştirilen bu araştırmayı destekler niteliktedir. Ayrıca sosyal destek alan öğrenciler okula uyum sağlamaları kolaylaşmaktadır (Bell, 2006). Ak ve Sayıl (2006) ise farklı gruplardan oluşan ilkökul öğrencilerinin davranış ve uyum sorunlarını karşılaştırmış ve öğrencilerin okul başarısının çevresel yordayıcılarını belirlemeye çalışmışlardır. Sonucunda yatılı öğrencilerin davranış problemleri, sosyal destek ve okula olan uyumları açısından araştırmadaki diğer gruplardan düşük olarak bulgulamıştır. Dubow ve Tisak (1989),

ilkokul öğrencilerinin okula uyum sağlamada sosyal desteğin etkisini incelemiştir. Araştırmanın sonunda, sosyal desteğin olası uyum ve davranış problemlerini etkilediği tespit edilmiştir. Elmacı (2001) ortaöğretime devam eden 15-18 yaşları arasındaki öğrencilerin depresyon, uyum, aile yapısı ve algıladıkları sosyal destek düzeylerini incelemiştir. Araştırma sonucunda bütünlüğünü koruyan aileye sahip olan çocukların, ailesi parçalanmış olan çocuklara göre kişisel ve sosyal uyum düzeylerinin daha yüksek olduğunu ayrıca sosyal destek arttıkça uyum düzeyinin yükseldiğini bulgulamıştır. Kayhan Yardımcı (2007) ise sosyal destek alan ilköğretim öğrencilerinin öz-yeterliklerinin de arttığını bulgulamıştır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde öğrencilerin sosyal destek ve öz-yeterlik düzeyleri sosyal uyumu etkilemekte ve bu araştırma bulgusunu destekler niteliktedir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Araştırma Sonuçlarına Yönelik Öneriler

Ergenlik sürecinin etkisiyle değişimlerin yaşandığı ortaokul dönemindeki öğrencilerin uyum, öz-yeterlik ve sosyal destek algılarının olumlu gelişimine yönelik okul rehberlik ve psikolojik danışmaları ve öğretmenlerin çeşitli yöntemlerle bu süreci desteklemeleri faydalı olacaktır.

Okulda verilen rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin gerçekleştirdiği etkinliklerde öğrencinin çevresini kapsayacak etkinliklere yer vermeleri öğrencilerin sosyal desteği ve sosyal uyumu geliştireceği düşünülmektedir.

Okuldaki öğretmen ve ailelere öğrencilerin içinde bulundukları süreç ile ilgili bilgilendirme ve yaklaşıma yönelik bilinçlendirme çalışmaları destek olacağı düşünülmektedir.

Öğrenciler zamanlarının büyük bir bölümünü okulda geçirdikleri göz önüne alındığında okul içerisinde sosyal destek alabileceği ve sosyal uyum etkileşimi kurabileceği alanlar yaratılmaya çalışılmalıdır.

5.2.2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

Literatürde özel yetenekli öğrencilerin sosyal uyumlarına yönelik çalışmaların büyük bir bölümü karşılaştırma çalışması olarak yer almaktadır. Bu nedenle, araştırma sonuçlarının güvenilirliği ve genellenebilirliği açısından bu alanda yeni araştırmaların gerçekleştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

BİLSEM'e devam eden ortaokul öğrencileriyle yapılan bu çalışmanın sonuçlarının tekrarlanabilirliği için farklı kademelerdeki öğrencilerle araştırma yapılması literatüre katkı sağlayacaktır.

Özel yetenekli öğrencilerin sosyal uyum düzeylerini belirleyebilmek için farklı kademelerde ve geniş örneklem grubuyla gerçekleştirilebilir.

Araştırma İstanbul ilindeki belirli BİLSEM öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarının genellenebilirliği ve güvenirliği açısından örneklemin daha geniş ve tüm gelişim dönemlerini kapsayacağı daha fazla sayıda özel yetenekli öğrenciye ulaşılması gerekmektedir.

Bu çalışmada tanı almış ve tanı alanına göre uygun destek eğitimi alan öğrencilerle yürütülmüştür. Öz-yeterlik ve sosyal desteğin sosyal uyumu etkileme düzeyine ilişkin verilerin genellenebilirliği için tanı almamış öğrencilerle yapılması önerilebilir.

Araştırılan konunun farklı demografik değişkenler açısından ele alınması özel yeteneklilerin daha iyi tanımlanmasını sağlayabilir.

Öğrencilerin BİLSEM'de geçirdikleri süreye ilişkin çeşitli değişkenlerle gerçekleştirilen araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu çalışmada sosyal uyumu yordayabileceği düşünülen öz-yeterlik ve sosyal destek incelenmiştir. Gelecekte yapılacak diğer araştırmalarda özel yeteneklilerde sosyal uyuma etki edebilecek diğer faktörler incelenebilir.

Gelecek araştırmalarda iki kere farklı olan ve beklenmedik başarısızlık gösteren çocukların sosyal uyumları incelenebilir.

Sosyal uyum uzun soluklu bir süreci kapsamaktadır. Özel yeteneklilerin sosyal uyumlarını incelerken boylamsal çalışmalar, mülakat gibi daha farklı ve kapsamlı araştırma teknik ve yöntemlerinin kullanılması verilerin güvenirliğini arttırabilir.

KAYNAKÇA

Ak, L., Sayıl, M. (2006), Three different types of elementary school students' school achievements, perceived social support, school attitudes and behavior adjustment problems. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(2), 293.

Akbağ, M. (1994), Liseli Ergenlerin Anne-Baba Tutumlarını Algılamaları ile Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Doç. Dr. Nurdar Erturan).

Akgül, S. (2008), İlköğretim İkinci Kademe 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Kaygıları ile Algıladıkları Öğretmen Sosyal Desteğinin Cinsiyete Göre Matematik Başarılarını Yordama Gücü, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Prof. Dr. Münire Erden).

Akkaya, Ç. (2011), Ortaöğretim Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Destek ve Öz-Duyarlık Düzeyleri, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Sakarya, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Kaya).

Akkuş, N. (2020), Yedinci Sınıf Öğrencilerinin fen Kariyer Yönelimleri, Motivasyonları, Öz-Yeterlikleri, Algılanan Destek Düzeyleri ve Demografik Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı, Muğla, (Danışman: Doç. Dr. Muhammet Mustafa Alpaslan).

Aksoy, Ö. (2014), Üstün Zekalı ve Normal Öğrencilerin Akademik Öz-yeterliklerinin Karşılaştırılması. *Üstün Zekalılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 1(1), 1-6.

Aladağ Bayrak, Ö. (2012), Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Akademik ve Sosyal Uyumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Edirne, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Tuncer Bülbül).

Albal, E. (2009), Depresyonla Başa Çıkma Öz Yeterlik ile Algılanan Sosyal Destek Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yasemin Kutlu).

Albayrak Dengiz, N. (2014), Üstün Zekalı ve Üstün Yetenekli Çocuklarda Algılanan Sosyal Destek Düzeyinin Benlik Saygısına Etkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Antalya, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Defne Yılmaz).

Altun, F., Yazıcı, H. (2012), Üstün Yetenekli Öğrencilerin Benlik Kavramları ve Akademik Öz-Yeterlik İnançları: Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 319 - 334.

Aras, E. (2015), Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Erzurum, (Danışman: Doç. Dr. Birol Alver).

Arslan, Ş. (2016), İlkokula Devam Eden Üstün Yetenekli Çocukların Sosyal Davranış Özellikleri ile Benlik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman:Doç. Dr. Müge Yüksel).

Ayas, M. B., Kirişçi, N. (2018), Özel Yeteneklilerin Özellikleri ve Tanılanması. İçinde: Öğrenme Güçlüğü ve Özel Yetenek. Melekoğlu, M. A., Sak, U. (Eds.), Ankara: Pegem Akademi, s:154-170.

Aydoğdu, F. (2019), Göçmen Aile Çocuklarının Uyum Düzeylerine Sosyal Uyum Eğitim Programının Etkisinin İncelenmesi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Ankara, (Danışman: Prof. Dr. Figen Gürsoy).

Aydoğdu, F., Gürsoy, F. (2020), Sosyal Uyum Ölçeği: Ölçek Geliştirme Çalışması. *Mediterranean Journal of Educational Research*, 14(31), 1-20.

Ayvalı, M. (2012), İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı ile Sosyal Uyum Düzeyi İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Samsun, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yücel Öksüz).

Bakioğlu, A., Levent, F. (2013), Suggestions for gifted education in Turkey. *Journal of Gifted Education Research*, 1(1), 31-44.

Baltacı, R. (2017), Üstün Zekâ Tanısının Öğrencilerin Çeşitli Algıları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, Eskişehir, (Danışman: Prof. Dr. Uğur Sak).

Baltacı, A. (2018), Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.

Bandura, A. (1977), Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191–215.

Bell, B. J. (2006), Wilderness Orientation: Exploring the Relationship Between College Preorientation Programs and Social Support. *Journal of Experiential Education*, 29(2), 145-167.

Bildiren, A. (2018), Üstün Yetenekli Çocuklar. 4. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.

Bokhorst, C. L., Sumter, S. R., Westenberg, M. P. (2010), Social support from parents, friends, classmates, and teachers in children and adolescents aged 9 to 18 years: Who is perceived as most supportive? *Social Development*, 19(2), 417–426.

Budak, Y., Demirel, Ö. (2003), Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim İhtiyacı. *Kuramdan Uygulamaya Eğitim Yönetimi Dergisi*, (33), 62-81.

Callahan, C. M., Sowa, C. J., May, K. M., Tomchin, E. M., Plucker, J. A., Cunningham, C. M., Taylor, W. (2004), The Social And Emotional Development of Gifted Students. *National Research Center on the Gifted and Talented*.

Callard-Szulgit, R. D. (2010), Parenting and Teaching the Gifted. *New York: R&L Education*.

Campbell, R. J., Muijs, R. D., Neelands, J. G. A., Robinson, W., Eyre, D., Hewston, R. (2007), The Social Origins of Students Identified as Gifted and Talented in Englands: A Geo-Demographic Analysis. *Oxford Review of Education*, 33(1), 103-120.

Ceylan, Ş. (2009), Vineland Sosyal-Duygusal Erken Çocukluk Ölçeğinin Geçerlik-Güvenirlik Çalışması ve Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Beş Yaş Çocukların Sosyal-Duygusal Davranışlarına Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi, Doktor Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, (Danışman: Prof. Dr. Esra Ömeroğlu).

Chan, D. W. (2006), Perceived multiple intelligences among male and female Chinese gifted students in Hong Kong: The structure of the student multiple intelligences profile. *Gifted Child Quarterly*, 50(4), 325-338.

Chan, W. (2007), Emotional Intelligence and Components of Burnout Among Chinese Secondary School Teachers in Hong Kong. *Teaching and Teacher Education*, 22(8), 1054-1042.

Cırık, İ. (2010), İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Prof. Dr. Ayla Oktay ve Doç. Dr. Seval Fer).

Cırık, İ., Oktay, A., Fer, S. (2011), Çocuk ve Ergenler için Sosyal Destek Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması . *Education Sciences* , 6 (1) , 939-957.

Clark, B. (2015), Üstün Zekalı Olarak Büyümek. Evde ve Okulda Çocukların Potansiyellerini Geliştirmek. Kaya, F., Ogurlu, Ü. (Eds.), İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.

Coleman, L. J., Cross, T. L. (2000), Social-emotional development and the personal experience of giftedness. *International handbook of giftedness and talent*, 2, 203-212.

Cornell, D. G., Grossberg, I. N. (1987), Family Environment and Personality Adjustment in Gifted Program Children. *Gifted Child Quarterly*, 31(2), 59-64.

Çelik, K. (2013), The Relationship Between Individual Innovativeness and Self-Efficacy Levels of Student Teachers. *International Journal of Scientific Research in Education*, 6, 56-57.

Çelik, T. (2020), İnternet Bağımlılığı Sosyal Uyum İlişkisi: İlköğretim Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Bilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Kemal Er).

Çikrikci, Ö. (2012), Üstün Yetenekli Öğrencilerin Bilişötesi Farkındalık Düzeyleri ile Öz Yeterlik Algılarının Yaşam Doyumunu Yordama Gücü, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Trabzon, (Danışman: Doç. Dr. Hatice Odacı).

Çitil, M. (2021), Özel Yetenekli Öğrencilerin Okulda Sosyal Uyum Davranışları. Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Duygusal ve Akademik Gelişimi. Sak, U. (Ed.), Ankara: Pegem Akademi, s:121-144.

Çitil, M., Ataman, A. (2018), İlköğretim Çağındaki Üstün Yetenekli Öğrencilerin Davranışsal Özelliklerinin Eğitim Ortamlarına Yansıması ve Ortaya Çıkabilecek Sorunlar. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 185-231.

Dağlıoğlu, E. (2015), Erken Çocuklukta Üstün Yetenek. İçinde: Üstün Zekalı ve Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitimi. Şahin, F. (Ed.), Ankara: Pegem Akademi, s:75-92.

Davis, G. A. (2014), Gifted Children and Gifted Education. İstanbul: Özgür Yayınları.

Davis, G. A., Rimm, S. B., Del Siegle (2015), Education of the Gifted and Talented. *Essex: Pearson*.

Davashgil, Ü. (2004), Üstün Çocuklara Sahip Ailelerin Eğitimi. Şirin, M., Kulaksızoğlu, A., Bilgili, A. (Ed.), Üstün Yetenekli Çocuklar için Seçilmiş Makaleler Kitabı, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, s: 461-467.

Değer, B. (2019), Üstün Yetenekli Çocuklarda Uyum Problemleri ile Etiketlenme ve Stresle Başa Çıkma Stratejilerinin İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İzmir, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Türkan Yılmaz Irmak).

Demaray, M. K., Malecki, C. K. (2002), The relationship between perceived social support and maladjustment for students at risk. *Psychology in the Schools*, 39(3), 305–316.

Demaray, M. K., Malecki, C. K., Davidson, L. M., Hodgson, K. K., Rebus, P. J. (2005), *The relationship between social support and student adjustment: A longitudinal analysis*. *Psychology in the Schools*, 42(7), 691-706.

Demirdüzen, H. (2013), Ergenlerin Algılanan Sosyal Destek Düzeyleri ile Duygusal Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir, (Danışman:Doç. Dr. Fatma Ebru İkiz).

Demirtaş, İ. (2019), Üstün Yetenekli Çocuklar ve Kardeşlerinde Kaygı, Bilişsel Duygu Düzenleme ve Öz Yeterliliğin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Lefkoşa, (Danışman: Dr. Hande Çelikay Söyler).

Doğan, R. Y. (2021), Ekolojik Sistem Kuramı çerçevesinden ebeveyn yabancılaşmasına genel bir bakış. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 13(3), 551-572.

Doğan, S., Kesici, Ş. (2015), Üstün Yetenekli Öğrencilerin Psikolojik İhtiyaçlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 45-81.

Douthitt, V. L. (1992), A comparison of adaptive behavior in gifted and nongifted children. *Roeper Review*, 14:3, 149-151.

Dönmezer, S. (1990), Sosyoloji. 10. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım.

Dubow, E. F., Ippolito, M. F. (1994), Effects of Poverty and Quality of the Home Environment on Changes in the Academic and Behavioral Adjustment of Elementary School Age Children. *Journal of Clinical Psychology*, 23(4), 401-412.

Dubow, E. F., Tisak, J. (1989), The relation between stressful life events and adjustment in elementary school children: The role of social support and social problem-solving skills. *Child Development*, 60(6), 1412–1423.

Durak, N. (2006), Son Çocukluk Dönemi Öğrencilerinin Saldırganlıklarını Belirlemeye Yönelik Sosyal Uyum Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi Niğde İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Niğde, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Fiğen Akça).

Eker Ünal, T. (2021), WISC-IV Sonuçlarına Göre Normal ve Üstün Yetenekli Olarak Değerlendirilen Altı-On Yaş Arasındaki Çocukların Sosyal Uyum ve Beceri Düzeylerinin Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutumları ile İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Deniz Yıldız).

Elcik, F. (2015), Üstün Yetenekli Öğrencilerin Çevresinden Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyi ile Sosyal Duygusal Becerileri Arasındaki İlişki, Doktora Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Kütahya, (Danışman:D. Bayındır).

Elmacı, F. (2006), Parçalanmış ve Bütünlüğünü Koruyan Aileye Sahip Ergenlerin Depresyon ve Uyum Düzeylerinde Sosyal Desteğin Rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(2), 403 - 431.

Er Damla, D. (2019), 3-6. Sınıf Öğrencilerinin Bilişim Teknolojilerini Kullanma Alışkanlıkları ile Sosyal-Duygusal Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman:D. Aydın, D. Sakız).

Field, T., Harding, J., Yando, R., Gonzalez, K., Lasko, D., Bendell, D., Marks, C. (1998), *Feelings and attitudes of gifted students*. *Adolescence*, 33(130), 331.

Freeman, J. (1994), Some Emotional Aspects of Being Gifted. *Journal for the Education of the Gifted*, 17(2), 180-197.

Gençöz, F. (1998), Uyum Psikolojisi. *Kriz Dergisi*, 6 (2).

Gür, Ç. (2017), Eğitimsel ve Sosyal-Duygusal Bakış Açılılarıyla Üstün Yetenekli Çocuklar. 1. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.

Gürsoy, F., Aydoğdu, F. (2020), Sosyal Uyum Ölçeği: Ölçek Geliştirme Çalıştırması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14.31.

Hezer, K. (2018), 6-12 Yaş Arası Öğrencilerin Sosyal Uyum Sorunu ve Okul Sosyal Hizmeti: Sancaktepe Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sağlık

Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Prof. Dr. Abulfaz Süleymanov).

Işık, M. (2007), Anasınıfına Devam Eden Beş-Altı Yaş Çocuklarına Sosyal Uyum ve Beceri Ölçeğinin Uyarlanması ve Uygulanması, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, (Danışman:Yard. Doç. Dr. Adalet Kandır).

İdrisoğlu, N. (Çev.) (2021), Üstün Potansiyelli Çocuklar. Freeman, J., Gifted Lives, İstanbul: Sola Unitas.

Kabasakal, Z., Çelik, N. (2010), Sosyal Beceri Eğitiminin İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeylerine Etkisi. *Elementary Education Online*, 9(1), 203-2012.

Kaçmaz, N. (2019), Özel Yetenekli Çocukların Öz-Düzenlemeli Öğrenme Stratejileri, Öz-Yeterlikleri ve Mükemmeliyetçilikleri, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, İzmir, (Danışman: Doç. Dr. Vesile Yıldız Demirtaş).

Karakuş Atabay, N. (2000), Üstün Yetenekli Olan ve Olmayan Ergenlerin Algıladıkları Anne Baba Tutumları ile Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul. (Danışman: Prof. Dr. Adnan Kulaksızozğlu).

Karasar, N. (2015), Bilimsel araştırma yöntemleri. 28. Basım, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kayhan Yardımcı, F. (2007), İlköğretim Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Destek ile Öz-Yeterlik İlişkisi ve Etkileyen Değişkenlerin İncelenmesi, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İzmir, (Danışman: Doç. Dr. Zümrüt Başbakkal).

Kelly, K. R., Colangelo, N. (1990), Effects of Academic Ability and Gender on Career Development. *Journal for the Education of the Gifted*, 13(2), 168-175.

Koca, D. (2019), Üstün Yetenekli Ergenlerde Öz Yeterlik ve İyi Oluş:Duygu Düzenlemenin Aracı Rolü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman:Prof. Dr. Halil Ekşi).

Kotil, Ç. (2010), Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Yeni Başlayan 5 Yaş Çocukların Sosyal-Duygusal Uyum Düzeylerine Annenin Ebeveyn Öz Yeterlik Algısı ile Okul Beklentilerine Uyum Düzeyinin Etkisi, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Prof. Dr. Ayla Oktay).

Köksal, M. S. (2020), Üstün Zekalıların (Özel) Yeteneklilerin Eğitimi: Sistematik ve Bilimsel Dayanaklı Eğitim. 1. Baskı, Ankara: Nobel Yayınları.

Köksal Akyol, A., Salı, G. (2013), Yatılı ve Gündüzlü Okuyan Çocukların Benlik Kavramlarının ve Sosyal Destek Algılarının İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(4), 1377-1398.

Leana-Taşçılar, M. Z. (2005), Üstün Zekalı ve Normal Çocuklarda Yönetmel Fonksiyonlar: Londra Kulesi Testi.

Leana-Taşçılar, , M. Z. (2017), Özel Yetenekli Öğrencilerin Psikolojisine Genel Bakış. İçinde: Özel Yetenekli Çocukların Psikolojisi. 1. Baskı, Ankara: Nobel Yayınları.

Lee, S.Y., Olszewski-Kubilius, P., Putallaz, M. (2015), Gifted students' perceptions of an accelerated summer program and social support. *Gifted Child Quarterly*, 59(4), 265-282.

Levent, F. A. (2020), Üstün Yetenekli Çocukları Anlamak. 4. Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Mayer, B., Kim, U. (2000), The İnter Relationships Among German Adolescent' Self-Efficacy, Perception of Home and School Environment, and Health. *Poster at the 15th International*.

MEB. (2016), Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi. Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, 79, 2710.

MEB. (2022), Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi. Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, 85, 2771.

Melikoğlu, M. (2020), Ortaokul Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ile Sosyal Uyum Becerileri ve Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. İstanbul, (Danışman: Doç. Dr. Ahmet Bedel).

Mullet, D. R., Rinn, A. N. (2016), What Parents Should Know About ADHD. *Parenting for High Potential*, 5(2), 10.

Nail, J. M., Evans, J. G. (1997), The Emotional Adjustment of Gifted Adolescents: A View of Global Functioning. *Roeper Review*, 20(1), 18-21.

Ogurlu, Ü. (2010), Üstün Zekalı ve Yeteneklilerde Sosyal Uyum ve Arkadaşlık İlişkileri: Literatür Taraması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(39).

O'Reilly, C. (2006), Maximising Potential-Both Academic and Social-Emotional. In Smith, C. M. (Ed.), *Including the Gifted and Talented: Making Inclusion Work for More Gifted and Able Learners*, London & New York: Routledge, s:102-118.

Öğreten, Ö. (2020), Lise Öğrencilerinin Sosyal Beceri, Sosyal Uyum ve Kariyer Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara, (Danışman:Dr. Öğr. Üyesi Olcay Yılmaz).

Öğretici, A. E. (2017), Bir Grup Üstün Zekalı Çocuğun Sosyal Uyumlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Prof. Dr. Ahmet Ertan Tezcan).

Öpengin, E., Tokmak, F. (2018), Özel Yeteneklilerin Sosyal, Duygusal ve Akademik Gelişimi. İçinde: Öğrenme Güçlüğü ve Özel Yetenek. Melekoğlu, M. A., Sak, U. (Eds.), Ankara: Pegem Akademi, s:215-234.

Özkurt, Y. (2018), Ortaokul Öğrencilerinin Aile İçi İletişimlerinin ve Sosyal Uyum Durumlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Rize, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Fatih Camadan).

Pajares, F., Kranzler, J. (1995), Self-efficacy beliefs and general mental ability in mathematical problem-solving. *Contemporary educational psychology*, 20(4), 426-443.

Paksu, H. N. (2021), Özel Yetenekli Ergenlerde Benlik Saygısı: Çevreden Algılanan Sosyal Desteğin ve Psikolojik Belirtilerin Rolünün İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Şebnem Akan).

Parker, W. D., Mills, C. J. (1996), The Incidence of Perfectionism in Gifted Students. *Gifted Child Quarterly*, 40(4), 194-199.

Pavri, S., Monda-Amaya, L. (2001), Social support in inclusive schools: Student and teacher perspectives. *Exceptional children*, 67(3), 391-411.

Pehlivan, S. (2017), Lise Öğrencilerinin Sosyal Uyum Becerileri ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Yrd. Dr. Ayşegül Yetkin).

Peterson, J., Duncan, N., Canady, K. (2009), A longitudinal study of negative life events, stress, and school experiences of gifted youth. *Gifted Child Quarterly*, 53(1), 34-49.

Piirto, J. (1995), Deeper and broader: The pyramid of talent development in the context of a giftedness construct. *In The Educational Forum* (Vol. 59, No. 4, pp. 363-370).

Porter, L. (2005), Young Gifted Children: Meeting Their Needs. *Research in Practice Series*, 12(3), Publications Section, Early Childhood Australia, PO Box 7105, Watson, ACT 2602, Australia.

Renzulli, J. S. (1999), What is this thing called giftedness, and how do we develop it? A twenty-five year perspective. *Journal for the Education of the Gifted*, 23(1), 3-54.

Rimm, S. B. (2003), Social Adjustment and Peer Pressures for Gifted Children. *Reno: Davidson Institute for Talent Development*.

Robinson, A., Dailey, D., Cotabish, A. (2014), The effects of a science-focused STEM intervention on gifted elementary students' science knowledge and skills. *Journal of Advanced Academics*, 25(3), 189-213.

Sadı, G. (2018), 5-8 Yaş Çocukların Sosyal Uyum Becerilerinin Yordayıcısı Olarak Anne Baba Tutumları, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Yrd. Doç. Atilla Tekin).

Sak, U. (2014), Üstün Zekalılar. 4. Baskı, Ankara: Vize Yayıncılık.

Schunk, D. H., Meece, J. L. (2006), Self-efficacy development in adolescence. *Self-efficacy beliefs of adolescents*, 5(1), 71-96.

Seçkin, S. (2015), Ergenlerde Ebeveynlerden Algılanan İlgi/Kabul ile Ergenin Sosyal Uyumu ve Dürtü Kontrol Düzeyi Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Neslihan Zabcı).

Sezginsoy, B. (2007), Bilim ve Sanat Merkezi Uygulamasının Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Balıkesir, (Danışman: Prof. Dr. Yüksel Özden).

Shumaker, S. A., Brownell, A. (1984), Toward a theory of social support: Closing conceptual gaps. *Journal of Social Issues*, 40(4), 11–36.

Sungur, G. (2010), İlköğretim Birinci Sınıfa Devam Eden Çocukların Sosyal Uyum ve Becerilerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Anabilim Dalı, Konya, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Safiye Sunay Yıldırım Doğru).

Şahin, F. (2022), Kuramdan Uygulamaya Zeka ve Üstün Zeka. Nobel Yayın.

Tapmaz, Ç. (2012), Halk Oyunları Çalışmalarının İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeylerine Etkisi Üzerine Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Balıkesir, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. İbrahim Kaçmaz).

Telef, B. B. (2011), Öz-Yeterlikleri Farklı Ergenlerin Psikolojik Semptomlarının İncelenmesi. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir, (Danışman: Prof. Dr. Rengin Karaca).

Telef, B. B., Karaca, R. (2012), Çocuklar için Öz-Yeterlik Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (32), 169-187.

Terman, M. L., Oden, M. H. (1976), Genetic studies of genius: volume IV the gifted child grows up twenty – five years' follow – up of a superior group. Stanford University Press, Stanford.

Tuğrul, H. (2021), Ortaöğretim Öğrencilerinin Okula Bağlılıkları ile Algılanan Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Karaman, (Danışman:Doç. Dr. Abdullah Selvitopu).

Türker, L. (2022), Ortaokul Düzeyindeki Özel Yetenekli Öğrencilerin İnternet Bağımlılığı ile Sosyal Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ayvansaray Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Nilgün Onnar).

Vialle, W., Ciarrochi, J., Heaven, P. C. (2008), Self-nominated peer crowds, school achievement, and psychological adjustment in adolescents: Longitudinal analysis. *Personality and Individual Differences*, 44(4), 977–988.

Wood, R., Bandura, A. (1989), Impact of conceptions of ability on self-regulatory mechanisms and complex decision making. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56(3), 407–415.

Yakmacı Güzel, B. (2002), Üstün Yeteneklilerin Belirlenmesinde Yardımcı Yeni Bir Yaklaşım: Dabrowski'nin Aşırı Duyarlılık Alanları; Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Prof. Dr. Ümit Davaslıgil).

Yavuz, O. (2018), Özel yetenekli öğrencilerde internet ve oyun bağımlılığı ile algılanan sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 2(4), 281-296.

Yavuzer, H. (2022), Çocuk Psikolojisi. 46. Basım, İstanbul: Remzi Yayınevi.

Yeğen, B. (2008), Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Uyumları ile Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Kadıköy İlçesi Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Dr. Mustafa Otrar).

Yıldırım, Ö. (2019), Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Psikolojik Sağlamlık, Öz-Yeterlik ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül Kılıçaslan).

Yüce, A. (2019), Ergenlerde Akademik Yılmazlığın Yordayıcıları Olarak Algılanan Sosyal Destek ve Öz Yeterlik Algısı, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Doç. Dr. Arzu Taşdelen Karçkay).

Zimmerman, B. J., Bandura, A. (1994), Impact of self-regulatory influences on writing course attainment. *American educational research journal*, 31(4), 845-862.

EKLER

EK 1: İzin

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-20-45328990
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Öznur İNCE)

09/03/2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) Biruni Üniversitesinin 18.02.2022 tarihli ve 22805 sayılı yazısı.
c) Müdürlüğümüz Araştırma ve Anket Komisyonunun 08.03.2022 tarihli tutanağı.

Araştırma Konusu : Bilseme Devam Eden Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Uyum, Özyeterlik ve Algılanan Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi
Araştırma Türü : Anket
Araştırma Yeri : İstanbul
Araştırma Yapılacak Kişiler : Resmi Bilim Sanat Merkezi Öğrencileri
Araştırmanın Süresi : 2021 - 2022 Eğitim ve Öğretim Yılı

Yukarıda bilgileri verilen araştırmanın; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırı olarak kişisel veri istenmemesi, öğrenci velilerinden açık rıza onayı alınması, yüz yüze eğitime geçmiş olan kurumlarımızda, Covid-19 tedbirlerinin araştırmacı ve ilgili kurum idarelerince alınması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması, bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılması ve araştırma bittikten sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, ilgi (a) genelge esasları dâhilinde uygulanması kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
09/03/2022
Dr. Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1- İlgi (b) Yazı ve Ekleri (9 Sayfa)
2- İlgi (c) Tutanak (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Binbirdirek Mah. İmran Ökten Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Telefon : 0212 384 36 30 Bilgi İçin : Aykut ÇELİK
E-posta : stratejigelistirme34@meb.gov.tr Unvanı : Büro Hizmetleri
Kep Adresi : meb@is901.kep.tr İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>

EK 2: Kişisel Bilgi Formu

Değerli öğrenciler,

Bu çalışmanın amacı, BİLSEM'e devam eden öğrencilerin öz-yeterlik, sosyal uyum ve sosyal destek hakkındaki düşüncelerinizi öğrenmek ve bunlara yönelik ihtiyaçlarını belirlemektir. Bu ankette verdiğiniz cevaplar bilimsel amaçlı olarak kullanılacak ve tarafımda saklı kalacaktır. Bu anketin amacı sizleri ölçmeye yönelik değildir. Bu yüzden adınızı yazmanıza gerek yoktur. Boş bırakmayınız ve size en yakın gelen seçenekleri işaretleyiniz. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

ÖZNUR İNCE / BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ

Cinsiyetiniz	Kız ()	Erkek ()
BİLSEM'den eğitim aldığınız alan	Genel Yetenek ()	Resim () Müzik ()
Kaç yıldır BİLSEM'den eğitim alıyorsunuz?		
Sınıf düzeyi	5 ()	6 () 7 () 8 ()
Siz dahil kaç kardeşsiniz	Tek çocuk () iki kardeş () üç kardeş () dört kardeş ve üzeri ()	
Kardeşleriniz arasında kaçınıcı olarak doğdunuz		
Annenizin eğitim durumu	İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()	
Babanızın eğitim durumu	İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü ()	
Annenizin mesleği		
Babanızın mesleği		
Ailenizin birliktelik durumu	Anne-baba birlikte()	Anne-baba boşanmış() Büyükanne/büyükbaba ile birlikteyim()
Akademik başarı açısından kendini nasıl değerlendirirsin?	Başarılı ()	Orta Düzey () Başarısız ()
Son dönem akademik not ortalamanız		

EK 3: Sosyal Uyum Ölçeği

Sorular		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1	Arkadaşlarım beni sever.	1	2	3	4	5
2	Evde kendimi rahat ifade ederim.	1	2	3	4	5
3	Ailemdeki kişilerle iyi geçinirim.	1	2	3	4	5
4	Okula giriş çıkış saatlerine uyarım.	1	2	3	4	5
5	Eşyalarımı arkadaşlarımla paylaşıyorum.	1	2	3	4	5
6	Ailem beni sever.	1	2	3	4	5
7	Okulda kendimden küçük çocuklara sevgi gösteririm.	1	2	3	4	5
8	Aile içinde ev işlerine isteyerek yardımcı olurum.	1	2	3	4	5
9	Evde yaptığım hataları kabul ederim.	1	2	3	4	5
10	Arkadaşlarım bana güvenir.	1	2	3	4	5
11	Dışarı çıkacağım zaman ailemden izin alırım.	1	2	3	4	5
12	Dersle ilgili etkinliklerde grup çalışmalarına katılırım.	1	2	3	4	5
13	Okul arkadaşlarımla iyi geçinirim.	1	2	3	4	5
14	Evdeki kurallara uyarım.	1	2	3	4	5
15	Okula isteyerek giderim.	1	2	3	4	5
16	Teneffüslerde arkadaşlarımla birlikte zaman geçiririm.	1	2	3	4	5
17	Okula gelirken kişisel temizliğime dikkat ederim.	1	2	3	4	5
18	Aile içinde bana verilen görevleri yerine getiririm.	1	2	3	4	5
19	Ders yapılırken sınıf içinde dolaşmam.	1	2	3	4	5
20	Evde ders çalıştığım yeri düzenli tutarım.	1	2	3	4	5
21	Arkadaşlarıma kızdığımda düşüncelerimi sakince söylerim.	1	2	3	4	5
22	Arkadaşlarımla özel günlerini kutlarım.	1	2	3	4	5
23	Sınıf kurallarına uymayan arkadaşlarımla uyarırım.	1	2	3	4	5
24	Arkadaşlarıma kızdığımda düşüncelerimi sakince söylerim.	1	2	3	4	5
25	Arkadaşlarımla oyun oynarken oyun kurallarına uyarım.	1	2	3	4	5
26	Aile içinde yaşadığım sorunları uygun şekilde çözerim.	1	2	3	4	5
27	Okulda düzenlenen etkinliklere katılırım.	1	2	3	4	5
28	Okul yönetiminin uygun gördüğü kıyafetleri giyerim.	1	2	3	4	5
29	Oyunlara katılması istenen biriyim.	1	2	3	4	5
30	Okuldaki eşyaları dikkatli bir şekilde kullanırım.	1	2	3	4	5

31	Okuldaki kuralların niçin konulduğunu bilirim.	1	2	3	4	5
32	Ailemi üzecek davranışlardan uzak dururum.	1	2	3	4	5
33	Sorunlarımı ailemle paylaşıyorum.	1	2	3	4	5
34	Öğretmenlerim bana güvenir.	1	2	3	4	5
35	Arkadaşıma onları sevdiğimi söylerim.	1	2	3	4	5
36	Aile içinde alınan kararlarda düşüncelerim alınır.	1	2	3	4	5
37	Arkadaşımdan benden yardım istediğinde onlara yardım ederim.	1	2	3	4	5
38	Arkadaşımla oyun oynarım.	1	2	3	4	5
39	Birçok arkadaşım var.	1	2	3	4	5
40	Ailemle birlikte olmak bana mutluluk verir.	1	2	3	4	5
41	Ödevlerimi zamanında yaparım.	1	2	3	4	5
42	Ailemin bütçesine uygun şekilde harcama yaparım.	1	2	3	4	5
43	Aileme karşı sorumluluklarımı yerine getiririm.	1	2	3	4	5
44	Üzüntülerimi ve mutluluklarımı arkadaşlarımla paylaşıyorum.	1	2	3	4	5
45	Kavga eden arkadaşlarımı ayırırım.	1	2	3	4	5
46	Okul kurallarına uyarım.	1	2	3	4	5
47	Eve gelen misafirlere önem veririm.	1	2	3	4	5
48	Arkadaşımla birlikte olmak bana mutluluk verir.	1	2	3	4	5
49	Kendimi ailemin bir parçası olarak görürüm.	1	2	3	4	5
50	Arkadaşımdan haklarına saygı gösteririm.	1	2	3	4	5
51	Okulda örnek alınacak davranışlar sergilerim.	1	2	3	4	5
52	Arkadaşıma yalan söylemem.	1	2	3	4	5
53	Aile büyüklerime karşı saygılı davranırım.	1	2	3	4	5
54	Arkadaşımla sorun yaşadığımda onlara küsmem.	1	2	3	4	5
55	Evdeki eşyaları dikkatli kullanırım.	1	2	3	4	5

EK 4: Çocuklar için Öz-Yeterlik Ölçeği

Sevgili öğrenciler, aşağıdaki soruları dikkatlice okuyup, sizin duygu ve düşüncelerinizi yansıtan her soru için sadece bir cevabı işaretleyiniz. Aşağıdaki sorulara cevabınız ‘Hiç’ ise 1’i, ‘Biraz’ ise 2’yi, ‘Oldukça iyi’ ise 3’ü, ‘İyi’ ise 4’ü, ‘Çok iyi’ ise 5’i işaretleyiniz. Teşekkürler.

		Hiç	Biraz	Oldukça iyi	İyi	Çok iyi
1.	Sınıf arkadaşlarınız sizinle aynı görüşte olmadığı zaman kendi görüşlerinizi ne kadar iyi ifade edebilirsiniz?	1	2	3	4	5
2.	Olumsuz bir olay karşısında kendi kendinize moralinizi yükseltmeyi ne kadar iyi başarabiliyorsunuz?	1	2	3	4	5
3.	Yapılacak başka ilgi çekici şeyler olduğunda dersinizi ne kadar iyi çalışabiliyorsunuz?	1	2	3	4	5
4.	Çok korktuğunuzda yeniden sakinleşebilmeyi ne kadar iyi başarabiliyorsunuz?	1	2	3	4	5
5.	Çevrenizdeki diğer çocuklarla arkadaşlık kurmada ne kadar iyisiniz?	1	2	3	4	5
6.	Sınav için hazırlanmanız gereken bir üniteyi ne kadar iyi çalışabiliyorsunuz?	1	2	3	4	5
7.	Tanımadığınız bir kişi ile sohbet etme konusunda ne kadar iyisiniz?	1	2	3	4	5
8.	Sinirlerinize ne kadar iyi hâkim olabilirsiniz?	1	2	3	4	5
9.	Her gün ev ödevlerinizi tamamlama konusunda ne kadar başarılısınız?	1	2	3	4	5
10.	Sınıf arkadaşlarınız ile ne kadar uyumlu çalışabiliyorsunuz?	1	2	3	4	5
11.	Duygularınızı ne kadar iyi kontrol edebiliyorsunuz?	1	2	3	4	5
12.	Her dersinizde ders boyunca dikkatinizi ne kadar iyi toplayabiliyorsunuz?	1	2	3	4	5
13.	Çevrenizdeki diğer çocuklara sizin hoşlanmadığınız bir şeyi yaptıklarını ne kadar iyi anlatabilirsiniz?	1	2	3	4	5
14.	Kendinizi iyi hissetmediğinizde kendi kendinize moral vermede ne kadar iyisiniz?	1	2	3	4	5
15.	Okuldaki derslerin tümünü anlamayı başarma konusunda ne kadar iyisiniz?	1	2	3	4	5
16.	Komik bir olayı bir öğrenci grubuna ne kadar iyi anlatabilirsiniz?	1	2	3	4	5
17.	Okuldaki çalışmalarınızla ailenizi memnun etmeyi ne kadar başarabiliyorsunuz?	1	2	3	4	5
18.	Diğer çocuklarla arkadaşlığınızı sürdürebilme konusunda ne kadar başarılısınız?	1	2	3	4	5
19.	Sizi rahatsız eden düşüncelerinizi bastırma konusunda ne kadar başarılısınız?	1	2	3	4	5
20.	Herhangi bir sınavı geçme konusunda ne kadar başarılısınız?	1	2	3	4	5
21.	Olması muhtemel şeyler için endişe etmeme konusunda ne kadar başarılısınız?	1	2	3	4	5

EK 5: Çocuklar ve Ergenler İçin Sosyal Destek Ölçeği (Türkçe Formu)

Bu ölçek, ailenizden, öğretmenlerinizden, sınıf arkadaşlarınızdan, yakın bir arkadaşınızdan ya da okulunuzda çalışan diğer insanlardan aldığınız yardım ve destekle ilgili görüşlerinizi değerlendirmek için düzenlenmiştir. Lütfen ölçekte verilen her bir maddeyi dikkatle okuyarak samimi bir şekilde yanıtlayınız. Verdiğiniz yanıtlar sadece bilimsel amaçlı yapılan bir çalışmada kullanılacaktır. Kişisel bilgileriniz kesinlikle hiçbir kişi ya da kurumla paylaşılmayacaktır. Ölçekte doğru ya da yanlış yanıt bulunmamaktadır. Bu nedenle, yanıtlarınız hiçbir şekilde derslerinizdeki başarınızı etkilemeyecektir.

Ölçekte, her cümle için iki ayrı puanlama yapmanız gerekmektedir. İlk olarak desteği ya da yardımı hangi sıklıkta aldığınızı, daha sonra bu desteğin sizin için önem düzeyini puanlayınız. Puanlama için sizin görüşünüzü en iyi yansıtan rakamın üzerine X işareti koyunuz. Lütfen anlamadığınız bir şey olduğunda yardım isteyiniz ve boş yanıt bırakmayınız.

Ölçeği doldurmak için ayırdığınız zaman ve katkılarınız için teşekkür ederim.

	Ne Kadar Sıklıkta?							Ne Kadar Önemli?		
Ailem...	Hiçbir Zaman	Hemen hemen Hiçbir Zaman	Bazen	Çoğu Zaman	Hemen hemen Her Zaman	Her Zaman		Önemli Değil	Önemli	Çok Önemli
1. benimle gurur duyduğunu belli eder.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
2. beni anlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
3. konuşmaya ihtiyacım olduğunda beni dinler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
4. ihtiyacım olduğunda bana öneriler sunar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
5. bana yararlı tavsiyelerde bulunur.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
6. problemleri çözmeme yardımcı olacak bilgiyi bana sağlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
7. bir işi iyi yaptığımda beni cesaretlendirir.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
8. hata yaptığımda beni kibarca uyarır.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
9. iyi bir iş yaptığımda beni ödüllendirir.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
10. etkinliklerimde bana yardımcı olur.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
11. bir şey hakkında karar vermem gerektiğinde bana yardımcı olmak için zaman ayırır.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
12. ihtiyacım olan araç-gereçleri bana sağlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
	Ne Kadar Sıklıkta?							Ne Kadar Önemli?		
Öğretmenlerim...	Hiçbir Zaman	Hemen hemen Hiçbir Zaman	Bazen	Çoğu Zaman	Hemen hemen Her Zaman	Her Zaman		Önemli Değil	Önemli	Çok Önemli
13. beni önemserler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3

14. bana adil davranırlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
15. soru sormam için uygun durumlar yaratırlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
16. anlamadığım şeyleri açıklarlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
17. bir şeyi nasıl yapacağımı gösterirler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
18. problemleri çözmeme yardımcı olacak bilgiyi bana sağlarlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
19. iyi bir iş yaptığımda bunu bana söylerler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
20. hata yaptığımda beni kibarca uyarırlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
21. görevimi iyi bir şekilde nasıl yerine getirebileceğimi bana söylerler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
22. okul için neye ihtiyacım olduğu konusunda emin olmamı sağlarlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
23. öğrenmem için gereken zamanı bana sağlarlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
24. yardıma ihtiyacım olduğunda bana zaman ayırırlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
	Ne Kadar Sıklıkta?							Ne Kadar Önemli?		
Sınıf Arkadaşlarım...	Hiçbir Zaman	Hemen hemen Hiçbir Zaman	Bazen	Çoğu Zaman	Hemen hemen Her Zaman	Her Zaman		Önemli Değil	Önemli	Çok Önemli
25. bana kibar davranırlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
26. benim görüş ve düşüncelerimden genellikle hoşlanırlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
27. beni önemserler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
28. ihtiyacım olduğunda bana fikir verirler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
29. yeni şeyleri öğrenebilmem için bana bilgi verirler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
30. bana tavsiyeler sunarlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
31. iyi bir iş yaptığımda bunu bana söylerler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
32. hata yaptığımda beni kibarca uyarırlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
33. çok çalıştığımı farkına varırlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
34. etkinliklere katılmamı isterler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
35. bir şeyler yaparken bana zaman ayırırlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
36. proje çalışmalarımda bana yardım ederler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
Yakın Arkadaşım (Dostum)...	Hiçbir Zaman	Hemen hemen Hiçbir Zaman	Bazen	Çoğu Zaman	Hemen hemen Her Zaman	Her Zaman		Önemli Değil	Önemli	Çok Önemli
37. duygularımı anlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
38. başkaları bana kötü davranırsa beni korur.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
39. yalnızlık hissettiğimde bana yardımcı olur.	1	2	3	4	5	6		1	2	3

40. ihtiyacım olduğunda bana fikir verir.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
41. bana tavsiyeler sunar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
42. anlamadığım şeyleri açıklar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
43. yaptığım çalışmadan hoşlandığını söyler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
44. hata yaptığımda beni kibarca uyarır.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
45. yaptığım çalışmanın nasıl olduğu ile ilgili gerçeği, kibarca söyler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
46. ihtiyacım olduğunda bana yardım eder.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
47. ona ait olan şeyleri benimle paylaşır.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
48. problemlerimi çözmeme yardımcı olmak için bana zaman ayırır.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
Okulumdaki Diğer İnsanlar...	Hiçbir Zaman	Hemen hemen Hiçbir Zaman	Bazen	Çoğu Zaman	Hemen hemen Her Zaman	Her Zaman		Önemli Değil	Önemli	Çok Önemli
49. beni önemserler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
50. beni anlarlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
51. konuşmaya ihtiyacım olduğunda beni dinlerler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
52. bana tavsiyeler sunarlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
53. problemleri çözmeme yardımcı olacak bilgiyi bana sağlarlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
54. anlamadığım şeyleri açıklarlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
55. görevimi iyi bir şekilde nasıl yerine getirebileceğimi bana söylerler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
56. iyi bir iş yaptığımda bunu bana söylerler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
57. hata yaptığımda bunu bana söylerler.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
58. bir şey hakkında karar vermem gerektiğinde bana yardımcı olmak için zaman ayırırlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
59. yardıma ihtiyacım olduğunda bana zaman ayırırlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3
60. okul için neye ihtiyacım olduğu konusunda emin olmamı sağlarlar.	1	2	3	4	5	6		1	2	3

EK 6: Etik Kurul Onay Sayfası

T. C.
BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURUL KARARI

Tarih: 21.02.2023 Toplantı Sayısı: 78	Karar No: 2023/78-28		
	Doç. Dr. Savaş Akgül'ün yürütmeyi planladığı “Özel Yeteneklilerde Sosyal Uyumun Yordayıcısı Olarak Öz-Yeterlik ve Sosyal Destek” konulu araştırma projesi incelenmiş olup, yapılan inceleme sonucunda araştırmanın etik yönden uygun olduğuna karar verilmiştir.		
ÜYELER			
Adı soyadı /Unvan	Alanı	Bölümü	İmza
Prof. Dr. Ahmet BELCE (Etik Kurul Başkanı)	Tıp Fakültesi	Tıbbi Biyokimya AD.	
Prof. Dr. Fatma ÇELİK (Etik Kurul Başkan Yard.)	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Beslenme ve Diyetetik Bölümü	
Prof. Dr. Nezihe KIZILKAYA BEJİ (Üye)	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Hemşirelik Bölümü	
Prof. Dr. Cem Oktay GÜZELLER (Üye)	Eğitim Fakültesi	Eğitim Bilimleri Bölümü	
Prof. Dr. Burcu KARADUMAN (Üye)	Diş Hekimliği Fakültesi	Periodontoloji AD.	
Doç. Dr. Zeynep HOŞBAY (Üye)	Sağlık Bilimleri Fakültesi	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü	
Dr. Öğr. Üyesi Manolya SAĞLAM (Üye)	Eğitim Fakültesi	İngilizce Öğretmenliği Bölümü	

İNTİHAL RAPORU

BİLSEME DEVAM EDEN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL UYUM, ÖZ-YETERLİK VE ALGILANAN SOSYAL DESTEK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Yazar Öznur İnce

Gönderim Tarihi: 27-Oca-2023 12:20PM (UTC+0300)

Gönderim Numarası: 2000440710

Dosya adı: 111.docx (354.95K)

Kelime sayısı: 25041

Karakter sayısı: 167991

BİLSEME DEVAM EDEN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL UYUM, ÖZ-YETERLİK VE ALGILANAN SOSYAL DESTEK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

ORJİNALLİK RAPORU

%**24**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**21**

İNTERNET KAYNAKLARI

%**7**

YAYINLAR

%**16**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

Submitted to Düzce Üniversitesi
Öğrenci Ödevi

%**7**

2

acikbilim.yok.gov.tr
İnternet Kaynağı

%**5**

3

www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080
İnternet Kaynağı

%**1**

4

acikerisim.uludag.edu.tr
İnternet Kaynağı

%**1**

5

dergipark.org.tr
İnternet Kaynağı

%**1**

6

jotags.org
İnternet Kaynağı

%**1**

7

dspace.kocaeli.edu.tr:8080
İnternet Kaynağı

%**1**

8

idusagok.idu.edu.tr
İnternet Kaynağı

<%**1**

acikerisim.gelisim.edu.tr

9	İnternet Kaynağı	<% 1
10	www.sevalfer.com İnternet Kaynağı	<% 1
11	Submitted to Konya Necmettin Erbakan University Öğrenci Ödevi	<% 1
12	acikerisim.pau.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
13	dspace.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
14	i-rep.emu.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
15	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	<% 1
16	toad.halileksi.net İnternet Kaynağı	<% 1
17	Submitted to TechKnowledge Turkey Öğrenci Ödevi	<% 1
18	Submitted to Eastern Mediterranean University Öğrenci Ödevi	<% 1
19	Submitted to Canakkale Onsekiz Mart University	<% 1

20	Submitted to Abant İzzet Baysal Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
21	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	<% 1
22	"THE RELATIONSHIP BETWEEN ENVIRONMENTAL ETHICS AWARENESS AND SUSTAINABLE ENVIRONMENTAL ATTITUDE", Ulakbilge Dergisi, 2021 Yayın	<% 1
23	www.ilgiozelegitim.com İnternet Kaynağı	<% 1
24	usos2016.com İnternet Kaynağı	<% 1
25	libratez.cu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
26	hdl.handle.net İnternet Kaynağı	<% 1
27	acikerisim.sakarya.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
28	toad.edam.com.tr İnternet Kaynağı	<% 1
29	webyonetim.bandirma.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1

www.scilit.net

30	İnternet Kaynağı	<% 1
31	Submitted to European University of Lefke Öğrenci Ödevi	<% 1
32	acikerisim.aku.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
33	burkonturizm.com İnternet Kaynağı	<% 1
34	www.eyuder.org İnternet Kaynağı	<% 1
35	YARDIMCI, Figen and BAŞBAKKAL, Zümrüt. "Çocuk-ergen sosyal destek ölçeği'nin Türkiye'deki geçerlik ve güvenirlik çalışması", Atatürk Üniversitesi, 2009. Yayın	<% 1
36	9lib.net İnternet Kaynağı	<% 1
37	Submitted to Erciyes Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
38	www.isarder.org İnternet Kaynağı	<% 1
39	www.pdrkongre2019.org İnternet Kaynağı	<% 1
40	Submitted to Afyon Kocatepe University Öğrenci Ödevi	<% 1

41	www.erpacongress.com İnternet Kaynağı	<% 1
42	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	<% 1
43	Submitted to Üsküdar Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
44	Submitted to Akdeniz University Öğrenci Ödevi	<% 1
45	Submitted to Balıkesir Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
46	CIRIK, İlker, OKTAY, Ayla and FER, Seval. "İlköğretim Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri", Kaligrafi Yayıncılık, 2014. Yayın	<% 1
47	egitimvebilim.ted.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
48	paperity.org İnternet Kaynağı	<% 1
49	Submitted to KTO Karatay Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
50	acikerisim.nevsehir.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
51	issuu.com İnternet Kaynağı	<% 1

52	openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
53	vdocs.pub İnternet Kaynağı	<% 1
54	www.hegemvakfi.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
55	www.iscess.com İnternet Kaynağı	<% 1
56	Submitted to Istanbul Medeniyet Āniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
57	Submitted to Mugla University Öğrenci Ödevi	<% 1
58	dspace.balikesir.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
59	doczz.biz.tr İnternet Kaynağı	<% 1
60	earsiv.okan.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
61	www.middleeastconference.org İnternet Kaynağı	<% 1
62	acikerisim.erbakan.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
63	dergipark.ulakbim.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1

64	dhgm.meb.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
65	dspace.akdeniz.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
66	kuey.net İnternet Kaynağı	<% 1
67	utk21.balikesir.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
68	www.acarindex.com İnternet Kaynağı	<% 1
69	www.dersim-haber.com İnternet Kaynağı	<% 1
70	www.usbik.com İnternet Kaynağı	<% 1
71	ÖZTÜRK ÖZGÖNENEL, Semra and GİRLİ, Alev. "Otizmlı Kaynaştırma Öğrencilerinin Sınıflarında Akran İlişkilerinin Geliştirilmesine Yönelik Eğitim Programının Etkililiğinin İncelenmesi", Öğretmen Eğitimi Akademisi- Maya Akademi, 2016. Yayın	<% 1
72	dergipark.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1

Alıntıları çıkart Kapat

Eşleşmeleri çıkar

Kapat

Bibliyografyayı Çıkart Kapat